

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Ljubav i žrtva br. 39

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

III DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

Zdravo Marijo.
Zlatna.
Kraljice mira.
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **“Ljubav i žrtva br. 39**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: **Le considerazioni sulle massime eterne u Opere ascetiche Torino 1845.**

Naslov: **"Razmatranja o vječnim istinama III" O Božjem sudu, Paklu, Raju i sredstvima za ustrajati u milosti**

Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine

Nakladnik: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Priprema i tisak: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

ISBN 978-953-7668-00-6

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

LJUBAV I ŽRTVA br. 39

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA III. DIO

O BOŽJEM SUDU, PAKLU, RAJU I SREDSTVIMA ZA USTRAJATI U MILOSTI

ZAGREB, 2009.

Namjena knjige

(Napisao sv. Alfonso)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam razmatranja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše razmatrati. Svaka točka služi za jedno razmatranje, a iza svakog razmatranja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne bude dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krjepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi.

Druga je milost ona kojom stječemo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan Raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u Raj doći. To je isto rekao naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno padaju u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je

prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako razmatranje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš razmatrati, prekriži se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice, anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo razmatranje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Presvete Djevice Marije. *Oče*

naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...

RAZMATRANJA

1. O posebnom sudu

Trebati će, da se svi stanemo pred sud Isusov (2. Kor 5,10).

1. Promislimo pristup, tužbu, ispit i osudu. Prvo govoreći o pristupu duše pred suca, opće mišljenje teologa jest da se posebni sud dešava odmah u isti čas, kad čovjek ispusti dušu; i na onom istom mjestu, gdje se duša odjeljuje od svog tijela. Suđena je od Isusa, koji neće nikog poslati na ime svoje, nego će sam doći da prosudi svoju stvar: *"U koji sat i ne nadate se, doći će sin čovječanski" (Luk.12,30). Doći će dobrim sa ljubavi,* veli sv. Augustin, a zločestim sa strahom. Ah, koliko će se prestrašiti i smesti onaj, koji kad prvi puta ugleda svog Otkupitelja i ugleda ga srdita? *Tko će opstati pred njegovim srditim licem?* (Nahum 1,6) Razmišljajući to o. Vjekoslav Ponteski, tako je drhtao od straha, da mu se i sobica tresla, u kojoj je spavao. Časni o. Jovenal Ancina, slušajući gdje se pjeva *U dan onaj*, misleći na strah, koji će obuzeti dušu, kada će morati izaći na sud, odluči ostaviti svijet, što i učini kasnije. Gledati srdita suca, biti će znak izgubljenja i osude. Veli sv. Bernardo, da će onda duša više trpjeti gledajući suca srdita, nego da je u samom Paklu.

Više puta se je vidjelo, da krivca, kad ga vode i na ovaj sud na zemlji, probija krupni ledeni znoj. Pison stupivši pred vijeće u haljini okrivljenika, toliko se smete, da je umro od stida. Kolika žalost i muka za jednog sina ili za jednog podložnika, gledajući svog oca ili vojvodu odveć razjarena! Oh! Koliko veću muku mora podnijeti duša, kad spazi svog Isusa, kojeg je za života pogrđivala? Onaj jaganjac, koji je za života bio toliko strpljiv,

duša će ga iza tog ugledati srdita, bez ikakve nade, da će ga ikad više moći umiriti, to će ju navesti, da će moliti brda i planine da na nju padnu i da ju sakriju ispred srdžbe srditog jaganjca. Kad grešnik spazi suca u čovječjoj slici, ah, koliko će ga strah obuzeti, jer na pogled tog čovjeka, koji je umro za njegovo spasenje, osjetit će veći ukor za svoju grdnu nezahvalnost. Kad je naš Spasitelj uzašao na nebo, anđeli rekoše učenicima: *" Ovaj Isus, koji je od vas otišao na nebo, tako će doći, kao što ste ga vidjeli, kad je išao na nebo."* (Djel. 1, 11). Dakle sudac, kad dođe suditi, doći će sa onim istim ranama, s kojima je pošao s ove zemlje. One rane onda će pravedne utješiti, a grešnike smutiti i ožalostiti. Kada Josip reče svojoj braći: *"Ja sam Josip, kojeg ste vi prodali"* , veli sveto Pismo, da su oni od straha zašutjeli i nisu mogli progovoriti: *"Ne mogahu odgovoriti braća od velikog straha prestrašeni"*(Gen. 45,5). A što će nevoljni grešnik odgovoriti svom Isusu? Zar će moći moliti milosrđe i da mu se smiluje, kad mu najprije mora položiti račun za uvrede, koje mu je nanio? Što će dakle raditi, veli sv. Augustin; gdje će uteći, kad vrh sebe ugleda srditog suca, a poda sobom otvoren Pakao, s jedne strane grijehe koji ga tuže, a s druge vragove, pripravne, da izvrše kaznu, i u svojoj unutrašnjosti duševnost, gdje ga mori?

Molitva: O, Isuse moj, uvijek ću te Isusom zvati, tvoje me slatko ime tješi i hrabri, spominjući mi da si ti moj Spasitelj, koji si umro, da me spasiš. Evo me, pred tvojim nogama ispovijedam da sam zaslužio toliko paklova, koliko sam te puta teškim grijehom uvrijedio. Ne zaslužujem oprosta, ali si ti umro, da mi oprostiš. Brzo, Isuse moj, oprosti mi prije nego dođeš da me sudiš. Onda već više neću moći moliti milosrđa; sad mogu moliti i uzdam se, da ćeš mi se smilovati. U onaj čas tvoje rane će me prestrašiti, a sad mi pružaju pouzdanje. Dragi moj Otkupitelju,

kajem se više, nego radi ikakva drugog zla što sam vrijeđao tvoju neizmjernu dobrotu, obećavam, da ću prije primiti svaku muku, sve izgubiti prije, nego ću izgubiti tvoju milost. *Smiluj mi se Bože po svom velikom milosrđu.* O, Marijo, Majko milosrđa, o odvjetnice grešnika, isprosi mi ti veliku žalost, da oplačem svoje grijehe, isprosi mi oprost i ustrajnost božanske ljubavi. Ljubim te, Kraljice moja i u te se uzdam.

2. Promotri tužbu i ispit. *"Sud sjedi i knjige su rastvorene."* (Dan. 9). Biti će samo dvije knjige, naime evanđelje i duševnost. Iz evanđelja će se čitati ono, što je imao činiti, a iz duševnosti ono, što je činio. *"Svaki će vidjeti što je počinio"* (Sv. Jeronim). Mjerom božanske pravde neće se onda mjeriti bogatstva, časti i plemstvo osoba, nego samo djela:"Stavljen je na tezulju (reče Daniel Baltazaru), i bi pronađen lud (Dan. 5, 27). Ove riječi tumači o. Alvarez:*"Nije zlato ni bogatstvo mjereno, sam je kralj izmjeren."* Onda će stupiti tužitelji, a najprije vrag i pokazati će nam sva naša obećanja, kako veli sv. Augustin, kojim samo se poslije iznevjerili i izbrojiti će nam sve naše pogreške, kazujući nam dan i sat, u kojem smo ih počinili. Iza toga reći će sudcu, kako piše sv. Ciprijan:*"Gospodine, za ovog krivca nisam ništa pretrpio, ali on je tebe ostavio, koji si za nj umro, da postane mojim robom: stoga on mora meni pripasti."* Tužitelji biti će i anđeli čuvari, kako piše Origen: *"Svaki anđeo čuvar posvjedočiti će, koliko se je godina oko njega trudio, ali on je njegove opomene odbijao."* Tako, dakle, će se onda obistiniti ono, što se čita u svetom Pismu:*"Zamrzili su ga svi njegovi prijatelji"* (Jer. 51). Tužitelji biti će i oni zidovi, među kojima je grešnik griješio. Sama vlastita duševnost biti će tužiteljica:*"Posvjedočiti će i njihova duševnost u onaj dan, kad Bog bude suditi."* (Rim.2) I sami grijesi, veli sv. Bernardo, onda će progovoriti i reći će:*"Ti si nas počinio, tvoja smo djela, nećemo te ostaviti."* (Raz. Pog. 2). Napokon će biti tužiteljice same rane propetog Isusa, kako

veli sv. Ivan Zlatousti:*"Čavli će se na te tužiti; rane će protiv tebe govoriti; Isusov križ govoriti će protiv tebe."* Nakon toga prijeći će se na ispit.

Veli Gospodin: *"U onaj dan pretražiti ću Jeruzalem sa svijećama."*. Svijeća, veli Mendoza, zalazi u svaki kutić kuće. Kornelio a Lapide, tumačeći ove riječi, sa svijećama, veli, da će onda Bog pred krivca staviti izglede svetih i sva prosvjetljenja i nadahnuća koja mu je davao za života; i sve godine, koje mu je bio dao, da dobro čini. Onda će se Bogu razlog davati i za najmanji pogled. Veli sv. Anselmo: *"Očistiti će Levieve sinove i procijediti će ih."* (Malak. 3,3). Kao što se zlato čisti i cijedi odstranjujući trosku i nečistoću, tako će se ispitati sva dobra djela, ispovjedi, pričesti i tako dalje. Napokon veli sv. Petar, da će se na sudu jedva i pravedni spasiti. Kad moramo račun davati za svaku i najmanju suvišnu riječ, kako ćemo onda Bogu dati zadovoljštinu za tolike nečiste misli privoljene, za tolike godine i besramne riječi? Osobito veli Gospodin (govoreći o onima koji daju drugima loš primjer, koji im krade dušu) :*"Doći ću preda nj kao medvjedica kad joj malene pokradu."*(Osea. 13,8). Govoreći napokon o djelima, reći će sudac:*"Podajte mu onako kako je zaslužio"*.

Molitva: Ah, moj Isuse, da mi sad staneš plaćati po mojim zaslugama i djelima, koje sam počinio, drugo me ne bi zapalo, no Pakao. O, Bože, koliko sam puta sam sebi napisao osudu za onu jamu vječnih muka! Zahvaljujem ti na tolikoj strpljivosti koju si sa mnom imao podnoseći me toliko vremena! Oh, Bože, da se sad u ovaj čas imam prikazati na sudu, kakav bi ti račun predao od mog prošlog života? Gospodine, pričekaj još malo, nemoj mi suditi. Da me sad sudiš, što bi od mene bilo? Pričekaj me; kad si već toliko milosrdan do sada bio prema meni, budi još i daruj mi ovu drugu milost, daj mi žalost da oplačem svoje

zloće. Kajem se, o najveće dobro, što sam te toliko vrijeđao. Ljubim te nadasve. Vječni Oče, radi Isusove ljubavi, oprosti mi i po njegovim zaslugama daruj mi ustrajnost. Isuse moj, uzdam se, da ćeš mi to dati po zasluzi tvoje Krvi. Marijo Presveta, u tebe se uzdam: *Svrni dakle zagovornice naša, one svoje milosrdne oči na nas.* Pogledaj na moje nevolje i smiluj mi se.

3. Dakle duša, da postigne vječni spas, trebala bi se na sudu naći sa životom sličnim Isusovu životu. I stoga drhtaše od straha Job:*"Što ću učiniti, kad Bog ustane da sudi i kad stane pitati, što ću mu odgovoriti?"* Philip II., budući mu njegovo jedino kućno čeljade nešto slagalo, ukori ga veleći mu:*"Tako me zar varaš?"* Onaj nevoljnik vrativši se kući, umre od žalosti. Što će učiniti, što li će grešnik odgovoriti svom sucu Isusu? Učiniti će, kao i onaj što je učinio, došavši na svadbu bez svadbene haljine, ušutjeti će i neće znati što će odgovoriti. I sami grijeh začepit će mu usta. Veli sv. Bazilije, da će onda grešnika više mučiti stid, nego li paklene muke.

Evo napokon došlo je vrijeme da sudac izrekne osudu:*"Idite od mene prokleti u oganj vječni."* Oh, kako će strašno biti slušati ovaj glas! Nastavlja Euzebije, da će se grešnici kad budu slušali smrtnu osudu, tako prestrašiti, kad bi mogli nanovo bi umrli. Onda, veli sv. Toma od Vilanove, neće biti mjesta molitvi, niti će biti zagovornika kojim bi se moglo uteći. Kome se onda uteći? Valjda Bogu, kojeg su toliko pogrdili? Moguće svetim? Mariji? Ne, jer će onda:*"Zvijezde,* (koje su sveti odvjetnici) *pasti s neba, i mjesec* (koji je Marija) *neće dati svjetla svog"*.(Mat. 24.). Veli sv. Augustin:*"Od vrata rajskih ukloniti će se Marija"*.

Ah, Bože, kliče sv. Toma od Vilanove, kako nehajno i mrtvo slušamo govore o posebnom sudu, kao da nas ne može zapasti osuda vječnog izgubljenja? Ili kao da nećemo mi ni biti suđeni? I koliko je ludorija, veli isti svetac, ostati siguran i miran u

tolikoj pogibelji! Nemoj reći, brate moj, opominje te sv. Augustin:*"Ta nije me Bog odredio za Pakao?"* Nemoj reći, govori svetac, jer ni Židovi nisu vjerovali da će propasti. Toliki već osuđeni nikada nisu mislili da će za stalno doći u Pakao, ali ih je napokon stiglo pokaranje i zaslužena kazna. I tako još, veli sv. Augustin, dogoditi će se i tebi:*"Doći će sudnji dan i uvidjeti ćeš, da je istina ono, što je Bog prijetio."* Sada na nama preostaje, da izaberemo osudu koju hoćemo. I što imamo raditi? Trebamo urediti naše račune prije nego li dođemo na sud. Govori sv. Bonaventura, da ne propadnu i ne pogriješe, mudri trgovci često pregledaju svoje račune:*"Sudac prije suda može se molbama umiriti, ali na sudu nikako."* kaže sv. Augustin. Recimo, dakle, i sa sv. Bernardom:*"Prikazati ću se već suđen, a ne da budem suđen".* Suče moj, sudi me sad za života i kazni me sada dok je vrijeme od milosrđa i možeš mi oprostiti, jer poslije smrti biti će vrijeme od pravde.

Molitva: Moj Bože, ako te sad ne umirim, onda više neće biti vremena da te umirim. Ali, kako ću te umiriti, kad sam toliko puta povrijedio tvoje prijateljstvo radi nesretnih životinjskih naslada. Tvoju neizmjernu ljubav naplatio sam nezahvalnošću. Kakvo vrijedno zadovoljstvo može dati jedan stvor za uvrede nanesene svom Stvoritelju? Ah, moj Bože, zahvaljujem ti, da mi je tvoje milosrđe dalo način, da te umirim i tebi zadovoljim. Prikazujem Krv i smrt Isusa tvog Sina i evo već vidim da se umirila i potpuno zadovoljila tvoja pravda. Zato treba da se i ja pokajem. Da, Bože moj, iz sveg se srca kajem za sve uvrede koje sam ti nanio. Sudi me dakle sad, o moj Otkupitelju! Mrzim sve uvrede koje sam ti nanio, više nego ikakvo drugo zlo. Ljubim te nadasve sa svim srcem svojim i obećavam da ću te zauvijek ljubiti i prije umrijeti, nego li te više vrijeđati. Obećao si da ćeš oprostiti onom koji se pokaje; ajde sad me sudi i odri-

ješi me od grijeha. Dragovoljno primam zasluženu pokoru, samo me vrati u svoju milost i u njoj me drži sve do moje smrti. Tako se uzdam. O, Marijo, Majko moja, zahvaljujem ti na tolikim dobročinstvima koja si mi isprosila, čuvaj me sve do kraja mog života.

2. O općem sudu

"Poznati će se Gospodin, kad stane suditi."(Ps. 9, 17).

1. Za sad, ako se stvar dobro promotri, na zemlji ne postoji osoba koja se više vrijeđa, nego kao što se vrijeđa Isus Krist. Više štujemo jednog prostaka, nego li samog Boga; jer se bojimo, da onaj prostak, osjetivši se uvrijeđen, ne rasrdi se i osveti; ali Bog se vrijeđa i to vrijeđamo ga po volji, kao da Bog ne može osvete proizvesti kad hoće:*"I kao da ništa nije kadar svemogući učiniti, držahu."*(Job. 22). No, zato je Otkupitelj odredio jedan dan, koji će biti dan općeg suda, u kojem će se Isus otkriti i pokazati ono što jest, naime veliki Gospodin. Taj dan neće se zvati dan milosrđa ni oprosta, nego: *Dan srdžbe, dan žalosti i nevolje.* Da, tako je, jer Gospodin hoće da u onaj dan osveti svoju čast, koju su grešnici tražili, da mu je uzmu na ovome svijetu. Pogledajmo, kako će se zbiti ovaj sud na ovaj opći dan.

Prije nego se sudac ukaže:*"Vatra će ići pred njim."*(Ps.96,5). Spustiti će se vatra s neba na zemlju, koja će spržiti zemlju i sve što je na njoj. Dakle, crkve, palače, ljetnikovci, gradovi kraljevstva, sve to mora se pretvoriti u hrpu pepela. Ova kuća, okružena svakojakim grijehom, valja da se vatrom očisti. Evo kako će svršiti bogatstva, gizde i naslade ovog svijeta. Kad pomru svi ljudi, onda će trublja zatrubiti i svi će uskrsnuti i ustati:*"Zatrubiti će trublja i svi će uskrsnuti"* (I.Kor.15,52). Govoraše sv. Jeronim:*"Koliko god puta pomislim na sudnji dan,*

prestrašim se; čini mi se, da uvijek trubi ona trublja kod mojih ušiju: Ustanite mrtvi, dođite na sud." Na zvuk ove trublje sići će lijepe duše dobrih, da se sjedine sa svojim tjelesima, s kojima su zajedno služili svomu Bogu na zemlji; a duše nesretno osuđenih izaći će iz Pakla, da se sjedine sa onim prokletim tjelesima, s kojima su vrijeđali Boga. O, kolika će tad razlika biti između tjelesa dobrih i zločestih! Blaženi će se ukazati lijepi, bijeli sjajniji od sunca: *"Tad će pravedni sjati kao sunce."*(Mat. 13, 43). O sretna onog, koji na ovom svijetu mrtvi svoje tijelo, uskraćujući mu zabranjene naslade; i da ga bolje suzdrži na uzdi, uskraćuje mu i slobodne želje i muči ga, kao što su sveti činili! O, Kako će se onda naći zadovoljan sv. Petar od Alkantara, koji poslije svoje smrti reče sv. Tereziji. *"O, sretna i blažena pokoro, koja mi pribavi toliku slavu!"* Naprotiv tjelesa zločestih i već osuđenih ukazati će se nakazna, crna i smrdljiva. A koliku će muku osuđenik podnijeti, kad se stane združivati sa svojim tijelom! Prokleta tjelesino, reći će duša, za udovoljiti tebi izgubila sam sebe. A tijelo će reći, prokleta dušo i ti, koja si imala razum, zašto si dopustila da se naslađujem u onim nasladama, koje su i mene i tebe strovalile u muke paklene, kojih se zauvijek nećemo izbaviti?

Molitva: Ah, Isuse moj i Otkupitelju, koji ćeš me jednog dana suditi, oprosti mi prije, nego stigne ovaj dan: *"Ne odvraćaj svog lica od mene".* Sad si moj otac i kao otac primi u svoju milost sina, koji se skrušen vraća pred tvoje noge. Oče moj, molim oproštenje, krivo sam te uvrijedio, krivo sam te optužio; nisi zaslužio da s tobom onako postupam, kao što sam postupao; kajem se i iz sveg se srca se žalostim; oprosti mi, *ne odvraćaj svoga lica od mene;* ne odbij me od sebe, ko što sam zaslužio. Spomeni se one Krvi, koju si za me prolio i smiluj mi se. Isuse moj, drugog sudca ne tražim, osim tebe. Oče moj, ljubim te i od

sad unaprijed neću odilaziti ispred tvojih nogu. Zaboravi uvrede, koje sam ti nanio i daruj mi veliku ljubav prema tvojoj dobroti. Želim, da te uzljubim više, nego sam te vrijeđao; ali ako me ti ne pomogneš, ne mogu te ljubiti. Pomozi mi, Isuse slatki, daj da uzaživim zahvalan tvojoj ljubavi, da se onog dana u suznoj dolini nađem u broju tvojih ljubitelja. O, Marijo, Kraljice i odvjetnice moja, pomozi mi sad, jer ako se izgubim u onaj dan nećeš mi više moći pomoći. Moliš se za sve, moli se i za me, dičim se, što sam tvoj pobožni sluga i međutim u tebe se uzdam.

2. Kad uskrsnu svi ljudi, narediti će im anđeo da svi idu u Jozefinsku dolinu, gdje će biti suđeni. Kad se skupe tu svi, doći će anđeli, pa će razlučiti dobre od zločestih. Pravedni će ostati desno, a zločesti lijevo. Koliko bi teško bilo kojem, da ga istjeraju iz društva ili iz crkve. Ali kakva će to muka biti onda kad se vide protjerani iz društva svetih. Veli zlatousti, da ništa drugo neće trpjeti, sami stid i pometnja bio bi Pakao za njih. Sin će biti odijeljen od oca, muž od žene, gospodar od svog sluge. Reci mi, brate moj, što misliš od prilike, koje će te mjesto zapasti? Bi li želio da se nađeš onda na desno? Ostavi dakle onaj put koji vodi na lijevo.

Ovdje na zemlji plemići i bogataši drže se za sretne, a preziru svete koji žive siromašno i ponizno. Oh, pravedni koji ljubite Boga, nemojte se žalostiti ako ste izrugani i ožalošćeni na ovom svijetu:*"Žalost vaša okrenuti će se u veselje."* Onda će vam govoriti, da ste najsretniji i imati ćete tu čast da ćete biti ubilježeni među Isusove dvoranike. O, kako će krasno izgledati sv. Petar od Alkantara, koji bijaše izvrijeđan kao odmetnik vjere! Sveti Ivan Božji, kojeg držahu za mahnita! Sv. Petar Celestin, koji odrekavši se Papine stolice umre u zatvoru! O, kolike će časti tad dobiti toliki mučenici od krvnika izmrcvareni i na komade sasječeni! I naprotiv, kako će strahovito i grdno izgledati Herod, Pilat, Neron i mnogi drugi velikaši ovog svijeta, ali osuđeni! O,

vi ljubitelji ovog svijeta, u onoj dolini, u onoj dolini ću vas čekati. Bez sumnje ondje ćete drugačije misliti. Ondje ćete plakati svoju ludoriju. Nevoljni, za pokazati se ovdje za kratko vrijeme među odabranijim i čašćenijim, onamo ćete morati stupiti u skup osuđenih! Dakle, odabrani će biti stavljeni na desno; dapače za višu njihovu slavu, kao što govori apostol, biti će uzdignuti u zrak nad oblake, da s anđelima skupa pođu u susret svom Isusu, koji ima doći s neba. A osuđeni, kao marva određena za klanje, stati će prikovani na lijevoj strani, očekujući svog sudca, koji će javno osudu izreći protiv svojih neprijatelja.

Evo se već otvaraju nebesa, dolaze anđeli da prisustvuju sudu i nose znakove pregorke muke Isusove. Osobitim načinom pokazati će se križ. *"I tad će se ukazati znak sina čovječjeg na nebu i zaplakati će svi narodi sa zemlje."* Veli Kornelije a Lapide: *"Oh, kako će onda grešnici plakati kad ugledaju križ, koji za života ništa ne mariše za njihov vječni spas, a koji je toliko zapao Božjeg sina."* Onda, veli Zlatousti:*"Čavli će te tužiti, rane će protiv tebe govoriti, Isusov križ ustati će protiv tebe."* Prisustvovati će ovom sudu još kao prisjednici sveti apostoli i svi njihovi sljedbenici, koji će sa Isusom zajedno suditi narode:"Sjajiti će se pravedni, suditi će narode ".(Mudr.3, 7). Još će doći i Kraljica neba, svetih anđela, Presveta Djevica Marija. Najposlije će doći vječni Sudac na veličanstvenom i sjajnom prijestolju. Dolazak Isusov razveseliti će i utješiti odabrane, ali će zločeste više izmučiti, nego li isti Pakao:*"Osuđenicima,* govoraše sv. Jeronim, bolje bi bilo, *da trpe muke paklene, nego da pred sobom gledaju svog Gospodina."* Govoraše sv. Terezija:*"Isuse moj, svakako me muči, samo ne daj, da te vidim srdita u onaj dan."* Sv. Bazilije veli:*"Ona pametnija natkriljuje svaku muku."* Onda će se ispuniti ono što je sv. Ivan prorokovao, da će osuđenici zaklinjati brda, da padnu na njih, i da ih skriju ispred očiju njihovog srditog sudca.

Molitva: O, dragi moj Otkupitelju, o jaganjče Božji, koji si došao na ovaj svijet, ne da kazniš, nego da oprostiš grijehe, oprosti mi brzo, prije nego stigne onaj dan, u kojem ćeš mi suditi. Onda, kad prvi put ugledam tebe jaganjca, koji si me tolikom strpljivošću podnosio, ako se po čemu izgubim, tad će mi se Pakao otvoriti. No, dakle, ponovno molim oprosti mi i to brzo, svojom me božanstvenom rukom odjuri s propasti u koju sam zapao griješeći. Kajem se, o najveće dobro, da sam te vrijeđao. Ljubim te, sudče moj, koji si me toliko ljubio. Po zasluzi tvoje smrti udijeli mi veliku i vanrednu milost, da od grešnika postanem svetac. Obećao si, da ćeš svakog uslišati, tko te bude molio:*"Zavapi k meni i uslišat ću te."*(Job.33,3). Ne molim da mi daš dobara ovog svijeta, nego tvoju milost, tvoju ljubav i ništa drugo. Uslišaj me, Isuse moj, radi one ljubavi, koju si imao prema meni, umirući za me na križu. Ljubazni moj sudče, ja sam krivac, ali takav krivac, koji te ljubi više nego samog sebe. Smiluj mi se, Marijo, Majko milostiva, pomozi mi brzo, sad je vrijeme, kad mi možeš pomoć pružiti. Ti me nisi zaboravila, kao što sam ja tebe i mog dragog Boga, priteci mi u pomoć sada, kad sam odlučio da ću ti zauvijek služiti i nikada više neću vrijeđati mog Gospodina. O, Marijo draga, ti si moje slatko ufanje.

3. Ali, evo već počinje strašni sud. Otvaraju se rasprave, to jest duševnost pojedinih:*"Sud zasjeo i knjige su otvorene."*(Dan. 7, 10). Protiv zločestih za svjedoka najprije će ustati vragovi, koji će ovako reći, kao što veli sv. Augustin:*"Najpravedniji Bože, prosudi, da bude moj onaj, koji nije htio da bude tvoj."* Drugi svjedoci biti će vlastite savjesti:*"Posvjedočiti će i njihove vlastite savjesti."*(Rim., 2, 25) Suviše ustati će za svjedoka isti zidovi one kuće, gdje su grešnici svoje zloće provodili i svog dragog Boga vrijeđali i vapiti će osvetom.

Posljednji svjedok biti će sam sudac, koji je nazočan bio pri svakoj nanesenoj mu uvredi:*"Ja sam sudac i svjedok"*, veli

Gospodin.(Jer. 29, 23). Veli sv. Pavao, da će onda Gospodin rasvijetliti što se nalazi sakriveno u mraku. Svim će ljudima pokazati najtajnije i najgadnije grijehe svih zločinaca, za koje ni ispovjednici ovamo nisu znali:*"Otkriti ću tvoje sramote pred tvojim licem"*.(Nahum. 3, 5). Grijesi odabranih, hoće neki da ne budu otkriveni, po onom što reče David:*"Blaženi, kojim su oproštene zloće i grijesi pokriveni."*(Ps.31,1). Naprotiv, veli sveti Bazilije, da će se grijesi zločestih svima ukazati u jedan čas, kao na slici. Veli sveti Toma:"Ako su u vrtu Getsemanskom na Isusove riječi:"Ja sam", svi vojnici popadali na zemlju, koji su došli da ga svežu; što će biti onda, kad on kao sudac osuđenicima rekne:"Evo, ja sam onaj kojeg ste pogrdili?"

Evo nas na osudi. Najprije će se Isus okrenuti ka odabranim i reći će im ove slatke i milozvučne riječi:*"Dođite blagoslovljeni Oca moga i posjedujte kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta"*.(Mat. 25, 34). Sveti Franjo Asiški, budući mu je objavljeno, da je predodređen za Raj, od dragosti ne mogaše shvatiti, koliko će to veselje biti, kad se iz sudčevih ču: dođite, sinci blagoslovljeni, dođite u kraljevstvo, za vas nema više muke, nema više ikakva straha, već ste i biti ćete zauvijek spašeni; ja blagoslivljam onu Krv, koju sam za vas prolio i blagoslivljam one suze, koje ste vi prolili za svoje grijehe; hajdemo gore u Raj, gdje ćemo zajedno ostati u sve vjeke vjekova. I Blažena Djevica Marija blagosloviti će svoje štovatelje i pozvati će ih, da s njom pođu u Raj; i tako pjevajući *aleluja, aleluja,* odabrani će slavno zaposjesti Raj, gdje će hvaliti i slaviti Boga zauvijek.

Naprotiv, osuđenici obrnuti prema Isusu reći će mu:"A mi nevoljnici, što imamo raditi? A vi, reći će im božanski sudac, kad ste uvrijedili i odrekli se moje milosti:"Uklonite se od mene prokleti u oganj vječni. Uklonite se, idite od mene, da vas više ne vidim, niti da vas više čujem. Prokleti, idite, idite prokleti,

kad ste već povrijedili moj blagoslov. Ah, Gospodine, kuda će otići ovi nevoljnici? U vatru, u Pakao, gdje će gorjeti s dušom i tijelom. A za koliko vjekova, za koliko godina? Kakvi vjekovi, kakve li godine! U oganj vječni, kroz sve vjekove, dok je Bog Bogom. Poslije ove osude, veli sv. Efrem, da će se osuđenici oprostiti s anđelima, sa svetim, s rodbinom i s božanskom Majkom:*"S Bogom pravedni, s Bogom križu, s Bogom Raju. S Bogom oci i sinovi, ni jednog od vas nikada više nećemo vidjeti. Ostaj s Bogom još i ti Bogorodice, Marijo."* I tako nasred one doline iza tog otvoriti će se jedna jama u koju će propasti zajedno vragovi i osuđenici; koji će čuti, o Bože!, gdje se za njima zatvaraju vrata, koja se nikada više neće otvoriti, nikad, za nikad. O, prokleti grijesi, u kakvu ćete nesreću napokon tolike duše strovaliti! A nesretne duše, koje čeka tako tužna svrha!

Molitva: Ah, moj Spasitelju i Bože, kakva će me zapasti osuda na onaj dan? Da sada, Isuse moj, od mene zatražiš račun od mog življenja, što bi ti drugo mogao odgovoriti, osim to, da sam Pakao zaslužio? Da, istina je, dragi moj Otkupitelju, da zaslužujem tisuću Pakla, ali znaj da te ljubim više nego li samog sebe i radi uvreda, kojim sam te uvrijedio, žalostim se mnogo i prije ću svaku muku podnijeti, nego ću se na nje povratiti. Ti osuđuješ, Isuse moj, one tvrdokorne grešnike, ali ne one, koji se kaju i hoće te ljubiti.

Evo me pred tvojim nogama skrušena, pokaži da mi opraštaš. Ali već mi pokazuješ po proroku:*"Obratite se k meni, obratit ću se i ja k vama."*(Zak. 1, 3.) Ostavljam sve, odričem se svih naslada i dobara ovog svijeta, obraćam se i za te se hvatam, ljubazni moj Otkupitelju. Primi me u svoje srce i ondje rasplamti me svojom ljubavlju; i tako me raspali, da nikada više ne pomislim od tebe se odijeliti. Isuse moj, spasi me i moje spasenje, neka bude uvijek te ljubiti i uvijek slaviti tvoje milosrđe. Marijo, ufanje,

utočište i Majko moja, pomozi mi i isprosi mi svetu ustrajnost. Nitko se do sada nije izgubio, samo je li se tko na te obratio. Tebi se preporučujem, smiluj mi se.

3. O mukama u Paklu

"I otići će u vječne muke."(Mat. 25, 40)

1. Grešnik kad griješi, dva zla čini, naime ostavlja Boga, najveće dobro, a ide k stvorovima. Zato što se grešnik obraća stvorovima i dobrima ovog svijeta vrijeđajući Boga, posve pravedno biti će u Paklu mučen od istih stvorova, to jest od vatre i vragova i ovo će trpjeti osjetila. Ali, budući da njegova najveća pogreška stoji u tome, što je okrenuo leđa Bogu i njega ostavio i zato glavna njegova muka u Paklu biti će *muka gubitka*, a to je što je izgubio Boga.

Najprije promotrimo muku osjetila. Vjera nas uči da postoji Pakao. U sredini zemlje čuva se ova tamnica za kaznu onima koji se odmetnu od Boga. A što je ovaj Pakao? Jest mjesto patnja, tako ga naziva onaj osuđeni bogataš.(Luka 16, 28). Mjesto patnja, u kojem će sva osjetila i sve moći osuđenika imati svoje posebne muke i koliko je koji kojim osjetilom više griješio i Boga vrijeđao, toliko će više u onom osjetilu biti mučen. Gledanje biti će mučeno tminama. Kako je grdno slušati i koliko nas nesažaljenje potiče kad čujemo da je netko zatvoren u nekoj mračnoj jami u kojoj gnjije ima četrdeset-pedeset godina, bez da ikad vidi i najmanji tračak svjetlosti! Pakao je jama sa svih strana zatvorena u koju nikada ne zaviruje tračak sunca, niti ikakve svjetlosti.:*"Za u vijeke neće vidjeti svijetla"*(Ps. 48, 20). Vatra, koja na zemlji rasvjetljuje u Paklu će biti tamna. *"Glas Gospodnji, koji rasijeca plamen vatre."*(Ps.28, 7). Ove riječi tumači sv. Bazilije, Gospodin će oduzeti vatri svjetlost, stoga će

ona vatra moći pržiti, a neće moći rasvjetljivati. Sami dim, kojeg će vatra prouzrokovati, stvoriti će veliki mrak koji će zaslijepiti oči osuđenika. Veli sv. Toma da će osuđenici imati toliko svjetlosti u koliko će se više mučiti. U onoj mračnoj svjetlosti gledati će nakaze i grdobe drugih osuđenika i vragova koji će se prikazivati u najgrdnijim slikama, da ih bolje plaše. Biti će mučeno mirisanje. Koliko bi teško bilo ostati zatvoren u jednoj sobi sa usmrđenim mrtvim tijelom? Osuđenik će morati stati u Paklu među tolikim milionom drugih osuđenika, koji su živi za muke, ali po smradu usmrđene tjelesine. Veli sv. Bonaventura da se jedno tijelo izbaci iz Pakla na ovaj svijet, da bi od njegova smrada svi ljudi pomrli. Pak ima luđaka koji govore:*"Sve kad i odem u Pakao, neću biti sam."* Tužni i nevoljni! Koliko ih je više u Paklu, toliko se više muče:*"Ondje*, veli sv. Toma, *društvo nesretnih ne umanjuje nevolje, nego ih povećava".* Više se muče radi smrada, vike i jauka i radi stiske, jer će biti strpani jedan na drugog, kao ovce u zimno vrijeme. Dapače, još gore, stati će kao zgnječeno grožđe pod pritiskom srdžbe Božje. I odatle dolazi ona muka negibljivosti:*"Neka budu negibljivi, kao kamen."*(Ezz. 19, 15). Tako dakle, kako onaj nevoljni osuđenik padne na sudnji dan, onako će zauvijek ostati na jednom mjestu, bez da će ikad više moći krenuti nogom ni rukom, dokle će Bog biti Bogom.

Sluh će biti mučen stalnim vikama i jaukom i groznim plačem onih tužnih očajnika. Vragovi će neprestano lupati. Koliko se mučimo kad ne možemo spavati, a kroz to vrijeme slušamo gdje blizu nas bolesnik neprestano u ljutim bolima ječi, ili gdje pas laje, ili dijete malešno plače? Nevoljni osuđenici, gdje će morati neprestano, kroz sve vjekove slušati ono lupetanje i jaukanje onih groznih mučitelja. Grlo će biti mučeno glađu; osuđenik će trpjeti pasju glad:*"Glad će trpjeti kao psi"*(Ps. 58, 15). Ali nikada za nikada neće moći dobiti mrvice kruha. Tako će opet žeđati,

da mu sva voda svijeta ne bi ugasila žeđ; ali on neće dobiti ni jednu kapljicu; jednu kap molio je i onaj raskošnik; ali je još nije dobio, niti će ju ikad dobiti.

Molitva: Ah, moj Gospodine, evo pred tvojim nogama onog, koji je malo ili nimalo držao do tvoje milosti i tvojih kazni. Nevoljna mene, da ti, Isuse moj, nisi bio milosrdan prema meni, koliko godina sam već morao biti u onoj smrdljivoj peći, gdje već gore mnogi koji su bili kao i ja! Ah, moj Isuse, misleći na to kako da se ne raspalim tvojom ljubavlju! Kako ću unaprijed moći i pomisliti da te nanovo uvrijedim? Ah, ne daj da se to ikad dogodi, Isuse moj, tisuću puta prije pošalji mi smrt. Kad si već počeo, dovrši započeto djelo. Izbavio si me iz tolikih mojih grijeha, i tolikom ljubaznošću pozvao si me da te ljubim; učini sad, da ovo vrijeme koje mi daješ potrošim samo za te. Koliko bi osuđenici željeli jedan dan, jedan sat vremena, koje sad meni daješ! A što ću ja raditi? Hoću li ga opet trošiti vrijeđajući te? Ne, Isuse moj, ne daj da se to dogodi, po zaslugama tvoje Krvi koja me je do sada sačuvala od Pakla. Ljubim te, o najveće dobro i jer te ljubim, kajem se što sam te vrijeđao, neću te više vrijeđati, nego ću te uvijek ljubiti. Kraljice i Majko moja, Marijo, moli Isusa za me i isprosi mi dar ustrajnosti i njegove svete ljubavi.

2. Muka pak, koja najviše muči osjetilo osuđenika jest vatra paklena, koja muči ticanje: *"Osveta tijela zločestog, jest vatra i crvi."*(Crk. 7, 19). Zato Gospodin na sudu spominje osobitim načinom vatru: *"Uklonite se od mene prokleti u oganj vječni"*. I na ovom svijetu vatra jest najveća patnja; ali među ovom našom vatrom i vatrom u Paklu golema je razlika, kako veli sv. Augustin, ova naša izgleda kao slika. I sv. Vinko Fererio veli, naša vatra prema vatri u Paklu, jest ledena. Razlog je taj, što je naša vatra stvorena za našu uporabu; a vatra u Paklu stvorena je

od Boga upravo za kazniti zločine. Jeremija prorok vali, da je vatru u Paklu zažegla srdžba Božja. Osuđenik neće biti bačen na vatru, nego u vatru:*"Uklonite se od mene, prokleti, u oganj vječni."* Tako dakle nevoljnik biti će opkoljen vatrom sa svih strana, kao drvo u peći. Nesretnik će se naći s mnoštvom vatre odozgor, s mnoštvom vatre odozdol i s mnoštvom sa strane. Ako takne, ako pogleda, ako udahne, ne takne, ne vidi, ne diše drugo, no samu vatru. Stati će u vatri, kao riba u vodi. Ali ova vatra osuđenika neće samo izvana mučiti, nego će zaći i u unutrašnjost, u crijeva, da ga više muči. Njegovo nesretno tijelo pretvoriti će se u živu vatru, tako pržiti će se crijeva u trbuhu, srce u prsima, mozak u glavi, krv u žilama i mozak u kostima; svaki osuđenik u sebi postati će ugrijana peć.

Neki ne mogu podnijeti putovanja po sunčanoj žegi, ne mogu ostati u sobi previše vrućoj, ne mogu podnijeti iskrice, koje odlete sa svijeće i padnu im ne golu kožu: pa opet se ne straše one vatre koja ždere, kako veli Izaija:*"Tko će od vas moći ostati sa vatrom, koja ždere!"* Kako god grabežljiva zvijer proždire bravče, isto tako i vatra u Paklu ždere osuđenika: proždire ga, ali nikada ne usmrćuje. Proslijedi, luđače, veli sv. Petar Damiani, govoreći bludniku, proslijedi zadovoljavajući svoju tjelesinu; doći će jedan dan u kojem će sve tvoje naslade postati tolike patnje u tvojim crijevima i ta će te vatra u Paklu najviše pržiti i mučiti. Dodaje sv. Jeronim, da će ova vatra sobom imati sve muke i boli, koje trpe ovdje na zemlji: bolesti bedara, bolesti glave, bolesti živaca. Štoviše u ovoj vatri trpjeti će se i studen. Sv. Augustin kaže da se paklenoj vatri osim što peče pripisuje i led zbog naše hladnoće prema Bogu na zemlji. Ali iznad svega treba shvatiti da su sve patnje ovog svijeta zajedno samo sjena, kako veli sv. Ivan Zlatousti, prema patnjama u Paklu. I moći naše duše imati će svoje posebne muke. Osuđenik biti će mučen u njegovoj uspomeni, sjećanjem na vrijeme, koje je imao ovdje.

da se spasi, a on ga je potrošio na svoju propast, i sjećanjem milosti od Boga primljenih a nije se htio njima na dobro služiti. U razumu, misleći na ono veliko dobro, koje je izgubio, Raj, Boga, i samu spoznaju da nikada neće moći to nadoknaditi. U volji, vidjevši, da mu se ništa ne daje, što moli: *"Poginuti će želja grešnika."*(Ps. 111, 10) Nevoljnik nikada ništa neće imati od onog što želi, a uvijek će imati ono, što prezire, a to su njegove vječne muke. Htio bi izaći iz onih muka, da nađe mir; ali će zauvijek biti mučen i nikada mira neće imati.

Molitva: Ah, Isuse moj, tvoja Krv i tvoja smrt jesu ufanje moje. Ti si umro da me oslobodiš od vječne smrti. Ah, moj Gospodine, tko je više bio dionikom zasluga tvoje pregorke muke, od mene nesretnika, koji sam toliko puta zaslužio Pakao? Ah, ne daj da više uzaživim nezahvalan tolikim tvojim milostima, koje si mi poklonio! Ti si me oslobodio od paklene vatre jer nećeš da gorim u onoj vatri patnja, nego da plamtim vatrom tvoje svete ljubavi. Pomozi mi dakle, da uzmognem ispuniti tvoje želje. Da sam već pao u Pakao, ne bih te više mogao ljubiti: ali kad te sad mogu još ljubiti, ljubiti ću te. Ljubim te, neizmjerno dobro, ljubim te slatki moj Otkupitelju, koji si me toliko ljubio. Kako sam mogao toliko vremena živjeti ne misleći na te? Zahvaljujem ti, da nisi ti mene zaboravio. Da si me zaboravio, sad bi ostao u Paklu i ne bi se mogao žalostiti za svoje grijehe. Ova žalost, koju osjećam u svom srcu, što sam te vrijeđao; ova želja, koja me sili da te puno ljubim, jesu darovi tvoje milosti, koja me još prati. Zahvaljujem ti, Isuse moj. Ubuduće uzdam se, da ću ovo života tebi posvetiti. Odričem se svega. Samo ću misliti, kako ću tebi služiti i tvoju svetu volju ispunjavati. Uvijek me podsjećaj na Pakao, koji sam zaslužio i na milosti, koje si mi poklonio; i ne dopusti, da te ikada više ostavim i okrenem ti leđa, i da sam sebe osudim u onu jamu

vječnih muka. O, Majko Božja, moli za me grešnika. Po tvom zagovoru oslobođen sam paklenih muka: s istim zagovorom oslobodi me još, Majko mila, od nesretnog grijeha, koji me jedini može strovaliti u Pakao.

3. No, sve muke jesu kao jedno ništa prema muci gubitka. Tmine, smrad, jauk i vatra ne sačinjavaju Pakao; muka, koja sačinjava Pakao, jest muka, što se je izgubilo Boga. Veli sv. Brunon:*"Neka se pomnože mučila s mukama, samo neka Boga ne izgube."* Nastavlja sv. Augustin, da bi osuđenici samo mogli gledati Boga: *nikakve muke ne bi trpjeli i sam Pakao pretvorio bi se u Raj.* Da koliko toliko shvatimo ovu muku, promislimo, da netko izgubi (na primjer) jedan dragi kamen, koji je vrijedio sto talira, taj bi se žalostio; ali da je vrijedio dvjesta, dvostruko bi se žalostio; da je vrijedio četiristo, još više bi se smutio i veću žalost trpio. Kako dakle raste vrijednost stvari, onako raste žalost i muka. Osuđenik kakvo je dobro izgubio? Neizmjerno dobro, koje je Bog. Zato veli sv. Toma, da na neki način trpi neizmjernu muku:*"Muka osuđenika jest neizmjerna, jer je gubitak neizmjerne cijene."* Jedine ove muke sveti se na zemlji straše. Sveti Ignacije Lojola govoraše:"Gospodine, svaku patnju dragovoljno podnosim, ali ovu ne, da ne ostanem bez tebe. No ovu muku ne osjećaju grešnici koji žive godine i godine bez Boga, jer nevoljnici žive u tminama. Ni na samrti neće spoznati, koliko dobro gube. Duša čim pođe s ovog svijeta, kako veli sveti Antonin, odmah shvaća, da je bila stvorena za Boga. Stoga odmah poleti da zagrli svoje najveće dobro: ali stojeći u grijesima, biti će odbijena. Da pseto ugleda zeca nedaleko od sebe i da ga drži svezana za lanac, koliko bi se pas napinjao i trzao da prekine lanac i odleti, da uhvati sebi plijen? Dušu, dijeleći je od svog tijela, naravna sila vuče k Bogu ili u Pakao. Dakle sav Pakao sastoji se iz prve one riječi osude:*"Idite od mene, prokleti."* Idite, reći će im Isus; neću da ikad više vidite moje

lice. Kad ono David osudi svog sina Abšaloma da mu nikada ne izlazi na oči, toliko to Abšaloma uzmuči, da je odgovorio:*"Recite mom ocu, ili neka me pusti da vidim njegovo očinsko lice, ili neka me smakne".* Philip II jednom velikašu, kojeg bijaše spazio da nepristojno stoji u crkvi, reče:*"Ne dolazi više preda me."* Toliko je to onog velikaša ožalostilo, da je od žalosti umro, čim se kući vratio. Što će biti kad Bog na smrti rekne onom grešniku:Idi odatle, neću da te više vidim:*"Sakriti ću od njega svoje lice i svako će zlo na nj navaliti."*(Deut.31,17). Vi, reći će Isus osuđenicima na sudnjem danu, niste više moji, ja nisam više vaš.

Kolika je to muka za jednog sina, kojem umire otac, ili za onu zaručnicu, kad joj muž umre, kad mora reći:*"Oče moj, mužu moj, neću te više vidjeti!"* Ah, da sad čujemo gdje duša kojeg osuđenika plače; da ju zapitamo:*"Dušo, zašto plačeš?"* Ova bi samo odgovorila:*"Plačem, jer sam izgubila Boga i nikada više neću Ga moći vidjeti."* Nevoljnica, da barem u Paklu može ljubiti svog Boga i staviti se u njegovu volju. Ali ne, da još to može, onda Pakao ne bi bio više Pakao; nevoljnica, ne može se staviti u ruke Božje, ni prilagoditi se njegovoj volji, jer je postala neprijateljica božanske volje. Niti više može ljubiti svog Boga, nego ga mrzi i mrziti će ga zauvijek i ovo će biti njezin Pakao, poznati, da ima Bog, koji je najveće dobro, a opet gledati gdje je prisiljena mrziti Ga u isto vrijeme, kad spoznaje, da je vrijedan neizmjerne ljubavi. Sveta Katarina Genoveska jednom upita vraga tko je - a on odgovori:*"Ja sam onaj zlikovac, kojem je oduzeta ljubav Božja".* Osuđenik će mrziti i proklinjati Boga; proklinjući Boga, proklinjati će i dobročinstva, koja je od njega primio, stvorenje, otkupljenje, sakramente, osobito krštenja i pokore, a ponajviše Presveti Oltarski Sakrament.

Mrziti će sve anđele i svete, osobito svog anđela čuvara i svoje svete odvjetnike i povrh svih božansku Majku. Osobito će

proklinjati Presveto Trojstvo, imenito Božjeg sina, koji je jednog dana za nj umro, proklinjući njegove rane, njegovu Krv, njegove muke i gorku smrt.

Molitva: Ah, moj mili Bože, ti si dakle moje najveće dobro, neizmjerno dobro, a ja sam te hotimice toliko puta izgubio? Znao sam već unaprijed, da ću te s mojim grijehom ožalostiti i izgubiti tvoju milost, ipak sam ga počinio! Ah! Da te ne gledam razapeta na križu, Isuse, sine Božji i umirući za me, ne bi imao toliko snage da od tebe zamolim oprost. Vječni Oče, ne gledaj na me, nego pogledaj na svog sina, koji za me moli oproštenje, uslišaj ga i oprosti mi. Od toliko vremena sad sam morao stati u Paklu bez ikakve nade da bi te ikad više mogao ljubiti i tvoju svetu milost opet zadobiti. Bože moj, kajem se što sam ti ovu uvredu nanio, odričući se tvog prijateljstva i mrzeći tvoju ljubav radi nevoljnih naslada ovog svijeta. Oh, da sam hiljadu puta prije umro! Kako sam mogao biti tako slijep i lud! Zahvaljujem ti, moj Gospodine, što mi daješ vremena da ispravim učinjeno zlo. Kad već po tvom milosrđu još nisam pao u Pakao i još te mogu ljubiti, Bože moj, ljubit ću te. Neću više odmicati svog obraćenja. Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te, moj živote, moje blago, moja ljubavi, moje sve. Uvijek me sjećaj na ljubav koju si nosio prema meni, moj Gospodine, i na Pakao, gdje sam već trebao doći, i da me ova misao uvijek pobuđuje na djela ljubavi i da ti uvijek govorim: *"Ljubim te, ljubim te, ljubim te."* O, Marijo, Kraljice, ufanje i Majko moja, da sam već pao u Pakao, ne bi ni Tebe više mogao ljubiti. Ljubim te, Majko moja i u Te se uzdam da nikada više neću propustiti, a da neću ljubiti Tebe i mog Boga. Pomozi mi i moli Isusa za me.

4. O vječnosti Pakla

"I ovi će otići u vječne muke."(Mat. 25, 46).

1. Da Pakao nije vječan, tad ne bi bio Pakao. Muka, koja za dugo ne traje ne može se reći da je velika muka. Bolesniku odreže se ruka ili noga, sprži vatrom rak-rana; bol je velika, ali budući da brzo prestaje ne može se reći da je velika muka i patnja. Ali kolika bi bol i muka bila onda, da ono rezanje noge, ruke ili prženje vatrom neprekidno slijedi kroz jednu sedmicu ili kroz čitavi mjesec dana? I lakša bolest, kad se odulji, nesnosnom postane. Ali, što rekoh bolest? I najljepša igra, najugodnija glazba, koja bi trajala za dugo, naime za cijeli jedan dan dosadila bi i od dosade ne bi se mogla slušati. A da potraje za jedan mjesec? Jednu godinu? Kakav će biti Pakao? Gdje se ne čuje nego jedna uvijek te ista igra, jednaka glazba; neće se čuti u njem samo jedna vrsta bolesti; ne trpi se samo bol prostog reza, ili od ugrijanog gvožđa; nego su ondje sve boli i muke, što postoje; a za koliko će trajati? Kroz sve vjekove:"Mučiti će se dan i noć, kroz sve vjekove."(Apok. 20, 10.)

Ovo je istina, nije kakovo prosto mnijenje, nego tvrda istina; istina od Boga posvjedočena na tolikim mjestima u svetom pismu:"Idite od mene prokleti, u oganj vječni.(Mat. 25, 41.) "I otići će u vječne muke."(Ondj. 46). "Na propasti dati će vječne muke".(Tes. 1,9) "Svaki će se vatrom posoliti."(Mark. 9, 48) Kao što sol čuva stvari, isto tako vatra u Paklu u isto vrijeme, kad osuđenike muči, uzdrži ih u životu. Sad kolika bi ludorija bila onog, koji bi za jedan dan zabave, htio sam sebe osuditi da će kroz dvadeset ili trideset godina ostati zatvoren u jednoj mračnoj jami? Da bi Pakao trajao sto godina; što vele sto godina? Da bi trajao samo dvije ili tri godine ipak bi bila velika ludorija radi jedne nevoljne naslade, sam sebe osuditi u vatru za

dvije ili tri godine. No, ovdje se ne radi o trideset, stotinu, ni o tisuću, ni o sto tisuća godina; nego se radi o vječnosti, radi se o neprekidnoj patnji istih muka, koje nikada niti neće prestati, niti imalo blažim postati. Dakle, sveti su imali pravo, da su za života, stojeći u pogibeljima, uvijek plakali i strahovali. Blaženi Izaija još živući u pustinji u stalnom postu i pokorama plakaše, govoreći:"Ah, nevoljna i tužna mene, gdje još stojim u pogibelji moga izgubljenja!

Molitva: Ah, moj Bože, da si me bio poslao u Pakao, kao što sam više puta bio zaslužio i kasnije opet da si me iz njega istjerao po svom milosrđu, koliko bi ti ostao dužan. I iza tog kakov bi život nastavio! I sad, kad si me većim milosrđem sačuvao, da u nj nisam već pao, što ću činiti? Hoću li se opet vraćati na prijašnje grijehe i uvredama pobuđivati te na srdžbu, da me baš otpratiš u onu neugasivu vatru, u onaj zatvor tvojih odmetnika, gdje su već mnogi dolje s manje grijeha, nego ih ja imam? Ah, moj Otkupitelju, umjesto da sam oplakivao nanesene uvrede, još više sam te poticao na srdžbu. Zahvaljujem tvojoj neizmjernoj dobroti, koja me je toliko podnosila. A da nije bila neizmjerna, kako bi me mogla toliko i trpjeti? Zahvaljujem ti, dakle, što si me tolikom strpljivošću do sada čekao; i mnogo ti zahvaljujem na svjetlosti, koju mi sada daješ i kojom mi pokazuješ moju ludoriju i uvredu, koju sam ti nanio vrijeđajući te tolikim mojim grijesima. Isuse moj, mrzim ih i iz sveg se srca kajem; oprosti mi radi svoje pregorke muke i pomozi mi svojom milošću da te nikada više ne uvrijedim. Posve pravedno sad se imam strašiti, ako još jedan samo teški grijeh počinim. Da ćeš me zapustiti i od sebe zauvijek odbaciti. Ah, moj Gospodine, ulij u dušu moju ovaj strah, kad me vrag stane napastovati, da te nanovo uvrijedim. Bože moj, ljubim te, neću te više gubiti. Pomozi mi, Presveta Djevice, daj da se k Tebi utječem u svakoj napasti, da

ne izgubim svog Boga. Marijo, Ti si moje ufanje.

2. Tko jedanput padne u Pakao, više iz njega ne izlazi zauvijek. Čim osuđenik propadne u bunar svih muka, vrata se zatvore i više se ne otvaraju. Na Paklu imaju vrata za ući, ali za izaći ne. Dokle grešnik živi, dotle može se nadati da će se popraviti, ali kad ga smrt pokosi u grijehu, tad više nikakva ufanja za njega neće biti. Nevoljni bolesnik prikovan za krevet, kojeg su liječnici već proglasili neizlječivim, opet se ne gubi, nego se tim tješi, govoreći:"Tko zna, možda nađem vrsna liječnika, koji će me izliječiti. Onaj tužni osuđenik u doživotnom zatvoru i on se tješi, veleći:"Tko zna, moglo bi se dogoditi da ću se jednom osloboditi ovih teških okova. Barem kad bi osuđeni grešnik u Paklu mogao tako govoriti, tko zna, možda ću se još moći izbaviti iz ovih strašnih muka; tako bi se makar mogao zavaravati ovom lažljivom nadom. Ne, u Paklu nema nikakva ufanja, ni lažljiva, ni istinita, nema *tko zna*. Nevoljnik će stalno pred očima imati napisanu svoju osudu, da će zauvijek plakati i jaukati u onoj jami svih muka. Zato osuđenik ne trpi samo časovite muke, nego svakog časa trpi muke vječnosti, veleći, ono što sad trpim, morat ću trpjeti zauvijek.

Molimo, dakle, Gospodina sa svetim Augustinom:*"Ovdje nas prži, reži, ovdje nam ne praštaj, da nam zauvijek oprostiš."* Kazne ovog svijeta prolaze, ali one drugog svijeta ostaju zauvijek. Ovih posljednjih bojimo se; bojimo se one strahovite osude, koju će pravedni sudac izreći na strašnom sudu protiv grešnika.:*"Idite od mene, prokleti, u oganj vječni."* Velika je kazna paklene muke, ali nas najviše ima strašiti to, što je kazna neoprostiva i neopoziva.

Ali, kako to, reći će onaj zločinac, kakva je to pravda? Grijeh, koji traje za jedan čas, kazniti ga vječnim mukama? Ali (odgovaram ja), kako se grešnik može tako osuditi, da on trenutnom nasladom uvrijedi Boga, neizmjerno veličanstvo? Ni na ljud-

skom sudu ne mjeri se kazna po trajnosti vremena, nego po vrsti zločina. Pakao je malena kazna za samo jedan teški grijeh: za uvredu neizmjernog veličanstva trebala bi biti i neizmjerna kazna, veli sv. Bernardin Sienski. Ali, kako veli sv. Toma, budući da stvor nije kadar podnositi svu snagu same oštrine neizmjerne kazne, zato je Bog posve pravedno odredio, da njegova muka bude neizmjerna i u trajnosti vremena.

Nakon svega, ova muka mora biti vječna, zato, jer grešnik više ne može zadovoljiti za svoju krivicu. Na ovom svijetu skrušeni grešnik u toliko može zadovoljiti za svoje grijehe, u koliko su mu na raspolaganju Isusove zasluge; ali osuđenik je isključen od svih ovih zasluga, stoga ne mogavši on više umiriti svog Boga i budući je vječan njegov grijeh, treba da bude vječna i njegova zaslužena muka i kazna. Iza toga nastavlja Belluacense: *"Grijeh ondje će se uvijek moći kazniti, a kazna za grijehe nikada izvršiti"*; jer kako veli sveti Antonin: *"Ondje se grešnik ne može pokajati",* i stoga će Bog zauvijek s njime ostati u srditosti: *"Puk, s kojim se je Bog rasrdio za uvijeke."* (Malak. 1,4).

Štoviše osuđenik, sve da bi mu Bog htio oprostiti, on neće oprosta, jer je njegova volja tvrdokorna i ogrezla u mržnji protiv Bogu. Veli Inocencije III: *"Grešnici neće se nikada poniziti, nego će grijeh mržnje uvijek u njima rasti."* I sv. Jeronim veli: *"Nezasitljivi su u želji za griješiti."* Stoga grešnikova rana jest neizlječiva, jer se odriče i liječenja.

Molitva: Dakle, moj Otkupitelju, da sad u ovaj čas stojim već osuđen, kao što sam zaslužio, bio bi već otvrdnuo u mržnji protiv Tebe, o Bože moj, koji si za me umro! O, Bože, kakav bi to Pakao bio, tebe mrziti, koji si me toliko ljubio, te koji si neizmjerna ljepota, vrijedna neizmjerne ljubavi! Dakle, da sam sad u Paklu, zar bi ostao u tako nesretnom stanju, da ne bi htio ni oprosta, koji mi sad pružaš? Isuse moj, zahvaljujem ti na milos-

rđu, koje si imao prema meni i kad mogu dobiti oproštenje i ljubiti te, hoću oproštenje i hoću te ljubiti. Pružaš mi oprost i ovaj oprost od tebe molim i nadam se, da ću ga dobiti po tvojim zaslugama. Kajem se iz sveg srca za sve uvrede koje sam ti nanio, neizmjerna dobroto i oprosti mi. Ljubim te svom dušom svojom. Ah, moj Gospodine, kakvo sam ti zlo učinio, da bi te imao zauvijek mrziti kao svog neprijatelja? I kakva sam prijatelja do sada imao, da mi je toliko učinio i za me trpio, koliko si učinio i trpio ti, o Isuse moj? Ah, ne dopusti da ikad više zapadnem u tvoju nemilost i izgubim tvoju ljubav, prije mi smrt pošalji, nego da propadnem u toliku propast. O, Marijo, Majko moja, sakrij me pod svoj plašt i ne daj, da ikad ispod njega izađem i odmetnem se protiv Boga i protiv tebe.

3. Grešnici na ovom svijetu najviše se plaše smrti, ali kad dođu u Pakao, najviše će ju željeti:*"Tražiti će smrt i neće ju naći; i željeti će umrijeti, a smrt će od njih bježati"*. (Apok. 9,6). Stoga sveti Jeronim piše:*"O smrti, koliko bi slatka bila, kojim si toliko gorka bila?"* Veli David, da se smrt hrani osuđenicima. (Ps. 48,15). Tumači sv. Bernardo:*" Kako god ovca hraneći se travom lišće jede, a korijen ostavlja, onako isto smrt se hrani osuđenicima svakog časa koseći ih ostavljajući im život, da ih uzmogne svakog časa ubijati vječnim mukama."* Kad tko umre satrven boli, svako ga sažalijeva; a osuđenik da bi barem imao koga god, koji bi ga sažalijevao. Ne, nevoljan svakog časa umire od ljute boli, ali nema nikog, niti će ga ikad imati, tko bi ga sažalio. Zenon car, zatvoren u jednoj jami, vikaše:*"Za ljubav, otvorite mi!"* Nitko nije čuo njegovog glasa i tako je u najvećem očaju umro, nakon što je pojeo vlastito meso sa svojih ruku. *"Viču osuđenici iz Pakla,* veli sv. Ćiril Aleksandrijski, *ali ne dolazi nitko da ih oslobodi, plaču, ali ih nitko ne sažalijeva."*

A za koliko će trajati ova njihova nevolja? Zauvijek, zauvijek. Pripovijeda se u duhovnim vježbama o. Senjeria mlađeg, kako u

Rimu jednom vrag bi upitan, koji bijaše zaposjeo jednu osobu, dokle će ostati u Paklu; odgovori srdito, rukama lupajući po stolici:*"Zauvijek, zauvijek."* Te riječi prouzročiše veliki strah, da su mnogi mladići iz rimskog sjemeništa, koji se tad bijahu ondje našli, odmah učinili opću ispovijed i promijenili življenje na bolje, na same one dvije riječi:"Zauvijek, zauvijek." Nevoljnog Jude! Već je dvije tisuće godina od kako čami u Paklu i za nj Pakao uvijek iznova počinje. Nesretni Kain! Tisuće godina stoji u Paklu, a njegov Pakao svakog časa nanovo počinje. Drugi jedan vrag bi upitan, koliko vremena ima, da je otišao u Pakao, reče: jučer. Kako jučer, bi mu rečeno, kad si osuđen davno prije toliko tisuća godina? Odgovori nanovo: A da znate, što će reći vječnost, razumjeli biste tisuću godina prema vječnosti nisu ni jedan čas. Da koji anđeo rekne kojem osuđeniku: Kad prođe toliko vjekova koliko ima kapi vode na svijetu, koliko je listova na stablima, zrnca pijeska u moru, onda ćeš izaći iz Pakla; osuđenik bi se više veselio nego li kakav siromašak na vijest da je postao kraljem. Da, ti svi vjekovi proletjeti će, ponoviti će se nebrojeno puta, a Pakao će uvijek iznova počinjati. Svaki osuđenik sklopio bi pogodbu s Bogom: Gospodine, pomnoži muke, koliko hoćeš i dokle hoćeš, samo stavi konac, da jednom prestanu i zadovoljan sam. Ali svršetka neće nikada biti. Trublja božanske pravde drugo neće trubiti u Paklu, *osim uvijek, uvijek, nikada, nikada.*

Osuđenici će pitati vragove: Zašto će ova noć? Kad će prestati? Kad će svršiti ovo trubljenje, ovo jaukanje, ovaj smrad, ovaj plamen, ove muke? Odgovara im se:"Nikada, nikada": I za koliko će sve to trajati? Zauvijek, zauvijek. Ah, moj Gospodine, rasvijetli tolike slijepce, koji su moljeni da se obrate i da se ne izgube, a odgovaraju: Napokon sve kad i odem u Pakao, što je to, Bože dragi; ne mogu ovdje pretrpjeti nešto malo studeni, ne mogu stajati u pregrijanoj sobi, da pretrpe jedan teži udarac, a

poslije će imati toliko strpljenja da će moći stati u moru od vatre, biti gnječeni od vragova, ostavljeni od Boga i od svih kroz sve vjekove?

Molitva: Ah, Oče od milosrđa, ti ne zapuštaš nikoga, tko te traži. *"Nisi zapustio tražećeg te, Gospodine"*. (Ps. 9,11). Do sada sam ti toliko puta okrenuo leđa, a ti me nisi zapustio, ne zapusti me ni sad, kad te tražim. Kajem se, neizmjerno dobro, da sam tako slabo cijenio tvoju milost, koju sam zamjenjivao za jedno ništa. Gledaj rane svog Sina, poslušaj njegov glas kojim te moli da mi oprostiš, oprosti mi. I ti, moj Otkupitelju, uvijek me sjećaj na muke koje si za me podnio, na ljubav, kojom si me ljubio i na nezahvalnost moju, kojom sam toliko puta Pakao zaslužio, a to da uvijek oplakujem uvrede, koje sam ti nanio i uvijek uzaživim u tvojoj ljubavi. Ah! Isuse moj, kako ne bi plamtio tvojom ljubavlju, misleći da sam toliko godina trebao gorjeti u Paklu i da bi tako gorio zauvijek, te da si ti umro da me spasiš i tolikim milosrđem me oslobodio? Da sam u Paklu sad bih te mrzio, i mrzio bih te zauvijek; ali sad te ljubim i uvijek ću te ljubiti. Tako se uzdam u tvoju Krv. Ti me ljubiš, ljubim i ja Tebe. Ti ćeš me se vazda ljubiti, a ja tebe nikada neću ostaviti. Ah, moj Spasitelju, oslobodi me od te nesreće, da te imam ponovno izgubiti i radi od mene što hoćeš. Zaslužujem svaku kaznu i ja ju primam, da me oslobodiš od kazne kojom bi ostao bez tvoje milosti i ljubavi. O, Marijo, utočište moje, koliko sam puta sebe osudio u Pakao, a Ti si me izbavila? Oslobodi me sad od grijeha, koji me jedini može rastaviti s milosti Božjom i strovaliti u Pakao.

5. Grizodušja osuđenih

"Crv njihov ne umire."(Mk. 9,48)

1. Ovaj crv, koji ne umire, veli sv. Toma, jest grizodušje ili nemir u duši, koji će osuđenika u Paklu zauvijek mučiti. Mnogo će biti tih grizodušja, kojim će duševnost gristi srce zločestih, ali tri će biti najstrahovitije: misli na onu malenkost, radi koje su se izgubili, na onu malenkost, koju su imali učiniti da se spase i napokon na ono veliko dobro, koje su izgubili. Dakle prvo grizodušje, koje će grešnika mučiti, biti će misao na malenkost, radi koje se izgubio. Ezav nakon što se je nahranio onom zdjelicom leće, za koju bijaše prodao svoje prvorođenstvo, govori sveto pismo, da je od žalosti i grižnje na tolikom gubitku stao jaukati. Ah, koliko će onda jaukati i vikati onaj osuđenik misleći da je zbog malih, časovitih i otrovnih naslada izgubio kraljevstvo vječnog uživanja i zadovoljstva, a sad mora iznova umirati u vječnim mukama! Stoga će gorče plakati, nego je plakao Jonata kad ga je osudio njegov otac Saul, što je jeo od zabranjenog meda. Ah, Bože, kakve će muke onda obuzeti osuđenika kad ugleda pred sobom uzroke, zbog kojih je osuđen? Sad što nam se čini o našem proteklom življenju, ne čini li nam se da je prošlo kao jedan san i jedan čas?

Sad kako će se činiti onom, koji je u Paklu onih pedeset ili šezdeset godina života, što ih je imao ovdje na zemlji, kad se bude našao u dubini vječnosti! Što znači pedeset godina života? Može biti pedeset godina uživanja u sreći, a zar grešnik živeći bez Boga može uvijek uživati u svom grijehu? Za koliko traju naslade grijeha? Traju samo za jedan čas; a sve drugo vrijeme za onog, koji živi u nemilosti Božjoj, jest vrijeme patnje i nemira u duši. Ah! Kako će izgledati oni časovi svjetskih naslada nevoljnom osuđeniku? Osobito onaj posljednji učinjeni grijeh

radi kojeg se izgubio? Dakle, reći će, radi jedne životinjske naslade, koja nije više trajala od jednog časa, čim sam ju imao, odmah je iščezla kao vjetar, morati ću gorjeti u ovom Paklu, očajan i od svih ostavljen, dokle će Bog biti Bog kroz sve vjekove?

Molitva: Gospodine, rasvijetli me da upoznam nepravdu, koju sam ti nanio vrijeđajući te i vječnu kaznu, koju sam zaslužio. Moj Bože, osjećam neku muku, da sam te vrijeđao, i ova me muka tješi; da si me bio poslao u Pakao, kao što sam bio zaslužio, ovo grizodušje bilo bi Pakao mog Pakla, pomislivši zbog koje malenkosti i ništetnosti sam se izgubio; ali ovo grizodušje, velim, sad me tješi, jer me hrabri i pruža mi nadu da ćeš mi oprostiti, koji si obećao svakom oprostiti, koji se skrušeno pokaje. Da, moj Gospodine, kajem se što sam te vrijeđao, dragovoljno primam ovu muku, dapače te molim, da mi je povećaš i uzdržiš sve do moje smrti, da iznova oplakujem uvrede koje sam ti nanio. Isuse moj, oprosti mi, o moj Otkupitelju, iz milosrđa prema meni, nisi oprostio sebi osudivši sam sebe, da umreš gorkom smrću, a mene izbaviš od Pakla, smiluj mi se. Daj da ova grižnja, što me sad muči da sam te vrijeđao, da me iznova uzdrži ožalošćena i u isto vrijeme svega me raspali ljubavlju prema Tebi, koji si me toliko ljubio i tolikom strpljivošću podnosio, i sad mjesto da me kazniš, obasiplješ me prosvjetljenjem i milostima; zahvaljujem ti, Isuse moj i ljubim Te: ljubim te više nego samog sebe i ljubim te svim srcem. Ti ne znaš zamrziti onog tko te ljubi. Ja te ljubim, ne odbij me od svog lica. Primi me dakle u svoju milost i ne dopusti da te ikad više izgubim. Marijo, Majko moja, primi me za svog slugu i privi me uza svog Sina, Isusa. Moli ga da mi oprosti, neka mi pokloni svoju ljubav i svetu ustrajnost sve do smrti.

2. Veli sv. Toma da će glavna muka osuđenika biti ta, kad spoz-

naju da su se izgubili za jedno ništa i da su se mogli posve lako spasiti, samo da su htjeli. Drugo, dakle, grizodušje ili nemir duše biti će sjećanje na onu malenkost koju su imali učiniti da se spase. Svetom Urbanu ukaza se jedan osuđenik i reče mu, da ga najviše u Paklu muči misao na one malenkosti radi koje se izgubio i malenkosti koju je imao učiniti da se spasi. Reći će tad nevoljnik: Da sam se ustezao i nisam gledao one zabranjene stvari, da sam svladavao onaj ljudski obzir, da sam izbjegavao onu prigodu, ono društvo, onu zabavu, ne bih se bio izgubio. Da sam se ispovijedao svake nedjelje, da sam posjećivao bratovštine, da sam svaki dan čitao duhovnu knjižicu, da sam se preporučivao Isusu i Blaženoj Djevici Mariji, ne bih se bio povratio na prijašnje grijehe. Toliko sam puta obećao da ću to učiniti, ali obećanja nisam ispunio, ili sam počeo činiti, Pak sam kasnije prekinuo i zato sam se izgubio.

Dobri izgledi koje je primao od drugih dobrih svojih prijatelja i drugova, pooštriti će muku ovog nemira u duši, a ponajviše će je povećati darovi, koje mu je Bog dao da se spasi: naravni darovi, kao što su dobro zdravlje, dobra ovog svijeta, pamet, kojom ga je Bog obdario, da se njom na dobro posluži i posveti; potom darovi milosti, tolika prosvjetljenja, nadahnuća, zvanja i tolike godine života koje mu je produljio, da se poboljša i za svoje neurednosti pokoru čini; ali će uvidjeti da u onako nevoljnom stanju, u koje je zapao nema više vremena da se popravi. Čuti će, gdje anđeo Gospodnji viče i zaklinje:*"I anđeo, kojeg sam vidio, zakleo se je onim, koji žive kroz sve vjekove... da neće biti više vremena."* (Apok. 10,6). Oh! Kako će se sve primljene milosti pretvoriti u oštre sablje u srcu osuđenika, kad spazi da je za nj više vrijeme svršilo u kojem bi se mogao popraviti i iz vječne propasti izbaviti! Reći će dakle plačući s drugim svojim očajnim drugovima:*"Prošla je žetva, ljeto je svršilo, a mi se nismo spasili."*(Jer. 8, 20). Reći će: Da sam ono

truda, koje sam pretrpio griješeći, uložio na slavu Božju, bio bih se posvetio, a sad od svega toga što imam, osim grizodušja i patnje, koje će me zauvijek mučiti? Ova misao većinu će osuđenika mučiti, negoli sama vatra i sve druge paklene muke, kad rekne: mogao sam zauvijek sretan ostati, a sad moram zauvijek nesretan biti.

Molitva: Ah! Isuse moj, kako si me toliko mogao podnositi? Toliko sam ti puta okrenuo leđa, a ti nisi propustio doći mi u susret. Toliko puta sam te uvrijedio, a ti si mi uvijek oprostio; vraćao sam se na zloće, a ti si mi ponovno opraštao. Učini me dionikom one muke, koju si trpio u vrtu Getsemanskom radi mojih grijeha, koji te natjeraše na krvavi znoj. Kajem se, dragi moj Otkupitelju, da sam se tako zlo odužio tvojoj ljubavi. Proklete moje naslade, mrzim vas i proklinjem, zbog vas sam izgubio milost mog Gospodina. Ljubljeni moj Isuse, sad te ljubim više nego ikakvo drugo dobro, odričem se svih nedopuštenih naslada i obećavam, da ću tisuću puta prije umrijeti, nego ću te ikad više uvrijediti. Radi one ljubavi, kojom si me na križu ljubio i svoj život žrtvovao za me, rasvijetli me i ojačaj da svladam svaku napast i da se tebi utječem kad god budem u napasti. O, Marijo, ufanje moje, ti kod Boga možeš sve, isprosi mi svetu ustrajnost: isposluj, da se nikada više ne odijelim od njegove ljubavi.

3. Treće grizodušje užasno će osuđenika mučiti kad stane promatrati veliko dobro koje je svojim grijehom izgubio. Govori sv. Ivan Zlatousti, da će osuđenike veoma mučiti što su izgubili Raj, nego li muke u Paklu. Nesretna vojvotkinja Elizabeta, engleska kraljica, reče: Nek mi Bog dade, da četrdeset godina kraljujem i odreći ću mu se Raja. Nesretnica dobi ovih četrdeset godina vladanja, ali sad, kad je njezina duša otišla s ovog svijeta, što govori? Da sad ne misli kao što je prije mislila, o kako sad mora

biti tužna i žalosna, misleći, da je za četrdeset godina kraljevanja na zemlji u stalnom strahu i neprilikama, zauvijek izgubila kraljevstvo na nebu.

No, osuđenika će zauvijek najviše mučiti gledajući da je zauvijek izgubio Raj i Boga, najveće dobro, da ga je izgubio ne po kakvoj nesreći ili po zloći i prevari drugog, nego po svojoj krivnji. Uvidjeti će, da je bio stvoren za Raj; uvidjeti će da mu je milostivi Bog bio dao na odabir, ili će život ili smrt vječnu:*"Pred čovjekom je život i smrt... što mu bude po volji, dati će mu se."*(Crkv. 15, 18). Tako dakle potpuno će uvidjeti, da je u njegovim rukama bilo, samo da je htio, da se zauvijek spasi i vidjeti će, da se sam strovalio u onu jamu vječnih muka, iz koje nikada više neće moći izaći, niti će itko drugi nastojati, ne bi li se kakvim god načinom odanle izbavio. Vidjeti će tolike svoje drugove spašene, koji su bili u istim ili moguće u vašim prigodama za sagriješiti, ali budući su znali popraviti se i obratiti Bogu, spasili su se; ali on, budući da nije htio prekinuti svoje grešno življenje, nesretno je svršio i zapao u Pakao, u ono more svakovrsnih patnja, bez ikakve nade, da će ih se ikad moći osloboditi.

Brate moj, ako si i ti do sada bio tako lud, da si radi jedne naslade htio izgubiti Raj i svog dragog Boga, nastoj, da se što prije popraviš, dok još ima vremena. Nemoj više živjeti u dosadašnjoj svojoj ludoriji. Boj se, da ne budeš zauvijek oplakivao svoje ludorije u Paklu. Tko zna, da ovo razmatranje, koje sad čitaš nije za te posljednja ponuda, kojom te dragi Bog zove na pokoru i obraćenje. Tko zna, ako se sad ne popraviš, da te Bog na prvi ili drugi smrtni grijeh koji ćeš učiniti, od sebe zauvijek ne otjera i strovali u vječne muke među očajnike i mahnite, koji se sad nalaze u Paklu i priznaju svoju krivicu, dakle mi smo falili, ali ju priznaju očajni, vidjevši da tu svoju pogrešku ne mogu nikako izliječiti. Kad te vrag unaprijed stane napastovati

da sagriješiš nanovo, spomeni se Pakla, uteci se Bogu i Blaženoj Djevici Mariji: misao na Pakao osloboditi će te Pakla; jer će te misao na Pakao prisiliti, da se utječeš k Bogu.

Molitva: Ah! Moje najveće dobro, koliko sam te puta izgubio radi jednog ništa i zaslužio da te zauvijek izgubim? Ali me tješe riječi tvog proroka:*"Veseliti će se srce tražeći Gospodina."*(Ps. 104, 25). Ne smijem dakle gubiti ufanja da te neću opet naći, Bože moj, ako te od srca tražim: Da, moj Gospodine, danas želim i uzdišem za tvojom milosti više nego za ikakvim drugim dobrom. Radije ću izgubiti sve što imam i svoj život, nego li izgubiti tvoju svetu milost. Ljubim te, moj Stvoritelju, više nego ikakvu drugu stvar i stog, što te tako ljubim, kajem se, što sam te vrijeđao. Bože moj milostivi, kojeg sam izgubio i pogrđivao, oprosti mi brzo i daj, da te nađem i da te nikad više ne izgubim. Ako me ponovno primiš u svoju milost, sve ću ostaviti i tebe samog ću ljubiti; nadam se da ću to sve ispuniti po tvom milosr đu.

Vječni Oče, uslišaj me radi Isusove ljubavi; oprosti mi i udijeli mi tu milost, da se nikada više od Tebe ne odijelim; jer ako te ponovo hotimice izgubim, po pravici moram se bojati da ćeš me napustiti.

O, Marijo, o izmiriteljice grešnika, izmiri me s Bogom i nakon toga drži me tvrdo pod svojim plaštem da ga nikada više ne izgubim.

6. O Raju

"Žalost vaša preokrenuti će se u radost." (Iv. 16,20)

1. Nastojmo, da sad strpljivo podnesemo nevolje i žalosti ovog života, prikazujući ih Bogu na sjedinjenje muka, koje je Isus

pretrpio za našu ljubav hrabrimo se ufanjem da ćemo zadobiti Raj. Jednog dana prestati će sve žalosti, boli, progonstva, strahovanja i ako se spasimo, tad će se za nas pretvoriti u veselje i zadovoljstvo u kraljevstvu blaženih na nebu. Tim nas hrabri Gospodin:"Žalost vaša preokrenuti će se u veselje". Danas, dakle razmatramo što god o Raju. Ali što ćemo moći reći o ovom Raju, kad ni sveti ni prosvjećeniji nisu mogli pokazati nam slatkoću, koju Bog čuva za svoje sljedbenike? David ne znade drugo reći, nego da je Raj dobro, koje se puno želi:*"Koliko su ugodna tvoja prebivališta, Gospodine kreposti."*(Ps. 82, 2). Ali ti sveti moj Pavle, koji si bio uzdignut da vidiš nebo, kaži nam štogod o onom što si vidio. Ne, veli isti Apostol, što sam vidio nije moguće opisati. Nebeske ugodnosti tako su velike da se ne mogu opisati ni rastumačiti, ako se ne kušaju. Drugo vam ne mogu reći, veli Apostol, da *"oko nije vidjelo, uho nije čulo, niti je ljudsko srce okusilo, što je Bog pripravio onim, koji ga ljube".*(Kor. 2,9).

Mi ne možemo pojmiti rajsku slavu, jer nikakva drugog pojma nemamo, osim o dobrima ovog svijeta. Da konj znade govoriti i da čuje gdje se drugi razgovaraju da mu se gospodar ženi i da pripravlja masnu gozbu, on bi odmah pomislio da će se cijela ta gozba sastojati samo iz dobre slame, dobrog sijena i dobre zobi; jer konji nemaju pojma o drugoj hrani osim o ovoj. Na isti način i mi mislimo o dobrom u Raju. U ljetu po noći vrlo je krasno gledati vedro nebo posuto s nebrojenim zvijezdama; vrlo je ugodno u proljetno vrijeme putovati po moru, kad je more mirno i puno otočića obraslih zelenom travom i šarolikim cvijećem i ribama koje se praćakaju; velika je divota i milota naći se u kakvu perivoju punu voća i svakovrsnog cvijeća, optočenu potočićima, vodoskocima i pticama, koje amo tamo lete i pjevaju. Reći će onaj: Oh, krasna Raja! Kakav Raj, kakav Raj? Sasvim su drugačija dobra rajska. Da kakav god pojam imamo

o Raju, pomislimo, da u njem stanuje svemogući Bog, koji se brine da usreći duše koje ga ljube. Veli sv. Bernardo:*"Hoćeš li da znaš, što je Raj? U njemu nema ništa što ne bi htio, sve je u njemu što ugađa tvojoj volji."* Dakle, u njemu nema stvari koja bi nam mrska bila, nego što je ondje, sve nam je milo i drago.

Oh, Bože, što će reći duša, kad onda uđe u ono blaženo kraljevstvo! Zamislimo, da umire ona djevojčica, onaj mladić koji se bio posvetio ljubavi svog Isusa, dođe smrt, ostavlja ovaj svijet. Duša se prikazuje na posebni sud, sudac ju grli i očituje joj da je spašena. Dolazi joj u susret anđeo čuvar i veseli se; ona mu zahvaljuje što ju je čuvao, a anđeo joj govori: Hajde, lijepa dušo, budi vesela, već si spašena; dođi i nagledaj se lica Gospodnjeg. Evo duša prolazi kroz oblake, uzdiže se mimo zvijezda i ulazi u nebo. Oh, Bože, što će reći kad prvi put zakorači u onu blaženu domovinu i prvi pogled baci na onaj grad svake slasti i miline! Anđeli i sveti doći će joj u susret i veseleći se nazvati će joj dobrodošlicu. Koliko će se veseliti ondje kad se sastane sa svojim roditeljima, znancima i prijateljima koji su prije došli u Raj, te sa svojim svetim odvjetnicima! Onda će duša htjeti da pred njima klekne iz počasti, ali oni neće dati, nego će joj reći:"Ne čini tog, ta tvoj sam sudrug."(Ap. 22,9). Iza tog će ju odvesti da poljubi noge Blaž. Djevici Mariji, koja je Kraljica u nebu. Kakvo će strahopoštovanje obuzeti tad dušu, kad se prvi put upozna i svojim očima spazi onu božansku Majku, koja ju je toliko potpomagala da se spasi! Jer će onda duša ugledati sve milosti, koje je po Marijinu zagovoru primila, te koja će ju iza toga ljubazno zagrliti. Potom, od Kraljice nebeske duša će biti odvedena k Isusu, koji će joj reći:"Dođi iz Libana, zaručnice moja, dođi i okrunit ćeš se."(Kant. 4,8). Zaručnice moja, budi vesela, svršile su tvoje suze, patnje i strahovanja; dođi i primi vječnu krunu koju sam ti mojom Krvlju pribavio. Nakon toga sam će ju Isus odvesti, da primi blagoslov od svog božanskog

Oca, koji će ju ogrliti i blagosloviti, govoreći: *"Uđi u veselje tvog Gospodina."*(Mat. 25, 21). I učiniti će ju dionikom one slave, koju On uživa.

Molitva: Evo, moj Bože, pred tvojim nogama jednog nezahvalnika, kojeg si stvorio za Raj, a on ga se je toliko puta radi nevoljnih naslada odrekao, zadovoljavajući se što će biti osuđen na Pakao. Ali se ufam, da si mi već oprostio sve uvrede kojim sam te toliko puta pogrdio, od kojih uvijek se kajem i uvijek ću se kajati, sve do moje smrti! Budi uvijek hvaljeno i blagoslovljeno tvoje milosrđe, o Isuse moj, koji si me tolikom strpljivošću podnosio i mjesto kazni, podvostručio si milost prema meni, prosvjetljenje i ljubazne opomene. Vidim, mili moj Spasitelju, da baš hoćeš da dođem u tvoje kraljevstvo, da te ondje zauvijek ljubim; ali hoćeš da te najprije ovdje na zemlji uzljubim. Da, ljubit ću te. I sve da nema Raja, ljubit ću te sve dok sam živ, svom dušom svojom i svom snagom svojom. Dovoljno mi je što znam, da ti, Bože moj, želiš, da te ljubim. Isuse moj, pomozi mi svojom milošću, ne zapusti me. Moja je duša vječna, dakle, ili ću te zauvijek ljubiti, ili zauvijek mrziti? Ne, ja ću te zauvijek ljubiti i na ovom svijetu ću te puno ljubiti, da te puno uzljubim na drugom. Postupaj sa mnom kako hoćeš, kazni me kako želiš, jedino ne oduzimaj mi tvoje milosti i po tom radi od mene što hoćeš. Isuse moj, tvoje zasluge jesu moje ufanje. O, Marijo, u tvoj zagovor stavljam sve moje ufanje. Ti si me oslobodila od Pakla dok sam stajao u grijesima, sad kad tražim svog Boga, ti me imaš spasiti i svetim učiniti.

3. Kad već duša uđe u Božje blaženstvo, ondje više neće trebati ništa trpjeti. U Raju neće biti bolesti, ni siromaštva, ni nereda; neće biti noći ni mraka, niti zime ni studeni, ni vrućine, ondje uvijek vlada vedri dan, vječno proljeće uvijek ugodno. Ondje više nema progonstva, mržnje ni zavidnosti; u onom kral-

jevstvu od ljubavi svi se nježno ljube i svaki se raduje dobru drugog, kao da je njegovo. Nema više nikakva straha, jer je duša potvrđena u milosti, te ne može više griješiti, ni svog Boga izgubiti. Ondje je sve novo i svaka stvar veseli, tješi i zasićuje. Zadovoljiti će se pogled gledajući onaj grad pun savršene ljepote. Koliko bi divno bilo gleđati jedan grad, čije su ulice od stakla, kuće od srebra, tavani od zlata, ukrašeni najkrasnijim cvijećem? O, koliko će ljepši biti grad nebeski! Kolika će milota biti gledati one građane, sve obučene u kraljevske haljine, jer su ondje svi kraljevi, kako govori sv. Augustin:*"Koliko je građana, toliko je kraljeva."* Što će biti, kad se ugleda Marija, koja će se prikazati ljepša od sveg Raja? Što će biti, kad se zatim ukaže božanski Jaganjac, Isus zaručnik? Sv. Terezija, što je jednom samo spazila jednu Isusovu ruku, od radosti umalo nije poludjela. Mirisanje biti će zadovoljeno rajskim mirisom; sluh će se zadovoljiti nebeskom skladbom. Sv. Franjo jednom ču anđela gdje je samo jednom gudalom prevukao po violi i od miline umalo da nije umro. Što će biti, kad se budu slušali, gdje svi sveti i anđeli zajedno pjevaju slavu Božju? Što će biti, kad čujemo, gdje Marija slavi Boga! Marijin glas na nebu, veli sv. Franjo Saleski, biti će kao slavujev u šumi, koji natkriljuje glasove svih drugih ptica. Jednom riječju, ondje su sve miline, koje se zaželjeti mogu.

Sve te miline i slatkosti, koje smo do sada promatrali, jesu najmanja dobra u Raju. Dobro, koje sačinjava Raj jest Bog najveće dobro. Plaća, koju nam Gospodin obećava, nisu samo ljepota, miloglasja i druga veselja onog blaženog grada; glavna plaća i nadarbina jest sami Bog, naime gledati i ljubiti Boga licem u lice:*"Biti ću prevelika tvoja plaća"*.(Gen.25,1) Veli sv. Augustin, da Bog pokaže svoje lice osuđenicima u Paklu, u isti čas bi se onaj ljuti Pakao pretvorio u ugodni Raj. I nastavlja, da se duši, koja polazi sa ovog svijeta, stavi na odabir, ili bi voljela

ne vidjeti Boga a biti oslobođena od Pakla, *da bi prije odabrala, da vidi Boga i ostane u onim mukama.*

Ovo veselje, gledati i ljubiti Boga licem u lice, mi živeći na ovom svijetu ne možemo dokučiti; nego razložimo što god našim znanjem, prvo božanska slatkoća je i na ovom svijetu podizala sa zemlje ne samo duše, nego i tjelesa svetih. Sv. Pilip Neri jednom bi dignut u zrak sa klupom, za koju se bio uhvatio. Sv. Petar Alkantara također bi dignut u zrak i iz zemlje za sobom povukao jedno stablo, za koje se bio uhvatio. Suviše znamo, da su mnogi sveti mučenici od veselja i ugodnosti veselili se i u mukama. Sv. Vinko, dok je bio mučen, veli sv. Augustin, tako je govorio, da se činilo, da jedan muku podnosi, a drugi da govori. Sv. Lovro pekući se na gradelama, nutkaše svog krvnika: *"Okreni i jedi"*; da, veli isti sv. Augustin, jer Lovro užgan božanskom ljubavlju ovaj plamen nije ni osjetio. Napokon i na ovom svijetu pogledajmo, koliku slatkoću osjeća skrušeni grešnik kad oplakuje svoje grijehe! Stoga govoraše sv. Bernardo:"Kad je tako slatko plakati za te, koliko će slatko biti uživati te? Koliku ugodnost ne osjeća ona duša, kojoj se na molitvi božanskom svjetlošću ukaže božanska dobrota, milosrđa primljena, te ljubav, kojom ju je ljubio i ljubi slatki Isus! Duša se onda od ljubavi i miline rastapa. Mi na ovom svijetu ne vidimo Boga kakav je u sebi, gledamo ga kao kroz mrak u tami. Sad mi imamo koprenu na očima, stoga ne možemo da ga vidimo, nego ga gledamo očima naše sv. Vjere; a što će onda biti, kad nam koprena ispred očiju padne, otvore vrata, ugledamo Boga licem u lice? Onda ćemo vidjeti koliko je lijep Bog, koliko je velik, pravedan, savršen i koliko ljubazan.

Molitva: Ah, moje najveće dobro, ja sam onaj nevoljnik, koji sam ti leđa okrenuo i odrekao se tvoje ljubavi. Zato više ne bi bio dostojan ni da te vidim ni ljubim. Ali ti si onaj, koji iz milos-

rđa prema meni nisi bio milosrdan ni prema samom sebi, osuđujući se, da umreš pogrdnom smrću na križu. Tvoja smrt dakle pruža mi ufanje, da ću te jednog dana vidjeti i uživati tvoje lice svom snagom ljubeći Te. Ali sad, kad stojim među tolikim pogibeljima, da te ne izgubim zauvijek, sad kad sam te već s mojim grijesima izgubio, što ću činiti kroz ovo života, što mi preostaje? Hoću li te još vrijeđati? Ne, Isuse moj, svom mržnjom prezirem uvrede, koje sam ti nanio; neizmjerno žalim, da sam te vrijeđao i svim te srcem ljubim. Hoćeš li od sebe otjerati dušu, koja se kaje i ljubi Te? Ne, već znam što si rekao, ljubazni moj Otkupitelju, da ne znaš nikog od sebe otjerati, koji se kaje i pada pred tvoje noge:*"Tko k meni dođe, neću ga izbaciti na dvor"*. (Iv.6,37) Isuse moj, ostavljam sve i k tebi se obraćam; grlim te i stišćem mom srcu; zagrli i ti mene i stisni me uza svoje srce. Usuđujem se ovako govoriti, jer govorim sa neizmjernom dobrotom: razgovaram se s Bogom koji se je zadovoljio umrijeti za moju ljubav. Dragi moj Spasitelju, pokloni mi svetu ustrajnost u tvojoj ljubavi. Mila moja Majko, Marijo! Po ljubavi, kojom Isusa ljubiš, isprosi mi ovu ustrajnost. Tako se ufam i tako neka bude.

3. Na ovom svijetu duše, koje Boga ljube, najviše muči i straši to; bojeći se da neće Boga ljubiti, niti od njega biti ljubljene. Ali u Raju duša je sigurna da ljubi Boga i da nju Bog ljubi; vidi da je sretno izgubljena u ljubavi svog Gospodina i da ju Gospodin drži u svom zagrljaju, kao dragu kćerku i vidi, da se ova ljubav nikada neće pretrgnuti.

Što duša bolje spozna koliku je Bog imao ljubav prema nama postavši čovjekom i umrijevši za nas; koliko je imao ljubavi ustanovivši Presveti Oltarski Sakrament, Bog dajući samog sebe za hranu nevoljnom crvu! Sve to više će se raspaljivati božanskom ljubavlju! Onda će duša vidjeti sve pojedine milosti, kojima ju je Bog oslobađao iz tolikih napasti, tolikih pogibelji

njezinog izgubljenja; i onda će vidjeti one žalosti, progonstva, bolesti i gubitke, koje je držala za kaznu Božju i nesreće, da je to sve bila sama ljubav, kojom ju je božanska providnost vukla u Raj. Osobito će vidjeti strpljivost, kojom ju je Bog nakon tolikih grijeha podnosio, i milosrđa od Njega primljena, te tolike rasvjete i ljubazne pozive. Odozgora sa onog blaženog brda vidjet će tolike duše u Paklu, koje su osuđene sa manje grijeha, nego ih je ona imala, a sebe će vidjeti već spašenu, da posjeduje Boga i sigurna da ono najveće dobro kroz sve vjekove neće izgubiti.

Blaženi će dakle zauvijek uživati onu sreću, koja će kroz sve vjekove svakog časa kao nova bivati. Uvijek će željeti onu slavu i uvijek ću ju dobivati; uvijek zadovoljna, uvijek žedna, uvijek zasitna; da, jer želja rajska ne muči, niti uživanje dosađuje. Kako su god osuđenici posude pune srdžbe, tako su blaženi posude pune zadovoljstva, tako da većeg uživanja ne mogu zaželjeti. Govori sv. Terezija, i na ovom svijetu, kad Bog koju dušu uvodi u svoju božansku ljubav, tako ju sretno opije, da izgubi svaku želju za dobrima ovog svijeta. Ali pri ulazu u Raj, oh, koliko će se još više izopijati njegovom ljubavlju, kako veli David. Onda će se dogoditi, kad se duša nađe slobodna i padajući u zagrljaj svom najvećem dobru, tako će se božanskom ljubavlju opiti, da će se sretno zauvijek izgubiti u Bogu, to jest sebe će tad sasvim zaboraviti, i od onog časa unaprijed na drugo neće misliti, no kako će hvaliti i blagoslivljati ono neizmjerno dobro, koje posjeduje.

Kod nas dakle što žalosti ovdje, tješimo se i strpljivo podnosimo uzdajući se u Raj. Opat Zozimo upita sv. Mariju misirku, kako je kroz toliko godina mogla živjeti sama u pustinja? Odgovori: *"S ufanjem u Raj"*. Sv. Pilip Neri, budući mu ponuđena kardinalska čast, zavitla kapicu u zrak, veleći:"Raj, Raj". Fra Egidio franjevac, kad bi čuo spomenuti Raj, digao bi se u zrak.

Na isti način i mi, kad se nađemo ožalošćeni ovdje, podignimo oči k nebu i utješimo se, govoreći: Raj, Raj. Pomislimo, ako ostanemo vjerni Bogu, da će jednog dana prestati sve ove nevolje, patnje i strahovanja, i biti ćemo uvedeni u onu blaženu domovinu, gdje ćemo zauvijek ostati sretni, dakle Bog bude Bogom. Očekuju nas sveti, očekuje Marija; a Isus stoji s krunom u ruci, da nas kraljem učini u onom nebeskom kraljevstvu.

Molitva: Dragi moj Spasitelju, ti si me naučio moliti: Dođi kraljevstvo tvoje. Tako te dakle sad molim da dođe tvoje kraljevstvo u moju dušu, tako da ti nju zaposjedneš, a ona tebe, najveće dobro. O, Isuse moj, nisi ništa štedio da me spasiš i moju ljubav stekneš; spasi me dakle i moj spas neka bude, ljubeći te zauvijek na ovom i na drugom svijetu. Toliko sam ti puta okrenuo leđa i sa svim tim pokazuješ mi da ti neće biti ispod časti držati me u svom zagrljaju u Raju kroz sve vjekove, i tolikom ljubaznošću, kao da te nikada ni vrijeđao nisam; i znajući ja za to, hoću li moći drugo ljubiti osim Tebe, vidjevši da hoćeš da mi daš Raj, nakon što sam toliko puta zaslužio Pakao? Ah moj Gospodine, kamo sreća, da te nikada nisam uvrijedio! O da se nanovo rodim uvijek bih te ljubio! Ali, stvar je gotova. Sad drugo ne mogu, nego pokloniti ti ovo malo života što mi preostaje. Da, sav ti se darujem, sav se posvećujem tvojoj ljubavi. Izađite iz mog srca, svjetske požude, ustupite mjesto mom Bogu, koji hoće da njim vlada. Da, zaposjedni me svega, moj Otkupitelju, moja ljubavi, moj Bože. Od sada u naprijed neću na drugo misliti, nego kako ću ti udovoljavati. Pomozi mi svojom milošću; uzdam se u tvoje milosrđe i tvoje zasluge. Uvijek umnožavaj u meni tvoju ljubav i želju da ti ugađam. Raj, Raj! Kad će to biti, Gospodine, da ću te ugledati licem u lice? I uhvatiti se oko tebe bez ikakvog straha da ću te ikad više izgubiti. Ah! Moj Bože, drži svoju ruku iznad mene da te nikad više

ne uvrijedim. O, Marijo, kad ću pasti pred tvoje noge u Raju? Pomozi mi, Majko moja, ne daj da se izgubim i da ostanem daleko od tebe i tvog ljubaznog Sina.

7. O molitvi

"Jer svako tko moli, prima; tko traži nalazi, a otvara se onom koji kuca." (Lk.11,10).

1. Ne samo ovdje, nego na hiljadu mjesta u Svetom pismu Starog i Novog zakona Bog obećava da će uslišati svakog, tko se god k njemu utječe:*"Zavapi k meni i uslišati ću te.* (Job. 33,3). *"Zazovi me i izbaviti ću te."* (Ps. 46,15). *"Ako što zatražite od mene, dati ću vam."* (Iv. 14,14). *"Što god zaželite, molite i dobiti ćete."*(Iv. 15,7). I na tolikim drugim mjestima slično je upisano. Zatim reče Teodoret, da je molitva jedna, ali da po njoj možemo sve dobiti. Veli sv. Bernardo, kad molimo, dati će nam Gospodin tu milost ili drugu za nas korisniju. Zato nas hrabri prorok, da molimo, osiguravajući nas da je Bog sav od milosrđa prema onima koji ga zazivlju na pomoć:*"Ti si Gospodine sladak i blag i mnogo milosrdan, koji te zazivlju."*(Ps.85). Sv. Jakov još jasnije govori:*"Ako tko od vas treba mudrost, neka traži od Boga, koji obilno svakom dijeli, a ne prigovara."*(1. Posl.) Ovaj apostol veli, kada se Gospodinu molimo, on širi ruke i dariva više, nego se traži, niti nas kori za uvrede, koje smo mu nanijeli; kad ga molimo, rekao bi, da zaboravlja sve uvrede nanesene Mu. Veli sv. Klimak, da molitva na neki način prisiljava Boga, da dade što od njega tražimo. I ova sila, veli Tertulijan, da je *Bogu mila.* Da, jer kako veli sv. Tertulijan da Bog više želi nama dobra učiniti, nego mi od njega tražimo. A razlog je taj, jer je Bog po svojoj naravi neizmjerna dobrota. *Bog, čija je narav dobrota,* kaže sv. Lav i želi, da nas učini dionicima njegovih dobara.

Stoga veli Magdalena Pazzi, da Bog na neki način ostane zadužen duši, koja ga moli, jer time otvara put k zadovoljenju njegove želje, kojom nam dijeli svoje milosti. I David je govorio, da ova Gospodinova dobrota uslišava odmah onoga tko ga moli, pokazuje mu, da je On pravi njegov Bog. Krivo se neki tuže, opaža sv. Bernardo, da ih Bog ne uslišava, ali mnogo veće pravo ima Gospodin tužiti se, da mnogi griješe što se k Njemu ne utječu u njihovim potrebama. I rekao bih, da se je upravo stoga Otkupitelj jednom žalio na svoje učenike:*"Do sada niste ništa molili u ime moje?". " Molite i primiti ćete, da vaša radost bude potpuna."*(Iv.16,24). Ne tužite se na me, rekao bih da je rekao, ako niste bili potpuno sretni, tužite se sami na se, jer niste od mene molili milosti; od sad unaprijed molite i biti ćete zadovoljni.

Iz toga stari redovnici zaključiše u svojim sjednicama i skupštinama, da nema bolje stvari za spasiti se, kao što je uvijek moliti, govoreći:*"Bože, priteci mi na pomoć."* Štov. O. Pavao Segneri rekao sam o sebi, da se je s početka u svojim razmatranjima zadržavao u tri uzdisaja, ali kasnije upoznavši veliku korist molitve, najviše je molio. Radimo na isti način i mi. Imamo Boga, koji nas odviše ljubi i brine se našim spasom i stoga uvijek stoji spreman uslišati svakog koji mu se uteče. Vladari ovog svijeta, veli Zlatousti, malo koga primaju k sebi da ga saslušaju, ali Bog prima svakog tko god želi.

Molitva: Vječni Bože, klanjam ti se i zahvaljujem ti na svim dobročinstvima, koja si mi učinio. Što si me stvorio i otkupio po tvom Sinu Isusu, što si me čekao na pokoru dok sam stajao u grijesima, te što si mi toliko puta oprostio. Ah, moj Bože, ja te ne bih nikada uvrijedio da sam te u napastima zazvao na pomoć. Zahvaljujem ti na prosvjetljenju kojim mi pokazuješ da sav moj spas stoji u molitvi i traženju potrebitih milosti. Evo u ime

Isusovo molim te da mi daruješ veliku žalost za moje grijehe, svetu ustrajnost u tvojoj milosti, dobru smrt i Raj; ali iznad svega najveći dar tvoje ljubavi i da se potpuno stavim u tvoju svetu volju. Već znam, da ne zaslužujem tih milosti, ali ti si ih obećao onima, tko ih bude molio u ime Isusovo: po Isusovim zaslugama. Ja ih molim i ufam se, da ću ih dobiti. O, Marijo, tvoje molitve isposluju sve što molim, moli i ti za me.

2. Promislimo nadalje potrebu molitve. Veli sv. Ivan Zlatousti, kako je god tijelo mrtvo bez duše, isto tako i duša jest mrtva bez molitve. Slično opet govori, kako je god potrebna voda voćkama, da se ne osuše, tako je i nama potrebna molitva, da se ne izgubimo. *"Bog hoće, da se svi spasimo."*(1. Tim.2,4). I neće, da se itko izgubi:*"Strpljivo radi za vas, neće da se itko izgubi, nego hoće, da se svi na pokoru povrate."* Ali hoće, da mi od Njega molimo milosti potrebne da se spasimo: jer s jedne strane ne možemo opsluživati božanske naredbe i spasiti se bez Božje pomoći, a s druge strane, obično govoreći, On nam neće dati milosti, ako ih od Njega nećemo moliti. Stoga reče Tridentinski sabor, da nam Bog nameće nemogućnih zapovijedi, jer ili nam daje bližnju i djelujuću milost, da ih opslužimo, ili nam pak daje milost, da od njega molimo ovu djelujuću milost. Sv. Augustin uči, izuzev prve milosti, kao što su poziv na vjeru ili na pokoru, sve druge, najprije ustrajnost, treba da ih s molitvom tražimo, inače nam ih Bog neće dati. Stoga zaključuju teolozi sa sv. Bazilijem, sv. Augustinom i sv. Ivanom Zlatoustim, Klimentom Aleksandrinskim i drugim, da je molitva za odrasle neophodno potrebna za spasenje. Tako dakle, ako se ne moli, nije moguće spasiti se. I to veli naučenjak Lessio, da to trebamo držati kao članak vjere.

Sveto Pismo jasno i otvoreno govori:*"Treba uvijek moliti."*(Luk.18,1). *"Molite, da ne padnete u napast"*.(Iv.4,2). *"Molite i primiti će te."*(Iv.16,24). *"Neprestano*

molite".(1.Tes.5,17). Sad gore navedene riječi *treba moliti i moliti* po općem mišljenju teologa i naučitelja crkvenih sa sv. Tomom nose zapovijed, koja nas zadužuje pod teški grijeh, osobito u tri slučaja:1. kad se čovjek nalazi u grijehu; 2. kad je u pogibelji smrti; 3. kad je u teškoj prigodi za sagriješiti; a općenito teolozi uče, da svaki teško griješi, kad se ne moli mjesec dana. Razlog je taj, jer je molitva jedno sredstvo bez kojeg mi ne možemo dobiti potrebitih pripomoći, da se spasimo.

Molite i primiti ćete. Tko traži, taj dobiva; dakle veli sv. Terezija, tko ne traži, taj i ne dobiva. A to je i prije rekao sv. Jakov:*"Onog nemate, čega niste molili."*(Jak.4,2). Osobito je potrebita molitva za isposlovati tu krijepost, da se očuva čistoća. *"I kao što sam znao, jer na drugi način nisam znao sačuvati čistoću, ako Bog ne dade...približio sam se k Gospodinu i zamolio sam ga."*(Mudr. 8,21). Zaključimo ovu točku. Tko moli, taj će se sigurno spasiti; tko ne moli, taj će se sigurno izgubiti. Svi oni, koji su se izgubili, izgubili su se, jer nisu molili; i ova je i biti će najveći očaj u Paklu, da su se tako lako mogli spasiti moleći, a sad više nisu u vremenu da to isprave.

Molitva: Ah, moj slatki Otkupitelju, kako sam mogao onako živjeti do sada ne misleći na te? Ti si bio pripravan dati mi sve milosti, da sam za njih molio, samo si čekao, da ih od Tebe zatražim; ali ja nesretan na drugo nisam mislio, nego kako ću zadovoljiti svoja osjetila, ne brinući se ni najmanje, što ću ostati bez tvoje ljubavi i bez tvoje milosti. Gospodine, zaboravi tolike moje nezahvalnosti i smiluj mi se; oprosti mi tolike uvrede koje sam ti nanio i daruj mi ustrajnost; pokloni mi tu milost, da uvijek molim od Tebe pomoć, da te više ne vrijeđam, o Bože duše moje. Ne dopusti da u tom od sada budem zanemaren, kao što sam do sad bio. Prosvijetli me i ojačaj, da ti se uvijek preporučujem kad me neprijatelji napastuju, da te nano-

vo uvrijedim. Pokloni mi, Bože moj, ovu milost po Isusovim zaslugama i po onoj ljubavi kojom Ga ljubiš. Dosta je, moj ljubazni Gospodine, što sam te do sada vrijeđao, svakako kroz ovo života što mi preostaje, ljubiti ću te. Daruj mi tvoju svetu ljubav i ona neka me sjeća, da te zovem u pomoć, kad god se nađem u pogibelji za sagriješiti. Marijo, ufanje moje, u te se uzdam, da ću dobiti tu milost, da ću se uvijek preporučivati tebi i tvom Sinu, kad god budem napastovan. Uslišaj me, Kraljice moja, po onoj ljubavi, kojom ljubiš Isusa.

3. Najzad promotrimo kakva mora biti molitva. Mnogi mole, ali bez koristi, jer ne mole kako se treba moliti:"Molite, a ne dobivate, i to stog, što loše molite."(Jak.4,3). Za dobru molitvu ponajprije treba poniznost:"*Bog oholim uskraćuje, a poniznim dijeli milosti.*"(Jak.4,6). Dakle, Bog ne uslišava prošnje oholih, a naprotiv, ponizne ne pušta ispred sebe, što ih neće uslišati. *"Skrušeno i ponizno srce Bože ne odbacuješ."*(Ps.50). Makar bio najveći grešnik, samo neka se ponizi i skrušeno pred Boga klekne, on ga prazna neće od sebe odbiti. Drugo traži se pouzdanje:*"Tko se je god ufao u Boga, nije smućen ostao."*(Crkv.2,11). U tu svrhu Isus nas je učio, kad prosimo od Boga milosti, da ga drugačije ne zovemo nego, Oče naš; a to da mu se molimo s onakvim pouzdanjem s kojim sin moli svog rođenog oca. Tko dakle s pouzdanjem moli, taj i dobiva:*"Što god pitate moleći, vjerujte, primiti ćete i dati će vam se.*(Mark.11). A tko bi mogao posumnjati, veli sv. Augustin, da će mu se ono uskratiti, što mu obećava sama božanska istina, naime Bog? Bog nije kao što su ljudi, veli Sveto Pismo, koji obećaju, pak poslije prevare, jer ili lažu kad obećavaju ili kasnije mijenjaju odluku.

Nastavlja sv. Augustin, a zašto bi nas Gospodin toliko nagovarao da od Njega molimo milosti, kad nam ih ne bi davao? Obećavajući On se obvezuje davati nam milosti, koje budemo

molili od Njega.

No reći ćemo tko: ja sam veliki grešnik i stoga ne zaslužujem da budem uslišan. Ali na to odgovara sv. Toma, da molitva, dobivajući milosti, ne oslanja se na naše zasluge, nego na božansko milosrđe. *"Svako, tko god moli, prima."*(Luk. 11,10). *"Dobiva svako, bio pravedan, bio grešan."* Ali u tom i sami naš Otkupitelj digao nam je svaki strah, veleći:*"Uistinu, uistinu govorim vam, ako što zatražite od mog Oca u ime moje, dati će vam."*(Iv.16,25). Grešnici, kao da je htio reći, ako vi nemate zasluga, imam ih ja kod mog Oca; dakle tražite u ime moje, i ja vam obećavam i jamčim, da ćete dobiti sve što budete molili. Ovdje treba dobro razumjeti, da se ovo obećanje ne odnosi na dobra ovog svijeta, kao zdravlje, blago i druge slične stvari, jer nam ove milosti Gospodin više puta posve pravedno uskraćuje, jer predviđa, da bi nam bile na štetu vječnog spasa: Što je bolesniku korisnije, to liječnik bolje zna, nego li bolesnik, veli sv. Augustin. Zato svaku milost vremenitu treba moliti da nam je dade, ako nam neće služiti za izgubljenje duše. Naprotiv milosti duhovne; kao oprost, ustrajnost, božansku ljubav i slične, imaju se uvijek moliti sa čvrstim pouzdanjem, da ćemo ih dobiti.

Iznad svega u molitvi traži se ustrajnost. Veli Kornelije a Lapide, da Gospodin hoće da ustrajemo u molitvi, dok mu ne dosadimo. I to isto znači u Svetom Pismu:*"Treba uvijek moliti"*.(Luk.11). Bdite u svako vrijeme moleći.(Luk.21,36). Neprestano molite.(I. Tes. 5,17). To isto znače one opetovane riječi:*"Molite i dobiti ćete; tražite i naći ćete; kucajte i otvoriti će vam se"*.(Luk.11,9). Dovoljno bi bilo i da je rečeno: pitajte; ali ne, Gospodin nas je tim htio navesti da trebamo raditi kao i prosjaci koji neće da se okane tražiti, moliti i kucati na vratima, dok im se ne udijeli milostinja. Osobito konačna ustrajnost ne dobiva se bez stalne molitve. Ovu milost mi ne možemo

zaslužiti nego s molitvom, veli sv. Augustin, koju na neki način zaslužujemo. Molimo dakle neprestano i ne zapustimo molitvu, ako se mislimo spasiti. Svaki ispovjednik i propovjednik neka uvijek preporučuje molitvu, ako misli duše spasiti. I, kako veli sveti Bernardo, uvijek se utječimo pod zaštitu Blaž. Djevice Marije.

3. Moj Bože, ufam se, da si mi već oprostio, ali neprijatelji me neće prestati napastovati sve do moje smrti, ako mi ne pomogneš, opet ću se vratiti na grijeh. Po Isusovim zaslugama molim za svetu ustrajnost:*"Ne dopusti da se od tebe odijelim"*. I ovu milost molim za sve one, koji se sada nalaze u milosti tvojoj. Uvjeren sam, oslanjajući se na tvoje obećanje, da ćeš mi pokloniti ustrajnost, ako nastavim moliti je od tebe. Ali strašno se bojim da u napastima neću te zazivati u pomoć i tako se opet sunovratiti u stare grijehe. Molim za tu milost da nikada ne prestanem moliti. Daj da u svakoj grešnoj pogibelji zazovem u pomoć Presveta imena Isusa i Marije i da ti se preporučujem. Bože moj, tako obećavam i ufam se da ću to sve s pomoću tvoje milosti i izvršiti. Radi Isusove ljubavi usliši me. O, Marijo, Majko moja, isprosi mi milost da se u svakoj grešnoj pogibelji utječem tebi i tvom Sinu.

8. O ustrajnosti

"Tko ustraje do kraja taj će se spasiti."(Mat.24,13)

1. Veli sv. Jeronim, da mnogi počnu dobro, ali ih malo ustrajnih ostane. Počeše dobro; Saul, Juda, Tertulijan; ali na koncu svršiše zlo, jer ne ustrajaše u dobru. Sv. Jeronim veli, da Gospodin od nas ne traži samo da dobro počnemo, nego da u započetom dobru i završimo; jer je svrha, koja će plaću i nadarbinu odnijeti. Veli sv. Bono:*"Jedino ustrajnost se kruni."*

zato sv. Lovro Justinijan ustrajnost zove *vrata rajska.* Dakle, u Raj ne može nitko ući, ako ne nađe vrata ulazna. Brate moj, ti si sad ostavio svoje zloće i nadaš se, da su ti oproštene. Sad si dakle Božji prijatelj; ali znaj dobro, da još nisi spašen. A kad ćeš se spasiti? Kad ustraješ u dobru do smrti. Tko ustraje do svrhe, taj će se spasiti. Počeo si sveto živjeti, zahvali Bogu; ali te opominje sv. Bernardo, da je onom tko počinje samo obećana plaća, a onom se daje tko ustraje do svrhe. Nije dovoljno trčati k cilju, nego treba trčati, dok se kroz njega ne prođe.

Sad si već počeo dobro živjeti; ali sad se najviše imaš i bojati:*"Sa strahom i drhtanjem radite na vječni spasenju."* (Fil.2,12). A zašto? Zato, jer (ne daj Bože) ako se počneš obazirati nazad i povratiš se na grešno življenje, Bog će te isključiti od Raja. Pomoću milosti tvog Gospodina uklanjaj se od grešnih prigoda, često primaj svete sakramente, svaki dan razmišljaj koju vjersku istinu. *"Blažen si ako uzaživiš tako, i tako čineći ako te zateče Isus, kada te dođe suditi"*.(Mat.24,46). Ako si se sad stavio služiti svom Bogu nemoj vjerovati da su prestale ili nestale napasti; poslušaj što veli Duh sveti:*"Sinko, stupajući u službu Božju, pripravi dušu svoju na napast."*(Crkv.2,1) Znaj da se sad više nego ikad trebaš pripraviti na borbu; jer neprijatelj, svijet, vrag i tijelo sad će više nego ikad ustati ne bi li te svladali i učinili da izgubiš milost, koju si zadobio. Veli Dionizije Kartuzijanski, koliko se čovjek više Bogu posvećuje, toliko više Pakao nastoji, da ga svlada. A to je dosta jasno rečeno i u Evanđelju: *"Kada duh nečisti izađe iz čovjeka luta po pustim mjestima tražeći pokoj, ali kad ga ne nalazi rekne: Povratit ću se u kuću svoju odakle sam izašao! I kad stigne, nađe je pometenu i uređenu. Zatim ode i uzme sa sobom sedam drugih duhova gorih od sebe, te uđu i tu se nastane. I za onog čovjeka posljednje stanje bude gore od prvoga."*(Luk.11,24.) Dakle vrag, kad se protjera iz jedne duše, on nema mira ni pokoja, sve

sile uloži ne bi li se opet u nju povratio; još za pomoć zove drugove i pođe li mu za rukom te opet u nju uniđe, tad za onu nevoljnu dušu biti će posljednja propast mnogo gora nego li je prva bila.

Razmatraj dakle kakvim se oružjem moraš naoružati da se obraniš od ovih neprijatelja i uzdržiš se u milosti Božjoj. Da te vrag na savlada jačeg oružja nema od molitve. Veli sv. Pavao, da se mi ne borimo s ljudima od mesa i krvi, kao što smo i mi, nego sa vojvodama iz Pakla. Tim je htio pokazati nam da mi nismo toliko jaki da se borimo sa paklenom vlasti; za to nam treba Božja pomoć. S Božjom pomoći možemo sve; ovako je sv. Pavao govorio, ovako moramo i mi svi govoriti. Ali ova pomoć daje se samo onom tko ju traži s molitvom: *Molite i primit ćete.* Dakle ne uzdajmo se u naša obećanja, ako se u njih pouzdamo propali smo; sve naše pouzdanje, kad nas vrag uznapastuje, stavimo u Božju pomoć, preporučujući se tad Isusu i Presvetoj Mariji. Osobito trebamo tako raditi, kad budemo napastovani protiv čistoće, jer između svih napasti ova je najstrahovitija i s njom vrag najviše dobiva. Mi nemamo te snage da sačuvamo čistoću, treba nam ju Bog dati. U toj dakle napasti trebamo se odmah obratiti k Isusu i njegovoj Majci, zazivajući za pomoć Presveta imena Isusa i Marije. Tko tako radi pobijediti će; tko ne radi izgubiti će se.

Molitva: *Ne odbij me od svog lica.* Već znam, da ti mene nećeš nikada napustiti, ako ja tebe prije ne ostavim; i ovog se najviše bojim, jer sam odveć slab. Gospodine osnaži me protiv Pakla, koji traži da me opet zasužnji. Tu milost molim po Isusovim zaslugama. Slatki Spasitelju, uspostavi vječiti mir između mene i Tebe, da se zauvijek ne prekine. I zato daruj mi svoju svetu ljubav; jer tko te ne ljubi taj je mrtav. Od ove nesretne smrti Ti me izbavi, o Bože duše moje. Bio sam izgubljen, to već znaš. Po

svojoj dobroti doveo si me u ovo sadašnje stanje, u kojem se sad nalazim, i ufam se, da sam u tvojoj milosti. Po onoj gorkoj smrti, Isuse moj, koju si za me pretrpio, ne dopusti, da se ikad više svojevoljno povratim na izgubljenje. Ljubim te iznad svake stvari, Ufam se, da će me uvijek ova ljubav držati, da ću u ovoj ljubavi umrijeti, i u istoj ljubavi zauvijek živjeti.

O, Marijo Majko moja, ti se zoveš Majka ustrajnosti. Ovaj veliki dar po tebi se dijeli. Tebi se preporučujem i po tebi ga mislim dobiti.

2. Pogledajmo sad kako se ovaj svijet ima svladati. Vrag je naš veliki neprijatelj, ali je svijet mnogo gori. Da se vrag ne služi sa svijetom, naime zločestim ljudima, ne bi toliko dobivao, koliko dobiva. Otkupitelj nas ne savjetuje toliko, da se čuvamo vragova, koliko od zločestih ljudi: *"Čuvajte se ljudi".* (Mat.10,17). Više puta ljudi su gori od vragova, jer vragovi bježe od molitve i kad se zazove za pomoć ime Isusa i Marija, ali zločesti ljudi, ako stanu kog napastovati da sagriješi a da ovaj za obranu izrekne koju svetu riječ, oni ne bježe, nego ga više potiču i ismijavaju, nazivajući ga zaostalim, divljakom, koji ništa ne vrijedi, i kad mu drugo ništa ne mogu naći, govore mu da je licemjer koji se utvara kao svetac. I mnoge slabe duše, da ne čuju ovih ukora i podrugivanja, nevoljno se združe s onim Luciferovim službenicima i povrate se na prvošnje bljuvotine. Brate moj, uvjeri se ako hoćeš sveto živjeti, trebaš biti progonjen. Onaj koji zlo živi, ne može gledati one koji sveto žive, zato jer je njihovo življenje za njega stalni ukor, zato bi on rado da svi budu kao što je i on, ne bi li se oslobodio onog grizodušja, koje mu je prouzročilo dobro življenje drugih. Nema spasa, veli apostol, tko služi Bogu, mora biti progonjen od svijeta:*"Svaki, koji hoće da pobožno živi u Isusu, biti će progonjen."*(2.Tim.3,12). Svi sveti trpjeli su progonstva. Tko je od Isusa svetiji? Pa ga je svijet progonio i ubio na križu.

Svjetski nauk sav je protivan nauku našeg Isusa. Što ljudi cijene, to Isus ludorijom naziva:*"Mudrost ovog svijeta pred Bogom jest ludorija."*(1.Kor.3,13) Naprotiv svijet naziva ludorijom ono što Isus cijeni, kao što su patnje, boli, preziri. Ali utješimo se, ako nas zločesti proklinju i pogrđuju, Bog nas blagoslivlja i hvali:*"Proklinjati će oni, a ti ćeš blagoslivljati."*(Ps.108). Zar nam nije dosta što ćemo biti pohvaljeni od Boga, od Marije, od svih anđela, od svih svetih i od svih dobrih i poštenih ljudi? Pustimo dakle neka grešnici govore što hoće, nego mi slijedimo stope našeg milog Spasitelja ugađajmo Bogu, i zasluga je naša. Tako mislimo kao da na svijetu nikog drugog nema izvan Boga i nas. Kad nam se zločesti stanu podrugivati, preporučimo ih Gospodinu; i naprotiv zahvalimo Bogu da nas rasvjetljuje, što onim nevoljnicima uskraćuje, i slijedimo naš sveti put. Ne stidimo se pokazati kao kršćani, jer Isus veli da će se On nas tada postidjeti pred licem Oca svojega.

Ako se želimo spasiti, moramo se patiti i siliti se: *"Uzak je put, koji vodi u život."* (Mat.7). Tko se ne sili, taj se ne spašava. Nema lijeka, jer trebamo se boriti protiv naše pokvarene i odmetnute naravi, ako želimo dobro živjeti. Osobito s početka trebamo se siliti, da odstranimo one grešne navike, a dobre zadobijemo; jer kada se naviknemo dobro činiti, onda nam volja ojača i vrlo lako opslužujemo božanske naredbe. Reče Gospodin sv. Birgji, tko kreposno i sveto živi i strpljivo podnosi s početka bol, kad ga trn ubode, poslije trnje pretvori mu se u ruže. Budi na oprezu, kršćanine moj, sad ti Isus govori, što je jednom rekao uzetome: *"Evo zdrav si, nemoj više griješiti, da te veće zlo ne snađe."*(Iv.5,14). Kaže sv. Bernardo, ako po nesreći opet svjesno upadneš u grijeh znaj, da će tvoja propast biti mnoga gora, nego kad si prije griješio. Jao, veli Gospodin, onim koji pođu Gospodnjim putem i kasnije ga ostave. Ovi odmetnici, koji su bili od Boga obdareni velikom svjetlošću i kasnije mu se iznev-

jerili, za kaznu duhovno će oslijepiti i tako će svoj život svršiti u grijesima:*"Ako pak pravedni smetne sa svog pravog puta... zar će živjeti? Sva dobra djela, koja je počinio ne će se u obzir uzeti...u svom će grijehu umrijeti."*(Ezek.18,24).

Molitva: Ah; moj Bože tu kaznu ja sam već davno zaslužio, budući da sam toliko puta po tvojoj rasvjeti ostavljao grijehe i nevoljan opet sam se na nje povraćao. Neizmjerno zahvaljujem tvom milosrđu, da me nisi zapustio u mojoj sljepoći, ostavivši me posve bez svjetlosti, kao što sam bio zaslužio. Puno sam ti dakle, Isuse slatki dužan, a još bih veći nezahvalnik bio kad bih se opet povratio na prvašnje svoje bljuvotine, i tebe ostavio.

Ne, moj Otkupitelju:*"Milosrđe tvoje zauvijek ću slaviti."* Uzdam se, da ću kroz ovo života, što mi preostaje, i kroz svu vječnost slaviti i hvaliti tvoje veliko milosrđe, neprestano te ljubeći, i stalno živjeti u tvojoj milosti. Nezahvalnosti, koje sam ti do sada nanio i koje sad proklinjem i mrzim više nego ikakvo drugo zlo, služiti će mi ubuduće na poboljšanje, i poticati će me da uvijek gorko oplakujem uvrede kojima sam te pogrdio, a najviše raspaljivati će me žarkom ljubavlju prema tebi, koji si me, nakon tolikih uvreda od mene primljenih, tako velikim milostima obasipao. Da, ljubim te, o Bože moj, vrijedan neizmjerne ljubavi. Od sad unaprijed Ti budi jedina moja ljubav i jedino moje dobro, o vječni Oče, po Isusovim zaslugama molim te da ustrajem u tvojoj milosti sve do kraja svog života, i u tvojoj svetoj ljubavi. Već znam, da ćeš me uslišati kad te god zamolim. Ali tko će me osigurati, da ću ja tako pažljiv biti, i uvijek od Tebe ovu ustrajnost moliti? Zato, Bože moj, molim za ustrajnost i milost, da je uvijek od tebe molim. Marijo, odvjetnice moja, utočište i ufanje moje, isprosi mi po svom zagovoru stalnost, da uvijek od Boga molim za konačnu ustrajnost. Molim te isprosi mi ovu milost po onoj ljubavi, koju nosiš prema Isusu.

3. Prijeđimo k trećem neprijatelju, koji je veći nego ikoji drugi, a taj je naše tijelo; i pogledajmo, kako se imamo od njega braniti. Prva obrana jest molitva, o kojoj smo gore više razmišljali. Druga obrana jest izbjegavanje grešnih prigoda; i ovo treba da sad dobro prosudimo.

Veli sv. Bernardin Sienski, između svih savjeta, dapače smatra se kao temelj naše svete vjere, jest savjet uklanjati se od grešnih prigoda. Jednom vrag bi prisiljen govoriti i reče, od svih propovijedi, koje se čine po crkvama, da mu je najmrža o izbjegavanju grešnih prigoda; a ima pravo, jer se vrag smije i podruguje na sva kajanja i obećanja grešnika, ako taj neće prekinuti zloglasna društva i grešne prigode. Prigoda osobito u nasladnim stvarima jest kao kakav zastor koji zastre oči, kroz koji se više ne vidi ni osoba, ni obećanja učinjenih, ni prosvjeta i nadahnuća primljenih, ni vječnih istina; jednom riječju zaboravi na sve, i oslijepi. Prigoda bila je uzrok propasti naših praroditelja jer je se nisu htjeli ukloniti. Bijaše im Bog zabranio da ne smiju ni dotaknuti zabranjeno voće."(Gen.3). Ali neoprezna Eva , ugleda, otrgne i pojede. Najprije počela razgledati voćku, zatim ju uzela u ruku i napokon ju pojela. Tko se svjesno i hotimice stavi u grešnu pogibelj, poginuti će. *"Tko traži pogibelj, u njoj će poginuti"*.(Crk. 3,27).

Veli sv. Petar, *da vrag kao ričući lav obilazi zemljom tražeći koga bi prožderao*. I da se opet vrati u dušu iz koje je istjeran, veli sv. Ciprijan, što radi? Čeka i traži prigodu. Ako mu pođe za rukom te dušu navede u kakvu prigodu, bez sumnje opet će u nju povratiti se neprijatelj i proždrijeti će je. K tomu dodaje Guerik Opat, da je Lazar uskrsnuo svezan; i kako je uskrsnuo onako je opet i umro. Isto tako nevoljni grešnik dižući se ispod grijeha, podiže se svezan i opkoljen od grešnih prigoda; i sve kad i ustane lako se može opet povratiti u grijeh. Dakle, tko hoće da se spasi, treba ostaviti ne samo svoje grijehe, nego i grešne

prigode, naime ono društvo, onu kuću, ono dopisivanje i razgovore.

No, reći ćeš, promijenio sam življenje, i s onom osobom više nemam nikakvih grešnih namjera, dapače ni napasti. Odgovaram. Pripovijeda se da u Mauritaniji ima neka vrsta medvjedica koje love majmune; majmuni ugledavši medvjedice uteknu na stabla, ali medvjedica što tad radi? Pruži se pod stablom i pričini se kao mrtva; kad pak majmuni stanu silaziti sa stabla, hitro se podigne, zgrabi i ždere ih. Tako isto i vrag radi: Za neko vrijeme prestane napastovati, ali kad čeljade zađe u koju prigodu, onda uzbudi napasti, koje ga proždru. O, kolike nevoljne duše, koje su se često ispovijedale, pričešćivale, da su se mogle svetim nazivati, zalazeći u prigode, vrag ih je ulovio i zarobio! Pripovijeda se u crkvenoj povijesti, kako je neka sveta gospođa, koja se bila posvetila da pokapa mučenike jednom našla jednog, koji još ne bijaše izdahnuo, uze ga k sebi u kuću i ozdravi; što se kasnije dogodi? S tom bližnjom prigodom, naime stanujući zajedno, najprije izgubi milost Božju, poslije i vjeru.

Gospodin naredi Izaiji da pripovijeda narodu da je svaki čovjek sijeno. I ovdje opaža Zlatousti, veleći: *"Je li moguće da sijeno neće gorjeti, kad se stavi u nj vatra?"* Isto veli i sv. Ciprijan: *"Nije moguće stati u plamenu, a ne gorjeti"*. Opominje nas Izaija prorok:*"Da je naša snaga, kao snaga goruće paučine u vatri"*. Na isti način veli i Salomon: *"Može li čovjek hodati po žeravici a da ga ne prži?"* Isto je tako i sa onim koji se stavlja u pogibelj, a misli da neće sagriješiti. Treba se dakle od grješnih prigoda uklanjati, kao od zmijske glave. Trebamo se čuvati ne samo da nas zmija ne peene i da je se ne taknemo, nego ne smijemo ni blizu nje stati. No veliš, da ona obitelj, ona prijateljstva tebi koriste. Ali, brate moj, ako vidiš da je neka obitelj ili prijatelj za te put u Pakao, nije kud, trebaš je ostaviti, ako se misliš spasiti.

Veli Sveto Pismo makar bilo i tvoje vlastito desno oko, ako vidiš da ćeš se zbog njega izgubiti; iskopaj ga, i baci od sebe, i to još daleko: to će reći da imamo od sebe ukloniti svaku pogibeljnu stvar, makar nam bila najmilija i najkorisnija. Govoraše sv. Franjo Asiški, da vrag drugačije napastuje duše duhovne, koje su se Bogu posvetile, nego li duše grešnih i svjetskih ljudi; ne traži da ih odmah s početka sveže čitavim konopom, nego najprije gleda zgodu da ih sveže tankom dlakom, onda koncem, potom špagom, dok ih napokon ne stegne debelim konopom i tako ih zaplete u grijehe i nevaljalštine. I stoga, tko želi izbjegnuti svaku pogibelj, valja da s početka kida dlake, svake prigode, poglede, pozdrave, darove, pozive, posjetnice i slične stvarčice. A osobitim načinom onaj, koji se rastrovao u nečistim grijesima i u njima ogrezao, nije dovoljno da se kloni bližnjih prigoda, nego i daljnjih, inače će propasti i povratiti se na svoje prvašnje grijehe.

Tko baš ozbiljno želi spasiti svoju dušu, treba to odlučiti, i stalno ponavljati obećanja i odluke da se nikad više od Boga neće odijeliti, često opetujući onu rečenicu svetih:*"Prije sve izgubiti, a Boga nikako."* Nije dosta samo obećati da ga nećemo više gubiti, nego i za to potrebna sredstva primiti, da ga zbilja ne izgubimo. Prvo sredstvo jest kloniti se grešnih prigoda; o čemu smo već govorili; drugo je češće se ispovijedati i pričešćivati. Koja se kuća češće mete, u njoj čistoća vlada. Sa svetom ispovijedi čovjek održava čistom svoju dušu, i s njom ne dobiva samo oprost grijeha, nego i pomoć da lakše od sebe odbije paklene napasti.

Sveta pričest zove se nebeska hrana i kako god naše tijelo ne može biti bez zemaljske hrane, isto tako ni naša duša ne može živjeti bez nebeske hrane:*"Ako ne budete blagovali tijelo sina čovječjega i pili njegove krvi, nećete imati života u sebi."* (Iv. 6,51). Naprotiv, onom koji se često hrani ovim kruhom, obećano

je da će zauvijek živjeti:*"Ako tko uzblaguje od ovog kruha, živjet će za uvijeke."* Stoga Tridentinski sabor svetu pričest zove lijekom, koji nas čisti od malih grijeha, a od velikih čuva; treće sredstvo jest duhovno razmatranje:"Spomeni se posljednjih stvari, i nikad nećeš sagriješiti." Tko pred sobom drži vječne istine, smrt, sud, Raj i Pakao, taj neće pasti u grijeh. U razmatranjima Bog nas prosvjetljuje. Ondje nam pokazuje čega se trebamo čuvati, i što moramo raditi. Razmatranje je ona blažena peć, gdje se raspaljuje vatra božanske ljubavi. Štoviše, da se održimo u milosti Božjoj, kao što je više puta rečeno, posve je potrebno da neprestano molimo i za potrebne milosti prosimo; tko ne razmatra, taj teško da i moli, a tko ne moli sigurno će se izgubiti.

Dakle, pod svaku cijenu treba prihvatiti sredstva za spasenje i redovito ih živjeti. Jutrom, kad se ustaje, moliti uobičajene molitve, djela zahvalnosti, ljubavi, prikazanja, odluke, s molitvom Isusu i Mariji, da te ovaj dan sačuvaju od svakog grijeha. Poslije toga razmatrati i svetu Misu slušati. Preko dana čitati koju duhovnu knjigu, posjećivati Presveti Oltarski Sakrament i Blaženu Djevicu Mariju. Na večer izmoliti sveti ružarij i razmisliti što se kroz ovaj dan činilo. Kroz sedmicu se češće pričešćivati. Bilo bi vrlo korisno da se svake godine, ako je moguće, u kojoj redovničkoj zajednici obave duhovne vježbe. Treba napokon štovati Blaž. Djevicu Mariju kojom osobitom pobožnošću, kao na primjer nošenjem sv. Škapulara i postom u subotu. Ona se zove Majka ustrajnosti i tu ustrajnost obećava onima koji ju štuju. Povrh svega valja od Boga moliti svetu ustrajnost, a osobito u napastima, zazivajući onda češće Presveta imena Isusa i Marije, dok napast ne prestane. Ako ovako radiš, jamačno ćeš se spasiti; ali ako ne radiš tako, sigurno ćeš se izgubiti.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, zahvaljujem ti što me prosvjetljuješ, te što mi daješ da pomoću tvoje milosti upoznam sredstva potrebna za spas svoje duše. Obećavam da ću to sve točno ispuniti. Pomozi mi da ostanem vjeran mojem obećanju. Vidim da želiš moj spas i ja ću se spasiti, osobito stoga da udovoljim tvojoj želji i tvom slatkom srcu, koje toliko želi da se spasim. Neću, ne, Bože moj, opirati se više tvojoj ljubavi, koju imaš prema meni. Radi ove ljubavi tolikom strpljivošću si me podnosio, dok sam te svojim grijesima pogrđivao. Pozivaš me da te ljubim, a drugo i ne želim nego tebe samog ljubiti. Ljubim te, neizmjerna dobroto. Ah, po Isusovim zaslugama ne dopusti da ti i unaprijed ostanem nezahvalan; ili daj da prestanem biti nezahvalnik, ili me digni s ovog svijeta. Gospodine, kad si već djelo započeo i dovrši ga. Rasvijetli me, ojačaj me, daruj mi svoju ljubav. O, Marijo, ti koja se čuvarica milosti pomozi mi, imenuj me svojim slugom, kao što želim biti i moli Isusa za me. Najprije Isusove zasluge, tvoje molitve zasigurno će me spasiti.

9. O pouzdanju, koje moramo imati u zaštitu Presvete Marije

1. Koliko moramo biti zahvalni milosrđu Božjemu, što nam je dalo Mariju za odvjetnicu, koja nam svojim molitvama može isprositi sve milosti koje želimo. Grešnici, braćo moja, ako smo krivi pred božanskim sudom i već radi naših grijeha osuđeni za Pakao, ne gubimo se, nego utecimo se ovoj božanskoj Majci, stavimo se pod njezinu zaštitu i ona će nas spasiti. Traži se dobra volja, za promijeniti življenje u bolje: dobre i čiste namjere, te pouzdanje u Mariju i jamačno ćemo se spasiti. A to, jer je Marija odvjetnica *moguća;* odvjetnica milostiva; odvjetnica koja vruće želi da nas sve *spasi.*

Najprije promislimo da je Marija odvjetnica *moguća,* koja

može sve učiniti kod božanskog sudca, za korist svojih štovatelja. Ovo je osobita povlastica, koju joj je njezin Sin dao. Veli Gerson, da što god Blaž. Djevica Marija od Boga zamoli, to ona dobiva; i kao Kraljica šalje anđele da opominju čiste, rasvjetljuju i usavršavaju njezine sluge i službenice: Zato Crkva, da nas potakne na štovanje i pouzdanje prema ovoj odvjetnici, hoće da ju zovemo mogućom Kraljicom: *Kraljice moguća, moli za nas.* A zašto je Marijin zagovor tako jak? Zato, jer je Ona Majka Božja. Marijine molitve, budući je Ona Majka, imaju neku zapovijed kod Boga; zato nije moguće da ju Bog ne usliša, kad Ona moli. Govori sveti Grgur, nikomedijanski nadbiskup, budući je Marija rodila Isusa na ovaj svijet, stoga je On na neki način zadužen uslišavati njezine molitve. Zato veli sv. Metod mučenik: *Veseli se, veseli se, o Marijo da imaš dužnika onog Sina, kojemu mi dugujemo sve što imamo; jer što god imamo, to smo od Njega primili na dar.* Zatim govoraše Kuzma Jerozilimitanski, da je Marijina pomoć svemoguća. Da, svemoguća, to tvrdi i sveti Rikard, jer je pravedno da Majka bude dionica moći svog Sina, Sin dakle svemoguć, dolazi zasigurno je i svoju Majku učinio svemogućom. Sin je svemoguć po naravi, a Majka je svemogućom postala po milosti; to će reći, da ona svojim molitvama dobiva sve što hoće i što zamoli. Sveta Birgja ču jednom gdje se Isus s Marijom razgovara i reče joj: *Moli Me što hoćeš, tvoje molitve ne mogu ostati neuslišane; jer ni Ti meni nisi ništa zanijekala na zemlji, neću ništa zanijekati ni ja tebi na nebu.*

Jednom riječju, nema nikoga, makar bio najzločestiji, da ga Marija svojim zagovorom ne bi mogla spasiti. O Majko Božja, tvojoj moći ne može se ništa oprijeti, kad već tvoj Stvoritelj tvoju slavu drži i cijeni kao i svoju.

Molitva: Draga moja Kraljice i Majko, reći ću ti sa sv.

Germanom. *Ti si svemoguća za grešnika spasiti i ne trebaš druge preporuke kod Boga, jer si Majka pravog života.* Dakle, Gospo moja, ako se utečem pod tvoju obranu, svi grijesi neće moć učiniti da izgubim ufanje mog spasa. Ti sa svojim molitvama dobivaš sve što hoćeš; ako se dakle izmoliš za me, zauvijek ću se spasiti. Moli dakle za me nevoljnika, o velika Majko Božja, jer te tvoj ljubazni Sin uslišava i daje ti sve, što zamoliš. Grešnik sam, istina je, ali ću se popraviti i dičim se, da sam tvoj osobiti sluga. Istina da nisam zaslužio tvoje obrane, ali znam, da ti nisi do sad nikog zapustila, koji je u te stavio svoje pouzdanje. Ti možeš i hoćeš spasiti me i u tebe se samu uzdam. Dok bijah izgubljen i ne mišljah na te, ti si na me mislila i isprosila mi milost, da te dozovem, koliko više sad se mogu uzdati u tvoje milosrđe, kad sam odlučio služiti Tebi, Tebi se preporučujem, i u Te se uzdam! O, Marijo, moli za me, i daj da se posvetim. Isprosi mi svetu ustrajnost, isprosi mi veliku ljubav prema tvom Sinu i prema Tebi, toliko ljubazna moja Majko. Ljubim te, Kraljice moja i uzdam se, da ću te zauvijek ljubiti. Ljubi me još i ti i svojom ljubavlju promijeni moje srce, da od grešnika postanem svetim.

2. Promislimo drugo, da je Marija odvjetnica, koliko moguća, toliko i *milosrdna,* koja nikom ne zna uskratiti svoju obranu tko se njoj utječe. Govoraše David, da oči Gospodinove gledaju pravedne; a ova Majka od milosrđa, kako veli sveti Rikard, svojim očima gleda pravedne i grešnike jednako; pravedne da ne posrnu i ako su posrnuli, da ih svojim zagovorom opet podigne. Kaže sv. Bono, gledajući Mariju, činilo mu se da gleda samo milosrđe. Sveti Bernardo opominje nas da se u svim našim potrebama ovoj mogućoj odvjetnici sa čvrstim pouzdanjem preporučimo, jer je Ona sa svima slatka i blaga, koji se njoj preporučuju. Zato se Marija uspoređuje sa maslinom. Što iz masline izlazi samo čisto ulje, koje znači milosrđe, tako iz

Marijinih ruku drugo ne izlazi, no milost i milosrđe, koja Ona dijeli svima onima koji se stavljaju pod njezinu obranu.

Stoga ju Dionizije kartuzijanski punim pravom zove odvjetnicom svih grešnika koji se njoj utječu. O, Bože, koliko će se mučiti onaj kršćanin, koji se izgubi kad pomisli da se je tako lako na svijetu mogao spasiti, preporučujući se Mariji milosrđa, a nije to činio, te što nema više vremena da to učini! Jednom reče Marija sv. Birgji:*"Zovu me Majkom milosrđa, a i jesam, jer me je milosrđe Božje takvom učinilo"* Doista, tko nam je dao ovu odvjetnicu da nas brani, ako ne milosrđe Božje, jer hoće da se spasimo? Tužan je i tužan će zauvijek ostati onaj koji se za svog života mogao meni preporučiti koja sam tako dobra i milostiva sa svakim, a nesretnik nije se preporučivao i tako se osudio zauvijek! Valjda se bojimo, veli sveti Bono, tražeći pomoć od Marije, da nam ju ne zaniječe? Ne, veli svetac:*"Ona pak ne zna ne smilovati se, nevoljne ne potpomoći to nije nikada znala"*. Ne zna, niti je ikad znala nevoljnika od sebe odbiti, a da ga nije sažalila ni potpomogla, kad se je njoj preporučio. Ne zna, niti može to učiniti, jer nam ju je Bog odredio, da nam bude Kraljica i Majka od milosrđa: kao Kraljica milosrđa dužna se je brinuti za nas nevoljnike. Sveti Bernard iz poniznosti govoraše joj:*"Kad si dakle, Majko Božja, Kraljica milosrđa, najviše se za me imaš brinuti, jer sam najveći grešnik na svijetu."* Zatim kao Majka milosrđa treba da se brine i od smrti oslobodi svoje bolesne sinove, kojima je Majkom postala po svom milosrđu i dobroti.

Sv. Bazilije zove je: *Javna bolnica.* Javne bolnice prave se za siromašne bolesnike i tko je siromašniji, taj ima veće pravo da se u nju primi; i tako po mišljenju sv. Bazilija Marija sa većim milosrđem i ljubaznošću treba primiti pod svoju zaštitu okorjele grešnike, kada se kaju i k njoj utječu.

Ali, ne dvojimo o Marijinu milosrđu. Jednog dana sv. Birgja razumi, kako Spasitelj govoraše svojoj Majci:*"I vraga bi po*

svom milosrđu oslobodila, samo da se ponizi i zamoli oproštenje." Lucifer oholi nikada se neće poniziti, da oproštenje zamoli; ali da se nevoljan ponizi i klekne pred noge božanske Majke, te ju zamoli, da mu pomogne, Marija bi ga svojim milosrđem izbavila iz Pakla. Isus nam je htio time pokazati da Marija, kad joj se grešnik utječe, samo gleda na njegove namjere s kojima dolazi i moli za pomoć: ako stupi s dobrim namjerama, naime da će se popraviti, Ona ga ljubazno prima i vida mu rane, koje na sebi nosi. Nakon svega hrabri nas sv. Bono:*"Nevoljni grešnici, ne gubite ufanja, podignite oči k nebu i uzdahnite sa čvrstim pouzdanjem k milosrđu ove dobre Majke."* Dakle, od Marije tražimo izgubljenu milost, jer ju je ona našla; k njoj dakle moramo ići da ju otkupimo. Kad Gabriel ode da Mariji navijesti, da će postati božanskom Majkom, među ostalim reče joj:*"Ne boj se Marijo, jer si našla milost."* Ali, kad je Marija uvijek bila puna milosti, kako joj je mogao reći, da je našla milost? Odgovara Ugon kardinal, da Marija nije za se našla milost, jer ju je Ona uvijek obilno imala, nego ju je Ona našla za nas, koji smo ju bili izgubili, te isti Ugon veli, da moramo k njoj ići i reći joj:"Gospo Blažena, stvar izgubljena valja da se povrati onom, tko ju je izgubio; ova milost, koju si našla, nije tvoja, jer si ju ti uvijek imala, nego je naša, mi smo ju izgubili našom krivicom i grijehom; treba dakle, da nam ju povratiš.

Molitva: Evo, velika Majko Božja, pred tvojim nogama tužnog i nevoljnog jednog grešnika, koji je ne jedan put, nego više puta htio izgubiti božansku milost, koju mu je tvoj slatki Sin svojom smrću pribavio. O, Majko milosrđa, k tebi dolazim sa teško izranjenom dušom; ne ljuti se na me, nego mi se smiluj i materinskom ljubavlju pomozi. Pogledaj na pouzdanje, koje u te stavljam i ne zapusti me. Ne tražim od tebe svjetskih dobara, nego tražim milost Božju, i ljubav prema tvom Sinu. Majko

moja, moli za me i to neprestano moli. Isusove zasluge i tvoje molitve će me spasiti. Tvoja je dužnost moliti za grešnika, dakle: *"Odvjetnice naša* (reći ću ti sa sv. Tomom od Villanove), *vrši svoju dužnost".* Vrši svoju dužnost i preporuči me Bogu i brani me. Nikakva parnica, makar ona bila najpogibeljnija, ne će se izgubiti, samo ako ju ti uzmeš braniti. Ti si ufanje grešnika, Ti si sve moje pouzdanje, o Marijo, služiti ću te, ljubiti ću te i uvijek ću se k Tebi utjecati, a Ti nikad ne propusti pružiti mi svoju pomoć, osobito kad budeš vidjela da sam u velikoj pogibelji za izgubiti božansku milost. O, Marijo, o velika Božja Majko, smiluj mi se.

3. Promislimo na trećem mjestu, da je Marija, odvjetnica naša, tako milostiva, da ne samo da pomaže one, koji se njoj utječu, nego ide i traži nevoljne grešnike, da ih brani i spasi. Evo, kako nas Ona zove, hrabreći nas, da se nadamo svakom dobru, ako se njoj utječemo:*"U meni je sva nada života i kreposti, dođite k meni."* Zove k sebi dobre i zle. Veli sv. Petar, da:*"Vrag uvijek ide okolo kao ričući lav, tražeći koga će proždrijeti."* Ali ova božanska Majka, veli sv. Bernardin Bustio, ide naokolo tražeći koga da spasi.

Marija je Majka milosrđa i onim svojim materinskim milosrđem nas sažalijeva i sažalijevajući nas stalno traži da nas spasi, kao ljubazna mati koja ne može gledati svoje sinove u pogibelji vječnog izgubljenja, niti da ih pusti bez svoje pomoći. A tko se igdje, veli sv. German, poslije Isusa, bavi više našim spasom, od Tebe, o Majko milosrđa? Nastavlja sv. Bono, da je Marija tako brižljiva u pomaganju nevoljnih grešnika, kao da joj od toga nema ništa draže. Ona nas uistinu potpomaže, kad se k njoj utječemo, niti je do danas ikog od sebe odbila. No, ni to nije dosta njezinu milosrdnom Srcu, nastavlja sv. Rikard, nego pretiče naše molbe nastojeći da nam pomogne prije nego ju zamolimo. Suviše, veli isti svetac; da je Marija tako puna milos-

rđa, da čim spazi naše nevolje, odmah traži da nas iz njih izbavi, niti može gledati ičije potrebe, a da ga ne pomogne. Tako Ona još od onog vremena, dok je još živjela na ovom svijetu; kao što znamo za onaj čin, koji se dogodio na svadbi u Kani galilejskoj, kad im bijaše nestalo vina, naime Ona nije htjela čekati dok bude zamoljena, nego sažalijevajući žalost i sram onih zaručnika, zamoli Sina da ih utješi, veleći: *"Vina nemaju"*; i odmah je Sin čudom pretvorio vino u vodu. Veli sv. Bono, ako je bilo tako tada veliko Marijino milosrđe, kojim nas potpomaže, mnogo je veće sada, kada je na nebu, odakle bolje vidi naše nevolje i više nas sažalijeva. K tomu nastavlja Novarin, kad je Marija onda bila odmah ustala na pomoć, kad nije ni moljena, koliko će više nastojati da nas nevoljne utješi, kad joj se s molitvama utječemo?

Ah, ne propustimo u nijednoj našoj potrebi da se ne utječemo ovoj milosrdnoj Majci, koja je uvijek spremna pružiti pomoć onima koji joj se preporučuju i za pomoć zazivaju. Govori sv. Bernardin Bustio, da:*"Ona više nama želi dobra učiniti, nego li ga mi primiti."* I zato, kad se god njoj preporučimo, uvijek ćemo je naći sa rukama punim milosti i milosrđa. Govori sv. Bono, budući da nam Marija toliko dobra želi učiniti i da se spasimo, ne vrijeđaju je samo oni koji ju upravo pogrđuju, nego i oni koji joj se u potrebama ne preporučuju i od nje milosti ne mole. Zato se Marija zove:"Spas onih koji ju na pomoć zazivlju. Preporučujmo se dakle uvijek ovoj božanskoj Majci i uvijek joj govorimo sa sv. Bonom:*"U te sam se uzdao, Gospo draga, i zauvijek neću se pokolebati."* O, ljubazna Gospo, o Majko Božja Marijo, ne, neću se izgubiti, kad sam već u Te stavio sve moje pouzdanje.

Molitva: O, Marijo, evo pred tvojim nogama nevoljnog paklenog roba, koji od tebe traži milosrđe. Istina da nisam zaslužio

nikakva dobra, ali Ti si Majka milosrđa, a milosrđe se dijeli onima koji ga nisu zaslužili. Sav te svijet naziva utočištem i ufanjem grešnika; dakle Ti si utočište i ufanje moje. Ja sam ona izgubljena ovca; ali da se izgubljene ovce spase, Sin je Božji sišao s neba i učinio se tvojim Sinom; i On hoće da se pred tobom ponizim i tebi preporučim, a ti da me pomogneš svojim molitvama:*"Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike."* O, velika Majko Božja, kad se za sve moliš, moli i za me svog Sina. Reci mu da sam tvoj štovatelj otkako me braniš. Reci mu da sam sve moje pouzdanje u te stavio. Kaži mu, neka mi oprosti i da se kajem što sam ga mojim grijesima vrijeđao. Raci mu neka mi po svom milosrđu pokloni ustrajnost. Reci mu, neka mi pokloni svoju svetu ljubav i milost, da Ga svim srcem zauvijek ljubim. Napokon mu reci da Ti hoćeš da se ja spasim. On ti daje sve što od njega moliš. O, Marijo, ufanje moje, u te se uzdam, smiluj mi se.

10. O ljubavi Božjoj

"Ljubimo dakle mi Boga, jer je on nas prije ljubio."(Iv. 4, 19.)

1. Najprije promisli, da je Bog zaslužio da ga ti ljubiš, a to, jer je On prije tebe ljubio, nego si ti njega, dapače i On te je počeo ljubiti prije nego itko drugi. Na ovom svijetu prvi su roditelji bili, koji su te počeli ljubiti, ali te nisu ljubili, dok te nisu poznali. No, prije nego si ti došao na ovaj svijet, Bog te je ljubio. Nije bilo još ni tvog oca, ni tvoje majke na ovom svijetu, a Bog te je ljubio; dapače još od prije stvorenja ovog svijeta, Bog te je ljubio, a od koliko vremena te je prije ljubio, nego je ovaj svijet stvorio? Valjda hiljadu godina, hiljadu vjekova prije? Ne treba istraživati godine i vjekove; znaj da te Bog ljubi od vijeka: *"U*

vječnoj ljubavi ljubio sam te."(Jer.31,3). Jednom riječju Bog te ljubi od vijeka, otkako je On Bog, otkako ljubi samog sebe, od onog vremena ljubi i tebe. Zato sveta Janja govoraše, kad bi ju svijet i stvorovi stali napastovati:*"Ne svijetu, ne stvorovi, ljubiti vas ne mogu; moj me je Bog prije ljubio, dakle posve je pravedno, da samo Bogu svu moju ljubav posvetim."*

Dakle, brate moj, oduvijek te Bog ljubi i jedino iz ljubavi te je stvorio na ovaj svijet. Iz ljubavi prema tebi još je mnogo lijepih stvari stvorio za tvoju službu i da te sjećaju na ljubav koju je On imao prema tebi, te koju mu ti duguješ. *"Nebo i zemlja, govoraše sv. Augustin i sve drugo, govori mi da te ljubim."* Kad je svetac razgledao sunce, mjesec, zvijezde, brda, rijeke činilo mu se, da mu to sve govori:"Augustine, ljubi Boga, jer je On nas stvorio za te, da Ga ti ljubiš. Opat Ranše, kad bi razgledao brežuljke, rijeke, vrela, cvijeće, govorio bi da ga sve ove stvari sjećaju na onu ljubav, koju je Bog imao prema njemu. Također govoraše sv. Terezija, da su joj stvorovi predbacivali njezinu nezahvalnost prema Bogu. Sv. Marija Magdalena Pazzi, kad bi uzela u svoje ruke koji cvijetak, ili koju voćku, probudili bi odmah njezino čisto srce na ljubav prema Bogu, te bi sama u sebi govorila:"Dakle, moj dobri Bog oduvijek je mislio stvoriti ovaj krasni cvijet, ovu voćku, da ga zauvijek ljubim! Suviše promotri osobitu Božju ljubav u tom, da te je stvorio u kršćanskom mjestu i katoličkoj Crkvi. Koliko ih se rađa među bezbožnicima, Židovima i drugim nevjernicima, koji će se svi izgubiti? Malo je ljudi na svijetu koji imaju tu sreću i rađaju se u pravoj vjeri: i među tom manjinom i tebe je Gospodin odredio da budeš. Oh, koliko je neprocjenjiv dar vjere! Koliko miliona duša žive bez sakramenata, bez riječi Božje, bez izgleda dobrih drugova i bez svih drugih sredstava, koja se nalaze u našoj Crkvi da se po njima spašavamo! A Bog ti je svojevoljno htio dati sve te milosti i velike pripomoći bez ikakve tvoje zasluge; dapače stvarajući te

i podjeljujući ti ove milosti, već je unaprijed predviđao one uvrede koje si mu imao učiniti.

Molitva: O, vrhovni gospodaru neba i zemlje, neizmjerno dobro, nedokučivo veličanstvo, ti koji si ljude toliko ljubio, kako si poslije od istih pogrđivan? Ali, među tim ljudima, Bože moj, osobito si mene ljubio, obdario me tolikim milostima i osobitim dobročinstvima, koja si drugima uskratio, a ja sam te više od drugih pogrđivao. Padam pred tvoje noge, o Isuse Spasitelju moj, ne odbij me od svog lica. Mojom nezahvalnošću zaslužio sam da me zauvijek od sebe otjeraš; ali Ti si kazao, da ne znaš od sebe odbiti srce, koje se skrušeno kaje i k Tebi se vraća. Isuse moj, iz sveg se srca kajem što sam te vrijeđao. Do sad te nisam poznavao, a sad te priznajem za mog Gospodara, Otkupitelja, koji si umro, da me spasiš i da te ljubim. Isuse slatki, kad ću već jednom ovu moju nezahvalnost prema Tebi prekinuti? Kad ću zbiljno početi te ljubiti? Evo, danas odlučujem da ću te unaprijed svim srcem ljubiti i da ništa drugo ne ću ljubiti, osim Tebe samog. O, neizmjerna dobroto, klanjam ti se i za sve one, koji ti se ne klanjaju i ljubim te za sve, koji te ne ljube. U Te vjerujem, u Te se ufam, Tebe samog ljubim i samom Tebi sav se posvećujem, pomozi mi svojom milošću. Ta već poznaš moju slaboću. Ali kad si me tolikim dobročinstvima obasipao i onda kada te nisam ljubio, niti želio da te ljubim, toliko više sad se trebam uzdati u tvoje božanstveno milosrđe, kad te ljubim, i kad drugo ne želim ljubiti, no samog Tebe? Gospodine moj, pokloni mi svoju ljubav, ali tako plamteću ljubav, da zaboravim na sve stvari ovog svijeta: Ljubav jaku, kojom ću moći svladati sve poteškoće, koje me odvraćaju od tvoje ljubavi: vječnu ljubav, da se nikada više ne pretrgne između mene i tebe. Uzdam se da ću to sve dobiti po tvojim zaslugama, o Isuse moj: također se ufam, da ću to sve dobiti po tvom zagovoru, o Majko moja, Marijo.

2. No, milostivi Bog nije nam samo dao toliko lijepih stvari; nije se zadovoljio dok nam samog sebe nije dao. Po prokletom grijehu bili smo izgubili božansku milost, Raj i postali sužnji vraga paklenog; ali Sin Božji na čuđenje neba i svijeta, htio je sići s neba na zemlju, te čovjekom postati, da nas izbavi od vječne smrti, i pribavi nam izgubljenu milost i Raj. Koliko bi to čudno bilo gledati, da se koji zemaljski vladar pretvori u jednog crva i iz ljubavi dade se zgaziti da bi spasio druge crve? Ali, neizmjerno više moramo se čuditi, gledajući gdje je Bog postao čovjekom iz ljubavi prema čovječanstvu dao svoj život. Sin Božji se obukao u čovječje tijelo. Ali nakon svega toga još je mnogo veće čudo, gledajući što je poslije činio i trpio za nas ovaj Božji Sin. Da nas otkupi dostatna je bila samo jedna kapljica njegove krvi, jedna suza, jedna prosta molitva, jer ova molitva, budući božanske osobe, imala bi neprocjenjivu vrijednost, jer bila je dostatna da sav ovaj svijet spasi. Ali ne, veli sv. Ivan Zlatousti, što bijaše dostatno, da nas otkupi, to ne bijaše dostatno neizmjernoj ljubavi, kojom nas je ovaj Bog ljubio. Nije htio samo da nas otkupi, nego, pošto je On nas mnogo ljubio, htio je da i mi njega mnogo uzljubimo, i zato je odabrao život pun muka, patnji i svakovrsnih poruga, te najgorču smrt, što postoji, da nam pokaže neizmjernu ljubav, kojom je plamtio za nas. O, prekomjernosti božanske ljubavi, koju svi ljudi, svi anđeli ne će moći dokučiti! Vele *prekomjernosti*, jer su ju tako zvali Mojsije i Ilija na Taboru govoreći o pregorkoj muci Isusovoj. *Prekomjernost u mukama, prekomjernost u ljubavi,* govoraše sv. Bono. Pretpostavimo da Otkupitelj nije bio Bog, nego koji prosti naš prijatelj, ili rođak, kakvu bi nam veću ljubav mogao iskazati, nego što nam ju je On dao polažući svoj život za nas? Da je Isus trebao otkupiti svog Oca, što bi veće mogao učiniti za njegovu ljubav, nego je nama učinio? Da si ti brate moj, bio Bog, i stvoritelj Isusov, kojim bi ti načinom mogao iskazati veću

ljubav, nego ju je iskazao za te umirući u moru muka i poruga? Da je najprostiji čovjek na svijetu za te onoliko učinio i pretrpio koliko Isus, bi li mogao biti, a da Ga ne ljubiš? Vjeruješ li ti u rođenje i smrt Isusovu? Vjeruješ a ipak Ga ne ljubiš? Možeš li i pomisliti, da drugu stvar ljubiš više nego svog Spasitelje Isusa? Valjda sumnjaš o njegovoj ljubavi? On je, veli sv. Augustin, za tu svrhu i sišao s neba na zemlju da trpi i umre za te, i da ti pokaže neizmjernu ljubav, koju u svom slatkom Srcu gaji prema tebi. Prije nego je Isus postao čovjekom i uzeo ovo naše slabo tijelo, čovjek je mogao donekle sumnjati, ljubi li ga Bog ili ne, ali poslije Isusovog rođenja i njegove smrti, kako može više sumnjati? Kako bi drukčije mogao pokazati svoju nježnu ljubav prema nama, nego ju je pokazao umirući za nas na križu? Ta privikle su se naše uši slušajući svakog časa spominjati stvorenje, otkupljenje, Bog u jaslicama, Bog na križu. O, sveta vjero, prosvijetli nas!

Molitva: O, Isuse moj, vidim da si nastojao da mi pokažeš potrebu da te ljubim, a opet s druge strane, pregledavajući moje življenje, vidim da sam svojom nezahvalnošću radio, da me zauvijek od sebe odbiješ i ostaviš. Budi uvijek blagoslovljeno ono tvoje strpljenje, koje me je toliko podnosilo. Zaslužio sam posebni Pakao za se: tvoja me smrt tješi. Ah!, daj da dobro upoznam tvoje zasluge, o neizmjerno dobro, radi kojih te trebam ljubiti i dužnost, kojom sam te dužan ljubiti. Znao sam da si Ti, Isuse moj, za me umro, i kako sam nevoljan, o Bože moj, kroz toliko godina mogao živjeti bez Tebe? Ah, da se mogu vratiti na prijašnje godine mog života, Gospodine moj, sve bi ih Tebi posvetio. No, godine se ne vraćaju: daj da barem ovo života što mi preostaje potrošim služeći Tebi i ljubeći Te! Dragi moj Otkupitelju, svim te srcem ljubim, ali umnoži u meni ovu ljubav; uvijek me sjećaj na ono što si za me učinio i ne daj da

ikad više živim kao nezahvalnik. Ne, neću se više opirati svjetlost, kojom me prosvjetljuješ. Hoćeš da te ljubim, i svim srcem ljubiti ću te. A koga bih drugog i ljubio, ako ne Boga, koji je neizmjerna ljepota, neizmjerna dobrota, onog Boga koji je za me umro? Boga, koji me je tolikom strpljivošću podnosio i umjesto da me odbaci, kao što sam i zaslužio, kaznu je zamijenio milošću? Da, ljubim te, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi, drugo ništa i ne želim, niti tražim, no kako ću živjeti u tvojoj ljubavi, te zaboraviti i od sebe odbaciti sve, što je tebi protivno. O, neizmjerna ljubavi mog Gospodina, pomozi ovoj duši, koja želi biti tvoja sva. Pomozi mi i Ti, o velika Majko Božja Marijo, svojim utočištem, moli Isusa, da me svega učini svojim.

3. Još nam se veće čudo ukazuje, kad promatramo želju, koju je Isus imao, da za nas trpi i umre. On govoraše:"Treba da budem kršten mojom vlastitom krvlju i umrem željeći, da čas prije dođe moja muka i smrt, a to stoga, da čovjek što prije upozna kolikom ga ljubavlju ljubim. Zato i reče u oči svoje pregorke muke apostolima:*"Vruće sam želio da blagujem s vama ovu pashalnu večer prije svoje muke."*(Luka 22, 15). Dakle, veli sv. Bazilije Seleucijanski, čini se da se Bog ne može nasititi ljubeći ljude.

No, Isuse moj, ljudi te ne ljube, jer misle na ljubav, koju si ti prema njima iskazao i iskazuješ. O, Bože, je li moguće da duša koja razmišlja kako si iz ljubavi prema njoj umro, i toliko želio da čas prije umreš za pokazati joj ljubav, kojom ju ljubiš, može živjeti na ovom svijetu a da te ne ljubi? Govori sv. Pavao, da nas Isusova ljubav sili da ga ljubimo. Razmatrajući to sv. Lovro Justinijan, govoraše:*"Vidjeli smo Boga, koji je iz ljubavi prema nama spreman poludjeti"*. A tko bi to ikada mogao vjerovati, da nas vjera ne osigurava, da je Stvoritelj sobom htio umrijeti za svoje stvorove? Sv. Marija Magdalena Pazzi jednom bi zanesena u duhu i imajući u rukama sliku raspetog Isusa govoraše:*"Da,*

Isuse moj, ti si od ljubavi poludio." I zato pogani, kad bi im se pripovijedalo o Isusovoj smrti, to smatrahu za najveću budalaštinu, koja se ne može vjerovati, što nam i apostol Pavao potvrđuje:*"Propovijedamo propetog Isusa, Židovima kao sablazan, a poganima kao budalaštinu."* Je li moguće, govorahu oni, Bog u sebi najsretniji, koji od nikog nema potrebe, da je On mogao s neba sići na zemlju, postati čovjekom i umrijeti iz same ljubavi prema ljudskom rodu, koji je njegov stvor? To bi isto bilo vjerovati, da je Bog poludio od ljubavi prema ljudima.

No, ipak nas vjera uči, da je Isus Krist pravi Sin Božji iz ljubavi prema nama svoj život dao:*"Ljubio nas je i svoj život za nas dao."*(Ef. 5,2). A zašto je tako uradio? To je učinio da mi više ne živimo za ovaj svijet, nego za nj, koji je za nas htio umrijeti.

Učinio je, da s onom ljubavlju, koju je nama iskazao, zadobije ljubav naših srdaca. Stoga sveti, razmatrajući muku Isusovu, govorahu, da je posve malo dati svoj život i sve što se ima, za ljubav toliko ljubaznog Boga. Koliko plemića, koliko vladara je ostavilo rodbinu, bogatstva, domovinu i još kraljevsku krunu, pa se zatvorili u koji samostan i u njemu živjeli za ljubav svog Isusa! Koliko je mučenika za nj svoj život položilo! Koliko je djevojčica, odrekavši se velikaških zaruka, veseleći se i pjevajući otišlo u smrt, da se na koji god način koliko toliko oduže ljubavi Boga, koji je iz ljubavi prema njima umro! A ti, brate moj, što si do sada učinio za ljubav svog Isusa? Kako god je On umro za svete, za sv. Lovru, za sv. Luciju, za sv. Janju, isto je tako umro i za te. Ili barem što misliš raditi kroz to života, što ti još preostaje za živjeti, koji ti Bog produljuje, da se obratiš i počneš Ga ljubiti? Od danas u naprijed često pogledaj na propeće i gledajući Ga sjećaj se one ljubavi, kojom te je ljubio i reci sam u sebi: Dakle Ti, o Bože moj, ti si umro za me? Ovako često govori, pa ćeš se naći prisiljen, da ljubiš Boga, koji je tebe prije ljubio.

Molitva: Ah, moj dragi i mili Otkupitelju, istina je, da te stoga nisam ljubio, jer nisam mislio na ljubav koju si ti imao prema meni.

Isuse moj, mnogo sam bio nezahvalan prema Tebi: Ti si za me najstrašnijom smrću umro, a ja sam bio nezahvalan, i na te nisam ni mislio? Oprosti mi; obećavam čvrsto, da ću od sada, raspeta moja ljubavi, samo na Te misliti, te jedino Tebe ljubiti: Ah, kad mi vrag, ili onaj pokvareni svijet ponudi okusiti koju zabranjenu jabuku, napomeni mi, ljubazni moj Spasitelju, sve one muke, koje si za me podnio, da te ljubim i da te ne uvrijedim. Ah! Da je koji moj sluga onoliko za me učinio i pretrpio, koliko Ti, ne bih mogao biti da ga iz sveg srca ne ljubim, niti bih ga mogao ožalošćivati ikakvim načinom. A ja sam toliko slobodan i nezahvalan bio, da sam ti toliko puta leđa okrenuo! O lijepi plamene one ljubavi, koji si prisilio Boga da za me umre, dođi, raspali moje srce napuni i u njem uništi sve pohlepe za svjetskim stvarima.

Ah, moj ljubazni Otkupitelju, kako je moguće, da onaj, koji te promatra u betlehemskoj štalici, ili visećeg na križu na brdu Kalvarije, ili u Presvetom Oltarskom Sakramentu, u te se svom dušom ne zaljubi? Isuse slatki svim te srcem ljubim. Kroz ovo vrijeme mog života, što mi preostaje za živjeti, ti ćeš biti jedino moje dobro, jedina ljubav moje duše. Sit sam nesretnih godina, u kojima sam nevoljno živio ne misleći na te, na tvoju muku, ni na tvoju neprocjenjivu ljubav. Tebi sav se dajem i ako ti se ne znam sav dati, uzmi me Ti i vladaj mojim srcem. Ne daj da ičiji sluga bude, izvan tvoje ljubavi, da o drugom ne govori, o drugom ne misli, drugo ne želi, nego kako će Tebe ljubiti i samom Tebi ugađati. Uvijek budi uza me sa svojom milošću, da ti ostanem vjeran. Uzdam se u tvoje zasluge, o Isuse moj. O Majko lijepe ljubavi, daj da puno uzljubim tvog Sina, koji je tako ljubazan, te koji je mene nevrijedna toliko ljubio.

11. O Svetoj Pričesti

"Uzmite i blagujte, ovo je tijelo moje." (Mt.26)

1. Promotrimo, koliko je velik dar Presveti Oltarski Sakrament; veliku ljubav, koju nam je Isus u tom daru ukazao; veliku Isusovu želju, da se ovim darom češće krijepimo. Najprije promislimo veliki dar, koji nam je Isus pribavio, davši nam samog sebe za hranu u svetoj Pričesti. Govori sv. Augustin, budući Isus svemogući drugo nam nije mogao dati. Kakvo veće blago, nastavlja sv. Bernardin Sienski, može primiti ili zaželjeti duša, od blaga Isusovog Presvetog tijela? Viče Izaija prorok:*"Razglasite, ljudi, ljubazna iznašašća našeg predobrog Boga."* Da nam Otkupitelj sobom ne dade ovaj dar, tko bi ga ikad od nas mogao i zamoliti? Tko bi se ikad usudio i rekao mu: Gospodine, ako hoćeš da upoznam tvoju ljubav, stavi se pod obličje kruha i dopusti nam, da se tobom hranimo? To bi bila velika ludost i pomisliti. Kad je Isus svojim učenicima očitovao je dar Presvetog Sakramenta, oni ne mogaše vjerovati, i od njega odoše govoreći:*"Kako nam može dati svoje tijelo, da od njega jedemo? Ovaj njegov neshvatljivi razgovor tko može slušati?"* (Iv. 6. 61). Ali što ljudi nisu mogli ni shvatiti, to je zamislila i ispunila Isusova velika ljubav.

Govorio je sv. Bernardin, da nam je Gospodin ovaj Sakrament ostavio za uspomenu njegove ljubavi, koju nam je iskazao u svojoj pregorkoj muci. I to se slaže s onim. Što nam Isus govori po sv. Luki:*"Ovo činite meni na spomen."* Ljubav našeg Spasitelja, nastavlja sv. Bernardin, nije bila zadovoljna da samo svoj život žrtvuje za nas: prije nego će umrijeti od ove iste ljubavi njegove, dao nam je najveći dar od svih, što nam ih je do sada darovao, naime ostavio nam je samoga sebe za hranu. Veli Gverik opat, da je Gospodin u ovom Presvetom Oltarskom

Sakramentu učinio posljednji izljev svoje neprocjenjive ljubavi. Još se je bolje izrazio sabor tridentinski veleći, da je Isus u presvetoj Pričesti iznio na dar sve bogatstvo svoje ljubavi prema ljudima. Kolika bi to bila izvrsnoća i nježnost ljubavi, veli sv. Franjo Saleski, da koji vladar, sjedeći za ručkom, od svog zalogaja otkine i pošalje kojem siromahu? A kolika bi onda bila, kad bi mu poslao sav svoj ručak? Kolika napokon onda, kad bi mu poslao komad od svoje ruke, da se nahrani? Naš Isus u presvetoj Pričesti ne daje nam za hranu samo dio svog ručka, komad svog tijela, nego nam daje čitavo svoje tijelo: *"Uzmite i blagujte ovo je tijelo moje."* I sa svojim tijelom dariva nam i dušu i svoje božanstvo. Jednom riječju, veli sv. Ivan Zlatousti, Isus dajući nam samog sebe u svetoj Pričesti, dariva nam sve, a sebi ne ostavlja ništa. Evo onog velikog Boga, kojeg svijet ne može shvatiti (opaža sv. Bono), On je naš sužanj u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Kad nam Gospodin u svetoj Pričesti svega samog Sebe daje, kako se možemo bojati da će nam zanijekati ikakvu milost, koju od njega zamolimo?

Molitva: O, Isuse moj, tko te je naveo, da nam samog sebe daruješ za hranu? A što ti više ostaje iza ovog dara, da nam dadeš i prisiliš da te ljubimo? Ah, Gospodine prosvijetli nas, i daj da upoznamo onu prekomjernost, koja te je nagnala, da postaneš našom hranom i sjediniš se s nama nevoljnim grešnicima. Ali, kad si se Ti nama sav dao, razložno je, da se i mi potpuno damo Tebi. Oh, moj Otkupitelju, kako sam te mogao toliko vrijeđati, kad si ti mene toliko ljubio, te koji nisi imao što drugo učiniti mi, da pridobiješ moje srce? Za me si postao čovjekom, za me si umro, dao si mi samog sebe za hranu, reci, što si mi drugo mogao učiniti? Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te nedokučiva ljubavi. Gospodine češće dođi u moju dušu, svega me raspali svojom svetom ljubavlju; i daj da zaboravim na sve,

da na drugo ne mislim; i da drugo ne ljubim osim tebe samog. Presveta Marijo, moli za me. I ti svojim zagovorom pomozi, da budem dostojan češće primiti tvog svetootajstvenog Sina.

2. Na drugom mjestu promotrimo veliku ljubav, koju nam je ljubazni Isus u tom daru iskazao. Presveti Oltarski Sakrament proizašao je iz jedine i čiste ljubavi. Po božanskoj odredbi, da se spasi ljudski rod, bilo je potrebno da Otkupitelj umre, te žrtvom svog života zadovolji Božjoj pravdi za naše grijehe; ali kakva je potreba bila, da je Isus nakon svoje smrti samog sebe ostavio nama za hranu? Tako je htjela njegova ljubav. Veli sv. Lovro Justinijan, da On nije za drugo ustanovio ovaj Presveti Oltarski Sakrament, nego da nam iskaže svoju nedosežnu ljubav, koju nosi prema nama. Zato pisaše sv. Ivan:*"Znajući Isus da je došlo vrijeme, da s ovog svijeta odlazi k svom Ocu, htio nam je ostaviti najveći znak svoje ljubavi, a taj znak jest Presveti Oltarski Sakrament."* Dobro opaža apostol, da je Isus upravo u ono vrijeme htio ostaviti nam ovaj neprocjenjivi dar, kad je imao umrijeti. Dok mu ljudi pripravljahu bičeve, trnje i križ da ga usmrte, upravo u ono vrijeme naš ljubazni Spasitelj htio nam je ostaviti posljednji znak svoje ljubavi. A zašto je baš na smrti, a ne prije Isus ustanovio ovaj Presveti Sakrament? Veli sv. Bernardin, da je tako učinio stoga, jer znakovi ljubavi, koje nam prijatelji ostavljaju kad stanu umirati, lakše nam ostanu u pameti, a radije se i čuvaju. Isus, veli isti svetac, prije nam se bio na mnogo načina dao; bio nam se dao za prijatelja, za učitelja, za oca, za svjetlost, za izgled i za žrtvu; ostaje posljednji stupanj ljubavi, a to je, da nam se dade za hranu, da se s nama sjedini, kao što se ujedinjuje hrana s onima, koji je jedu i to je učinio davši nam se za hranu u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Tako dakle naš Otkupitelj ne bi zadovoljan, da se samo ujedini s čovječjom naravi, nego je htio s ovim sakramentom naći način, kako da se sa svakim od nas napose ujedini. Govoraše sv. Franjo Saleski:*"U*

nijednom drugom djelu naš Spasitelj ne pokazuje se nježniji, ni ljubazniji, kao u onom, u kojem se, tako reći, uništava i pretvara u hranu, da uđe u naše duše i sjedini se sa srcima svojih vjernika." Tako dakle, veli sv. Ivan Zlatousti, mi se ujedinjujemo s onim Isusom, u kojeg anđeli ne mogu da upravo pogledaju. Ima li ikakav pastir na svijetu, nastavlja isti svetac, da svojom krvlju hrani i poji svoje stado? I majke svoju djecu daju dojiljama, da ih hrane. Ali Isus u ovom Sakramentu nas hrani svojom krvlju i sa sobom nas sjedinjuje. A zašto nam se dao za hranu? Zato, jer nas je vruće ljubio i tako je htio sav se s nama sjediniti i da s njim budemo jedna te ista stvar. Dakle Isus je htio učiniti od svih drugih najveće čudo, da ispuni svoju goruću želju, kojom je želio, da s nama zajedno prebiva, te naša sa svojim Presvetim Srcem sjedini. Onaj veliki Božji sluga, o. Kolombiere, govorio je ovako: Da mi vjera malaksa u svetu Pričest, ni tad ne bi podvojio o mogućnosti, nego bi prije posumnjao o ljubavi, koju nam Isus iskazuje u ovom Sakramentu. Kako se kruh pretvara u Isusovo tijelo, kako se Isus nalazi na više mjesta, vele da Bog može sve. Ali ako me pitate, kako Bog tako ljubi čovjeka, da mu samog sebe daje za hranu, drugo ne mogu odgovoriti, nego da ne razumijem i da se ljubav Božja ne može shvatiti. No Gospodine tolika prekomjernost pretvarajući sebe u hranu, čini se, da ne dolikuje tvom veličanstvu. Ali na to odgovara sv. Bernardo:*"Ljubav zaboravlja svoje dostojanstvo."* Također u istom smislu govori i sv. Ivan Zlatousti, da ljubav ne traži uzroka pristojnosti, kad se pokazuje svom ljubezniku:"Ne ide gdje se pristoji, nego kud ga vodi njegova želja." Imao je dakle potpuno pravo sveti Toma kad je rekao, da je ovaj Sakrament ljubavi i zalog od ljubavi. I sv. Bernardo nazivaše ovaj Sakrament:*"Ljubav svake ljubavi."* A sv. Marija Magdalena Pazzi nazivala je veliki četvrtak, u kojem bi naređen ovaj Sakrament:*"Dan od ljubavi."*

Molitva: O, neizmjerna Isusova ljubavi, dostojna neizmjerne ljubavi! Ah, Isuse moj, kad ću te ja ljubiti, kao što si ti mene? Nemaš mi ništa drugo učiniti da te ljubim; a ja sam imao toliku slobodu ostaviti Tebe neizmjerno dobro i prigrliti dobra ovog svijeta! Ah, prosvijetli me, o moj milostivi Bože i više mi otkrij tvoje dobrote, da se sav u te zaljubim i da uznastojim kako ću samom Tebi od sada ugađati. Ljubim te, Isuse moj, moja ljubavi, moje sve; češće ću se s Tobom ujedinjavati u ovom Sakramentu, da se jednom otrgnem od svega i tebe samog uzljubim, moj živote.

Pomozi mi i Ti, o moj Otkupitelju, po zaslugama tvoje pregorke muke. Pomozi mi i ti, o Majko Isusova i Majko moja, moli ga, da me svega raspali njegovom svetom ljubavlju.

3. Na trećem mjestu promislimo veliku Isusovu želju, da ga mi primamo u svetoj Pričesti:*"Znajući Isus, da je došla njegova ura."*(Iv.). Ali kako je Isus mogao zvati svojom urom onu noć, u kojoj je imao početi svoju gorku muku? Da, zove ju svojom urom, jer je one noći imao ostaviti nama ovaj Sakrament, da se po njem posve ujedini sa svojim ljubaznim dušama. I iz te želje progovorio je ovako:*"Živom željom želio sam ovaj vazam s vama blagovati"*(Luka 22).

Ovim riječima Otkupitelj htio nam je pokazati svoju želju, koju je imao, da se sa svakim od nas sjedini u ovom Sakramentu.
I sebe htio je ostaviti u prilici kruha, da ga svaki uzmogne primati; da se je ostavio pod prilikom koje skupocjene hrane, tad siromasi ne bi bili u stanju primati ga: Isus je htio sebe ostaviti pod prilikom kruha, jer kruh nije skup, a ima ga svakud, tako da ga svi na svakom mjestu mogu naći i primati ga. Po ovoj velikoj njegovoj želji, da ga češće primamo, ne samo nas tolikim pozivima na to opominje:*"Dođite i blagujte kruh moj i pijte vino, koje sam vam ulio."* Nego nam i zapovijeda, da ga češće primamo: *"Uzmite i blagujte, ovo je tijelo moje."* Suviše da

češće blagujemo njegovo tijelo, privlači nas obećavajući nam život vječni:*"Tko jede moje tijelo, taj ima život vječni." "Tko bude jeo ovaj kruh, živjeti će uvijeke."* I ako ne htjednemo jesti prijeti da će nas isključiti iz Raja. *"Ako ne budete blagovali tijelo Sina čovječanskog, nećete imati života u sebi."* Svi ovi pozivi, obećanja i prijetnje proizlaze iz Isusove želje, kojom želi, da se s nama združi u ovom Sakramentu. I ova želja izvire iz prevelike njegove ljubavi, koju nosi prema nama, jer, kako veli sv. Franjo Saleski, svrha ljubavi nije drugo, nego da se spoji s onom stvari, koju ljubi, te što se u ovom Sakramentu Isus sav sjedinjuje s dušom:*"Tko jede tijelo moje i pije krv moju, pribiva u meni, a ja u njem."*(Iv.6.25). Zato Isus toliko žudi, da ga što češće primamo. Nema te pčele, reče jednom Gospodin sv. Matildi, koja bi iz ljubavi tolikom naglošću i hitrinom letjela od cvijeta do cvijeta, da pijuće med, kolikom ja dolazim u one duše, koje me žele.

Ah, da bi vjernici shvatili veliko dobro, koje sveta Pričest donosi duši! Isus je gospodar svih bogatstava, dok ga je Otac postavio za gospodara svih stvari. Zato kad Isus u svetoj Pričesti silazi u dušu, sobom nosi neizmjerno blago milosti. *"Dođoše mi s njome sva dobra"*, reče Salomon, govoreći o božanskoj mudrosti.(7,11). Govoraše sv. Dionizije, da Presveti Oltarski Sakrament ima veliku moć za posvetiti dušu. I sv. Vinko Fereri ostavi upisano, da više duša ima koristi od jedne Pričesti, nego li da cijelu sedmicu posti o kruhu i vodi. Sveta pričest, kako nas uči lateranski sabor, jest veliki lijek, koji nas liječi od malih grijeha, a od teških čuva. Zato sv. Ignacije mučenik nazva ovaj Presveti Sakrament:*"Lijek neumrlosti."*Reče Inocencije III., da nas je Isus svojom mukom oslobodio od kazne grijeha, ali sa pričesti izbavio nas je od griješenja.

Štoviše ovaj Sakrament raspaljuje božansku ljubav. Govori sv. Grgur Nisenski, da je sveta Pričest upravo ona pivnica, gdje se

duša tako napaja božanskom ljubavlju, da zaboravi na sve, što je na zemlji, a to je upravo što čezne od svete ljubavi. Govoraše još Franjo Olimpio Teatin, da nas ništa tako ne može raspaliti svetom ljubavlju prema Bogu, koliko sveta Pričest. Bog je ljubav i vatra ljubavi. I Isus siđe s neba na zemlju, da ovu vatru božanske ljubavi zažeže ovdje na zemlji. I kako lijep plamen Isus zažiže u dušama, koje ga živom željom primaju u ovom sakramentu. Sv. Katarina Sienska jednog dana opazi u rukama nekog svećenika svetootajstvenog Isusa, kao raspaljenu peć od velike ljubavi, s čega se je opet svetica čudila, kako od onolike vatre čovječja srca sasvim ne izgore. Sv. Ruža Limska, kad bi se pričešćivala, činilo bi joj se da prima sunce, koje bi iz lica tako odsijevalo, da bi joj dah oduzimalo, a iz usta joj je tako vatra isijavala, da bi se opržio onaj, koji bi joj poslije Pričesti pružio, da štogod popije, kao da se približio kakvoj zažarenoj peći. Sv. Venceslav kralj samo posjećujući Presveti Oltarski Sakrament, raspalio bi se takvim žarom izvana, da je njegov pratilac idući po snijegu svoje noge stavljao u njegove stope i leda ne bi osjetio. Govoraše sveti, da je Presveti Oltarski Sakrament vatra, koja tako zažiže, da od oltara polazeći, izdišemo takvi plamen od ljubavi, da nas vrag ne smije više taknuti, ni napastovati.

No, mogao bi tko reći: stog se često ne pričešćujem, jer se osjećam hladan u božanskoj ljubavi. Taj bi, veli Gerson, činio isto kao i onaj, koji ne bi htio k vatri, jer mu je studeno. Koliko se dakle više osjećamo hladnim, toliko više imamo se pričešćivati, uvijek želju pobuđujući, da ćemo Boga ljubiti. *"Ako te upitaju, veli sveti Franjo Saleski, zašto se tako često pričešćuješ, reci im, da imaju dvije vrste ljudi, koji se moraju često pričešćivati, savršeni i nesavršeni; savršeni, da se uzdrže u postignutoj savršenosti, a nesavršeni, da istu savršenost postignu"*. Na isti način veli i sv. Bono; Ako si hladan, ipak, uzdajući se u Božje milosrđe, pristupi.

Koliko je tko bolesniji, toliko više potrebuje liječnika: *"Kad se pričešćuješ zaželi svu onu ljubav, koju nikad ni jedno srce nije imalo prema meni, i ja ću ju primiti onako, kakvu bi ti zaželjela da bude."*

Molitva: O, ljubavniče duša, Isuse moj, ti nam više ne možeš pokazati da nas ljubiš, nego što jesi. A što bi nam mogao drugo i učiniti i izmisliti, da budeš od nas ljubljen? Ah, daj neizmjerna dobroto, da te od danas ljubim svim srcem i svom dušom. Tko bi me ikad mogao više ljubiti od Tebe, o moj slatki Otkupitelju, koji mi se, nakon što si svoj život dao za me, sav daješ u ovom Sakramentu? O, moj Gospodine, kamo sreća, da se uvijek sjećam tvoje ljubavi, tim bi sve drugo zaboravio i Tebe samog ljubio! Ljubim Te, Isuse moj i Tebe samog ću ljubiti. Protjeraj, molim te, iz mog srce sve želje, koje se Tebi protive. Zahvaljujem ti što mi daješ vremena, da te mogu ljubiti, te oplakivati uvrede, kojim sam te toliko puta ožalostio. Isuse moj, Tebe samog želim ljubiti i ništa drugo. Pomozi mi, spasi me i daj da te svim srcem ljubim, i to neprestano na ovom i drugom svijetu. Marijo, Majko moja, pomozi mi ljubiti Isusa i moli ga za me.

12. O ljubaznom Isusovu prebivanju u Presvetom Oltarskom Sakramentu.

"Dođite k meni svi, koji ste umorni, i koji ste opterećeni, i ja ću vas okrijepiti." (Mat.11,18).

1. Naš ljubazni Spasitelj, pošto je imao poći s ovog svijeta k svom Ocu nebeskom, poslije je svojom gorkom smrću dovršio djelo našeg otkupljenja, ne htjede nas ostaviti same u ovoj tužnoj dolini suza. Govori sv. Petra Alkantara:*"Nikakav jezik ne*

može potpuno iskazati veličinu ljubavi, koju Isus nosi prema svakoj duši: zato ovaj zaručnik polazeći s ovog svijeta i da ga se, iza njegove odsutnosti ne zaborave, ostavi im ovaj Presveti Oltarski Sakrament, u kojem sam sebe ostavi, i tako je htio, da sobom sačuva svoju vječnu uspomenu u našim dušama." Dakle, ovaj ljubazni Isusov postupak dostojan je velike ljubavi, i zato je u posljednje vrijeme htio, da se posebnom svečanošću slavi jedan dan na poštenje njegovog Presvetog Srca, kao što je očitovao Margariti Mariji Alacoqe, i tim da mu, koliko toliko, iskažemo znak naše zahvalnosti i štovanja, radi njegovog ljubaznog prebivanja na oltarima: i tako u sito vrijeme nadoknadimo tolika pogrđenja, koja je u ovom sakramentu ljubavi primio, a i dan danas prima od krivovjeraca i zločestih kršćana.

Isus je sebe ostavio u Presvetom Oltarskom Sakramentu, 1. da ga svako može naći, 2. da može svakog k sebi primiti, 3. da svakom, tko god dođe, dijeli milosti. Prvo, On se nalazi na svakom oltaru, da ga svi mogu naći, koji ga žele. One noći , kad se Otkupitelj dijelio od svojih učenika, da pođe u smrt, učenici ožalošćeni plakahu, držeći da će se posve rastaviti sa svojim dragim Učiteljem: no Isus tješeći ih, reče (a to je isto onda i nama svima govorio): *"Sinci moji, evo polazim, da za vas umrem i tim da vam pokažem koliko vas ljubim, ali i umirući neću vas same ostaviti: dok ste na zemlji, dotle ću i ja s vama ostati u Presvetom Sakramentu na oltaru. Ostavljam vam moje tijelo, moju dušu, moje božanstvo i svega samog sebe. Ne, dokle vi uznastojite na zemlji, od vas neću se odijeliti."* Piše sv. Petar Alkantara: *"Zaručnik je svojoj zaručnici u ovoj tolikoj dalečini htio ostaviti koga u društvu, da sama ne ostane, zato je naredio ovaj Sakrament, u kojem je sam ostao, a to je najbolje društvo, koje nam je mogao ostaviti."* Stari bezbošci bili su izmislili sebi toliko bogova, ali ljubaznijeg Boga nisu mogli ni zamisliti od našeg, koji tako blizu nas stanuje i tolikom ljubaznošću nas čuva

i prati. Evo, dakle, Isusa, gdje stanuje na oltarima zatvoren u tamnice ljubavi. Svećenici vade ga iz kućice i izlažu općem poklonu, njime vjernike pričešćuju i opet ga zatvore, a Isus se zadovoljava ondje ostati zatvoren dan i noć. Ali, zašto je služilo, o moj Otkupitelju, da u tolikim crkvama ostaješ i po noći, kad svijet vrata zatvori i tebe sama ostavi? Ta dosta bi bilo da si samo ostao po danu. Ne, on hoće, da se na oltaru nađe u svako doba, po danu i po noći, njegova je želja, da ga jutrom odmah nađe, tko ga zatraži. Sad ako koja duša želi naći svog Isusa, dosta je da ode u župsku crkvu, ili u koji samostan i ondje će naći svog ljubljenika, koji ju željno čeka. U svakoj župnoj crkvi, u svakom samostanu drži se ovaj Presveti Oltarski Sakrament: i u svim tim mjestima nebeski Kralj zadovoljan stanuje u jednoj kućici od drveta ili od kamena, gdje često sam ostaje sa jednom svjetiljkom. Gospodine, govorio je sv. Bernardo, to se ne pristoji tvom veličanstvu. Ne smeta, odgovara Isus: ako se ne pristoji to mojemu veličanstvu, pristoji se mojoj ljubavi.

Koliko ostanu ushićeni i ganuti putnici obilazeći crkvu u Loretu, mjesta svete zemlje, betlehemsku štalicu, Kalvariju, sveti grob, mjesto gdje se Isus rodio, stanovao, umro i pokopan! Ali koliko ushićeniji mi moramo biti, kad se nađemo pred samim Isusom, koji stanuje u Presvetom Oltarskom Sakramentu? Govorio je Ivan Avila, da on nije mogao naći svetišta veće pobožnosti i utjehe, nego što je crkva, u kojoj stanuje svetootajstveni Isus. O. Baltazar Alvarez plakao je gledajući gospodske kuće i palače pune naroda, a crkve, u kojim Isus stanuje, prazne i zapuštene. Oh, Bože, da je recimo Gospodin samog sebe ostavio samo u jednoj crkvi na ovoj zemlji, naprimjer u crkvi sv. Petra u Rimu, i štoviše da je odredio, da će se samo jednog dana u godini tu naći, oh, koliko bi hodočasnika, koliko plemića, koliko vladara nastojalo, da se onog dana nađu u Rimu i poklone se nebeskom Kralju, koji se

vratio na zemlju! Ah, kakvu bi mu kućicu od zlata iskićenu dragim kamenjem pripravili! Kolikim bi se sjajem proslavio taj dan Isusova boravka na zemlji! Ali ne, veli Isus, ja se neću ograničiti samo u jednoj crkvi, ni samo za jedan dan, niti tražim tolikog bogatstva, ni tolikog sjaja: stalno ću stanovati na svakom mjestu, gdje ima mojih vjernika, da me svako u svako vrijeme, kad tko hoće, uzmogne naći.

Ah, da Isus sam nije mislio na toliku ljubav, tko bi na to ikad mogao od nas i pomisliti? Kad je uzašao na nebesa, da mu je tko onda rekao: Gospodine, ako hoćeš da nam pokažeš svoju ljubav, ostani s nama na oltarima pod prilikom kruha, da te ondje u svako vrijeme uzmognemo naći, to pitanje koliko bi bilo preuzetno i drzovito? Ali ono što nitko od ljudi nije znao ni pomisliti, to je smislio i učinio naš ljubazni Spasitelj. Ali, gdje je naša zahvalnost prema tolikim dobročinstvima? Da koji vladar dođe u koje selo svog kraljevstva, da kojeg od ondašnjih seljaka vidi, kolika bi tog seljaka nezahvalnosti bila, kada ne bi htio na nj ni pogledati; ili kad bi samo bacio okom na nj, kad bi prolazio ispred njega.

Molitva: O, Isuse, moj Otkupitelju, o ljubavi duše moje, koliko te je stalo, dok si ostao s nama u ovom Sakramentu! Najprije si trebao smrt pretrpjeti, da poslije uzmogneš ostati na našim oltarima, te iza tog morao si podnijeti tolike nepravde u ovom Sakramentu imajući uvijek nazočan biti. A mi smo toliko lijeni i zapušteni, pa te nećemo ni obilaziti; znajući da ti je milo, kad te češće posjećujemo i želiš nas napuniti dobrim, kad nas pred sobom vidiš? Oprosti mi, moj ljubazni Gospodine, jer sam i ja bio među onim nezahvalnicima. Od danas, Isuse moj, češće ću te obilaziti i što bude moguće više, zadržavati ću se pred tobom, zahvaljujući ti na dobročinstvima, ljubeći te i potrebite milosti proseći, kad si već za tu svrhu i ostao na zemlji zatvoren na

oltaru u drvenoj kutiji i učinio se našim robom ljubavi. Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te, o ljubazni Bože, ljubim te najveće i najobljubljenije dobro. Daj da zaboravim samog sebe i sve na svijetu, da se mogu sjećati samo tvoje ljubavi i da uzaživim samom tebi ugađajući. Daj da od sad sva moja naslada bude klečati pred tvojim nogama, raspali me svega svojom svetom ljubavlju. Marijo, Majko moja, isprosi mi veliku ljubav prema Presvetom Oltarskom Sakramentu i kad to zanemarim upozori me na ovo obećanje, koje sad činim, da ću ga svaki dan obilaziti.

2. Drugo, Isus u Sakramentu prima svakog. Govorila je sv. Terezija, da svi ljudi na ovom svijetu ne mogu govoriti sa svojim vladarom. Siromasi samo se uzdaju, da će im po drugom moći iskazati svoje potrebe; ali kod nebeskog Kralja ne trebaju zastupnici, ni drugi posrednici; bez razlike svi plemići i siromasi mogu s njime govoriti, prebiva u Presvetom Oltarskom Sakramentu da bi mu svoje nevolje u svako vrijeme licem u lice mogli iskazali. Zato se Isus zove poljski cvijet. Cvijeće, koje raste u vrtu, jest zatvoreno, ali poljsko cvijeće svakom je izloženo.

Dakle, s Isusom u ovom Presvetom Sakramentu može svatko govoriti i to svakog časa, kad hoće. Sv. Petar Zlatousti, govoreći o rođenju Otkupiteljevu u betlehemskoj štalici, veli, da kraljevi na ovom svijetu svakog ni u svako vrijeme k sebi ne primaju: često se dogodi da tko dođe i zatraži da s vladarom govori, a straža ga vrati nazad, govoreći, da nije ovo vrijeme za primanja, nego da dođe kasnije.

Ali Otkupitelj htjede se roditi u jednoj pećini otvorenoj, bez vrata i bez straže, da svatko slobodno ulazi i to svakog časa. Isto je i sad sa Isusom u ovom Sakramentu. Crkve stoje otvorene, kada god tko hoće može ući i s Isusom u svako doba govoriti. I onaj nebeski Kralj hoće da mu ondje govorimo otvoreno i pouz-

dano; zato se i stavio pod priliku kruha. Kad bi se Isus sad ukazao na prijestolju svjetlosti, kao što će se ukazati na sudnji dan, tko bi imao tolike snage, da mu se približi?

No, budući da Gospodin, kako veli sv. Terezija, želi da s njim govorimo i s pouzdanjem od njega molimo milosti i to bez ikakvog straha, zato je svoje veličanstvo pokrio prilikom kruha. On želi, kako veli sv. Toma Kempenski, da s njime postupamo, kao prijatelj s prijateljem.

Kad se duša zadrži pred oltarom, čini se da joj Isus govori:*"Ustani dušo i ne boj se; primakni se bliže k meni: nisi mi više neprijatelj dok me ljubiš i žalostiš se, da si me i vrijeđala; nisi više grdna pred mojim očima, mojom milošću lijepom si postala; dođi i reci mi što želiš, ja upravo zato i stojim ovdje na oltaru."* Koliko bi se radovao, čitatelju moj, da te kralj pozove u svoje dvore i rekne ti:*"Reci mi, što želiš? Za čim imaš potrebu? Ljubim te i želim, da ti kakvo god hoćeš dobro učinim."* Ovako nebeski kralj govori svima koji ga obilaze i posjećuju:*"Dođite k meni svi, koji ste umorni i koji ste opterećeni, ja ću vas okrijepiti."* Dođite siromašni, bolesni, ožalošćeni, ja ću vas obogatiti, izliječiti i utješiti.

3. Kad već dakle, Isuse moj ljubljeni, ti stanuješ na oltarima, da primaš molbe nevoljnih, koji ti se utječu, poslušaj danas i moju molbu, koju ti upravlja ovaj nevoljni i tužni grešnik. O, Jaganjče Božji, koji si žrtvovao i umro na križu: ja sam duša otkupljena tvojom krvlju, oprosti mi sve uvrede, koje sam ti nanio i pomozi mi svojom milošću, da te nikada više ne izgubim. Učini me dionikom, o Isuse, one muke, koju si za moje grijehe pretrpio u Getsemanskom vrtu. O moj Bože, kamo sreće da te nikada nisam uvrijedio!

Dragi moj Spasitelju, da sam u grijehu umro, više te ne bih mogao ljubiti; a ti si me stoga i čekao da te ljubim!

Zahvaljujem ti, što si mi dao još vremena da se obratim, da,

ljubiti ću Te. Pokloni mi milost tvoje svete ljubavi, ali takvu ljubav, da zaboravim na sve drugo, a tebi samom služim. Ah, Isuse moj, ti si sav svoj život dao za me, učini da i ja barem ovo malo još života potrošim za Te. Pritegni me svega k svojoj svetoj ljubavi; daj da budem sav tvoj prije nego umrem. Uzdam se da ću to sve dobiti po zaslugama tvoje gorke muke. Uzdam se još u tvoje utočište, o Marijo; znaš da te ljubim, smiluj mi se.

4. Isus u Presvetom Oltarskom Sakramentu svakog k sebi prima, svakom dijeleći svoje milosti. Govori sv. Augustin, da Gospodin više želi da nam razdijeli svoje milosti, nego mi da ih primimo. A to stoga, jer je Bog neizmjerna dobrota od svoje naravi, tako da svakog želi učiniti dionikom svojih dobara. Bog se tuži, kad duše ne mole od njega milosti. Zašto ne dolazite više k meni, zar sam vam uskratio koju milost, koju ste od mene zatražili? Sv. Ivan vidio je Gospodina s punim prsima mlijeka, to jest, milosrđa i opasana zlatnom kanicom, naime ljubavlju, kojom želi, da nam dijeli svoje milosti. Isus je uvijek spreman obasuti nas dobročinstvima, imenito u Presvetom Oltarskom Sakramentu obilato dijeli milosti. Enrik Suson govoraše, da Isus najviše voli uslišati naše molitve u ovom Sakramentu.

Kao majka, koja drži rastvorena prsa puna mlijeka, ide i traži djecu da ju podoje i olakšaju joj bol u prsima; na isti način i Gospodin nas zove k sebi iz ovog Sakramenta ljubavi. O. Baltazar Alvarez gledao je Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramentu s punim rukama milosti, da ih ljudima podijeli, ali nije mogao naći komu bi ih razdijelio.

A blažena li je ona duša, koja stoji pred oltarom i prosi milosti od svog slatkog Isusa! Neka pobožna grofica iz Ferie stupila u redovnice sv. Klare i kad nije bila poslom zapriječena, uvijek je bila pred Presvetim Sakramentom, i zato ju nazvaše zaručnicom Presvetog Sakramenta. Jednog dana bi upitana, što radi onoliko vremena pred oltarom na kom se čuva Presveti Sakrament,

odgovori: *"Stala bih kroz svu vječnost. Što se radi pred Presvetim Sakramentom? A što radi siromašak pred jednim bogatašem? A što radi bolesnik pred svojim liječnikom? Što se radi? Zahvaljuje se, ljubi se, i milosti prose."* Oh, koliko su vrijedne ove posljednje riječi, da se isplati zaustaviti pred Presvetim Sakramentom.

Isus se tužio Božjoj službenici Margariti Alacoqe na nezahvalnost, koju mu ljudi nanose u ovom Sakramentu ljubavi, pokazujući joj svoje Presveto Srce, optočeno trnjem, s križem odozgora na gorućem prijestolju, time htijući pokazati joj svoje ljubazno prebivalište u Presvetom Oltarskom Sakramentu, te iza toga joj reče:*"Ovo je ono Srce, koje je toliko ljubilo ljude, koje nije ništa za se prištedjelo, te koje gine pokazujući im svoju ljubav. Ali za naknadu od više njih ne primam nego nezahvalnost, po neštovanju i pogrđivanjima, koja mi nanose u ovom Sakramentu moje ljubavi. A to mi je najteže, što me vrijeđaju i grde srca meni posvećena."* Ljudi ne obilaze Isusa, jer ga ne ljube. Čitave sate provode razgovarajući s prijateljima, s društvom, a pola sata zabaviti se s Isusom u crkvi, to im je odveć teško. Može tko reći:"A zašto mi Isus ne pokloni svoju ljubav? Ali odgovaram:*"Ako iz svog srca ne istrijebiš i ne izbaciš zemlju, kako će ti moći u nj ući božanska ljubav?"* Ah, da ti možeš iz srca reći sa sv. Pilipom Neri, kad ugledaš Presveti Oltarski Sakrament: *"Ovo je moja ljubav, ovo je moja ljubav"*; ne bi ti teško bilo ostati čitave sate, čitave dane pred ovim Presvetim Sakramentom.

Duši zaljubljenoj u Boga, sati pred svetootajstvenim Isusom čine joj se trenucima. Sv. Franjo Saverio, po cijele dane radio je oko duša, a po noći bdio pred Presvetim Sakramentom.

Sv. Franjo Regis cijeli bi dan ispovijedao, a po noći bi išao u crkvu i koji put našavši ju zatvorenu, ostao bi pred vratima na ledu i vjetru i tako bi, makar iz daljega, častio svog ljubljenog

Gospodina. Sv. Vjekoslav Gonzaga imao je želju, da neprestano stoji pred oltarom: ali budući mu je od starješina naređeno, da se ne zaustavlja, prolazeći ispred oltara i osjećajući da ga Isus privlači k sebi, da se s njim zadrži, a moraše posluh izvršiti, stoga mu mladić ljubazno govoraše:*"Odmakni se od mene, Gospodine, odmakni."* Gospodine, pusti me da idem, jer tako posluh iziskuje. Ako ti, brate moj, ne osjećaš ove ljubavi prema svom Isusu, nastoj da ga svaki dan zaobiđeš i On će tvoje srce raspaliti svojom ljubavlju. Je li ti studeno? Primakni se k vatri, govoraše sv. Katarinarina Sienska. Blažena onda tebe, ako ti se Isus smiluje i svojom te ljubavlju raspali! Zasigurno onda nećeš ljubiti zemaljskih stvari, nego ćeš ih prezirati. Veli sv. Franjo Saleski:*"Kad kuća gori, sve se stvari iz nje izbacuju kroz prozor."*

Molitva: O Isuse moj, daj da te upoznam i da te ljubim. Toliko si ljubazan, da drugo nemaš što učiniti, nego si učinio, da te ljudi ljube: i kako je malo ljudi, koji te ljube?! Ajme, u broju ovih nesretnika bio sam i ja! Stvorovima sam bio zahvalan kad bi mi što dobra učinili; samo s Tobom, koji si za me svoj život dao, bio sam nezahvalan, vrijeđajući te tolikim grijesima. Ali vidim, umjesto što bi me imao napustiti, da mi ideš u susret i tražiš moju ljubav; čujem gdje mi napominješ onu zapovijed od ljubavi:*"Ljubiti ćeš Gospodina Boga tvoga svim srcem svojim."* Kad već hoćeš da te i ovaj nezahvalnik ljubi, da, ljubit ću te. Ti želiš moju ljubav, a i ja sad okrijepljen tvojom milošću, drugo i ne želim nego da te ljubim. Ljubim te, moja ljubavi, moje sve. Po onoj krvi za me prolivenoj, pomozi mi.

Ljubazni moj Otkupitelju, u ovu krv stavljam sve moje pouzdanje i u zagovor tvoje Presvete Majke, koju si odredio, da nas svojim molitvama potpomaže. O, Marijo, Majko moja mila, moli Isusa za me. U božanskoj ljubavi raspali sve svoje što-

vatelje, raspali i mene, koji te toliko štujem i ljubim.

12. Treba se prilagoditi volji Božjoj.

"I život je u njegovoj volji." (Ps. 29,6.)

1. Naš spas i naša savršenost stoji u neprestanom ljubljenju Boga. No savršenost ljubavi je u potpunom predanju naše volje božanskoj ljubavi, jer je to glavni učinak ljubavi, kao što veli Areopagita, ujediniti volje ljubljenika tako, da imaju samo jedno srce i samo jednu želju. Utoliko su Bogu mila naša djela, naše pokore, pričesti i molitve, ukoliko odgovaraju božanskoj volji; drugačije nikad ne mogu biti kriješposne ni zaslužne, nego grešne i vrijedne kazne.

Naš Spasitelj stoga je i sišao s neba među nas, da nas u tom poduči svojim primjerom. Evo što je rekao, kad je došao na zemlju:*"Oče moj, odbio si ljudske žrtve, hoćeš da sebe žrtvujem smrću ovog tijela, koje si mi dao; evo spreman sam ispuniti tvoju volju."* I to je više puta izjavio govoreći, da On za drugo nije došao na zemlju, nego da izvrši volju Oca svog. Time je htio da upoznamo veliku ljubav njegovog Oca, gledajući, gdje On svoj život za nas polaže upravo stoga da udovolji svom nebeskom Ocu. Iza toga reče, da će On priznati za svoje sljedbenike samo one, koji budu vršili njegovu božansku volju. Ovo su svi sveti imali na pameti, te su u svim svojim djelima tražili da ispune volju Božju. Henrik Suson govoraše:*"Volio bih biti najprostiji crv na zemlji sa Božjom voljom, nego li anđeo s mojom."* I sveta Terezija govorila je:*"Onaj, koji se molitvom bavi, najprije treba da se pokori volji Božjoj; i neka se uvjeri da je u tome najveća savršenost; tko ju izvrsnije obavljao bude, taj će od Boga primiti velikih darova, a mnogo će napredovati u svom nutarnjem življenju."* Zato blaženi na nebu savršeno ljube

Boga, jer su u svemu podložni božanskoj volji. Stoga nas je Isus učio, da molimo milost, da uvijek na zemlji radimo po Božjoj volji, kao što rade blaženi na nebu: *"Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji."* Tko vrši božansku volju, taj će biti po Božjoj želji, kao što je Gospodin zvao Davida: *"Našao sam čovjeka po svojoj volji, koji će izvršavati volju moju."* A zašto ga je tako zvao? Zato, jer je uvijek pripravan bio izvršiti sve što je Bog htio. A on od Gospodina drugo nije molio, nego da ga nauči kako će vršiti njegovu svetu volju. Ah, koliko vrijedi samo jedno djelo učinjeno po Božjoj volji! Dok sv. Pavao proganjaše Isusovu crkvu, Isus mu kaza, rasvijetli ga i obrati. Tada svetac drugo ne učini, nego se potpuno podvrže njegovoj svetoj volji, obećavajući da će uvijek po njegovoj svetoj volji živjeti. *"Gospodine, što želiš od mene?"* I odmah ga Isus izabra za odabranu posudu i apostola naroda: *"Ovo je moja posuda i moje će ime nositi među narode."*

Tko posti, milostinju dijeli, pokoru čini za ljubav Božju, taj Bogu dariva dio samoga sebe, ali tko mu pokloni svoju volju, taj mu sve daruje. I ovo je ono sve, koje od nas Bog traži, naime, srce i volju: *"Sinko moj, daruj mi srce."* Napokon ova svrha mora biti svih naših želja, naših pobožnosti, naših razmatranja, pričešćivanja itd.., da ispunjamo volju Božju. Zato trebamo i moliti, tražeći milost, da uzmognemo sve izvršiti što Bog od nas traži. U ovakvim stvarima trebamo moliti pomoć od naših svetih odvjetnika, a osobito od Presvete Djevice Marije, da nam isprose svjetlost i snagu, da se u svim stvarima pokorimo volji Božjoj, osobito da prigrlimo one, kojima se naša vlastita ljubav protivi. Govorio je Ivan Avila: *"Više vrijedi jednom reći, blagoslovljen budi Bog, u protivnim i nepovoljnim stvarima, nego šest tisuća zahvalnosti u stvarima nama povoljnim."*

Molitva: Ah, moj mili Bože! Sva moja propast u proteklom

životu bila je u tom, što se nisam htio pokoriti tvojoj svetoj volji. Mrzim i proklinjem po tisuću puta one dane, one časе, u kojim sam se, radeći po svojoj volji, usprotivio tvojoj volji, o Bože duše moje. Sad ju svu tebi darivam; primi ju, Gospodine, i tako ju privij za svoju ljubav, da se nikada više od tebe ne mognem odijeliti. Ljubim te, neizmjerna dobroto, te iz ove ljubavi, koju gajim prema Tebi, sav ti se posvećujem. Odredi sa mnom i mojim stvarima, kako znaš, a ja se potpuno podvrgavam tvom božanskom htjenju. Ne daj, da ikad više padnem u tu nesreću i što god učinim protiv tvoje volje, a od ostalog radi od mene što želiš. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama smiluj mi se i uslišaj ove moje molbe. Isuse slatki, uslišaj me po zasluzi tvoje pregorke muke. I ti mi pomozi, Marijo Presveta, i isprosi mi ovu milost, da uvijek izvršavam božansku volju, o kojoj ovisi moje vječno spasenje, drugo ništa i ne tražim.

2. Trebamo se pokoriti volji Božjoj ne samo u stvarima nepogodnim, koje nam upravo od Boga dolaze, kao što su bolesti, žalosti, gubitak dobara, gubitak roditelja i bližnjih, nego i u onom, što nam dolazi s Božjim dopuštenjem, ali ne od njega izravno, nego od zločestih ljudi, kao što su ogovaranja, podrugivanja nepravde i sve druge vrste progonstva. Znajmo i to, kad nam tko štetu nanese časti ili imetku, da Bog neće grijeha onog, koji nas vrijeđa, nego hoće naše siromaštvo, našu poniznost. Istina, što god se događa, dolazi s Božjim znanjem i dopuštenjem. Bilo dobro, bilo zlo, sve od Boga dolazi:*"Dobro i zlo, smrt i život od Boga su."*(Crkv. 11, 14).

Zovu se zla, jer ih mi tako nazivamo i mi ih zlim pravimo; jer da ih mi iz Božjih ruku dragovoljno primamo, kao što smo dužni, tad ne bi bila više zla, nego dobra.

Dragulji, koji rese najbogatiju krunu svetih na nebu, jesu patnje i žalosti, koje su na ovom svijetu za ljubav Božju pretrpjeli, mileći na to, da sve dolazi iz njegovih ruku. Sv. Job, kad je razu-

mio, da su mu Sabejci sve zarobili, što je odgovorio? *"Bog dao, Bog i oduzeo."* Ne htijaše reći, Bog mi je dao ova dobra, pa mi ih Sabejci porobiše, nego Gospodin Bog mi ih je dao i Gospodin mi ih je sad oduzeo, imajući na pameti, da se je to sve dogodilo po Božjem htjenju i njegovom dopuštenju. Sveti mučenici Epiteto i Anton bijahu mučeni gvozdenim kukama i gorućim bakljama, i pored sveg mučenje govorili su:*"Gospodine, neka se na nama vrši tvoja sveta volja."* I pošto će dušu ispustiti, izustiše ove riječi:*"Budi blagoslovljen, o vječni Bože, jer si nam dao tu milost, da se na nama ispuni tvoja volja."* Pripovijeda Cesario, kako je neki redovnik, iako nije živio kreposnije od drugih, ipak činio čudesa koja nisu drugi. Stoga njegov starješina začuđen jednog dana ga upita, kakve pobožnosti obavlja. Odgovori, da je on nesavršeniji od drugih, ali da je u svemu jedina njegova misao, da se potpuno podvrgne Božjoj volji. A za onu štetu, koju nam je onda neprijatelj na njivi počinio, jesi li se ljutio? Ni najmanje, oče moj, odgovori mu redovnik, nego sam dapače zahvaljivao Bogu, budući da On sve radi ili dopusti da drugi učine za naše dobro. Stoga starješina upozna svetost i dobrotu redovnika.

Na isti način treba da i mi radimo kad nam se što nezgodnog dogodi; sve protivštine primimo iz ruku Božjih, ne samo strpljivo, nego i veselo, kao što su se apostoli veselili, kad su bili progonjeni i grđeni radi Isusa.

A kakvu veću zadovoljštinu Bogu možemo učiniti, nego kad dragovoljno primamo i trpimo protivštine za njegovu ljubav? Ako dakle želimo, da u stalnom miru živimo, nastojimo da sve primamo za volju Božju, uvijek govoreći, kad nas što snađe:*"Gospodine, ti si tako htio da bude, i neka bude."* Na ovaj način imamo upraviti sva naša razmatranja, pričesti, posjete i molitve; uvijek moleći Boga, da se u svemu podložimo njegovoj svetoj volji. I sami sebe uvijek Mu prikazujmo,

govoreći:"Bože sveti, evo nas, i radi od nas što hoćeš. Sveta Terezija barem pedeset puta se ne dan prikazivala Bogu, stavljajući se potpuno u njegove ruke, da On njome ravna, kako hoće.

Molitva: Ah, božanski kralju, ljubazni moj Otkupitelju, dođi i od sada samo Ti vladaj mojom dušom. Uzmi svu moju volju, da drugo ne želim osim što je Tebi drago. Isuse moj slatki, u jednostavnom mom nevoljnom življenju toliko sam te puta ražalostio, protiveći se tvojoj svetoj volji, i to me više muči nego li ikakvo drugo zlo: kajem se i iz sveg srce ljuto žalim. Mrtvljenje sam zaslužio, to ne niječem, jedino me sačuvaj od kazne, kojom bi izgubio tvoju ljubav, a od ostalog radi od mene što hoćeš! O, Božja voljo, ti si jedina moja ljubav! O, Krvi mog Isusa, ti si moje ufanje; u tebe se uzdam, da ću od sada u naprijed stalno ostati uz božansku volju: ona će mi biti vođa, moja želja, moja ljubav, moj mir i moje sve. U njoj ću neprekidno živjeti i počivati. Kad me god što snađe uvijek ću govoriti:*"Bože moj, jedino želim ono što Ti hoćeš; neka se u meni uvijek vrši volja tvoja"*. Isuse moj, po tvojim zaslugama, daruj mi milost, da uvijek govorim ove tako krasne riječi:*"Budi volja tvoja, budi volja tvoja."* O, Marijo, Majko moja, blažena si, jer si u svemu vršila božansku volju, isprosi, da ju i ja od sada vršim. Kraljice moja, po onoj ljubavi, kojom Isusa ljubiš, isprosi mi ovu milost: uzdam se da ću ju po Tebi dobiti.

3. Tko se drži božanske volje, i na ovom svijetu uživa vječni slatki mir:*"Neće ožalostiti pravednika što mu se god dogodi."*(Prov.). Zaista, jer duša ne može imati većeg zadovoljstva, nego kad sve biva po božanskoj volji.

Tko drugo ne želi, nego što Bog hoće, ima sve što želi, jer što se događa, to sve dolazi po Božjoj volji. Duše, koje su se potpuno dale u ruke Božje i njegovoj volji podvrgle, veli Salvijan, ako su ponižene, to one i hoće, ako ih siromaštvo tišti, i traže da

budu siromašne, jednom riječju, hoće samo ono što se svednevice događa i stoga blaženo žive. Dođe li led, vrućina, kiša, vjetar; tko je pokoran volji Božjoj, govori: hoću ovaj led, hoću ovu vrućinu itd., jer tako Bog hoće. Nešto izgubi, bude progonjen, oboli, približava mu se smrt, taj veseo i zadovoljan govori:"Hoću da budem nevoljan, progonjen, bolestan i brzo ću umrijeti, jer tako dragi Bog hoće." Tko počiva u božanskoj volji, te se naslađuje u svemu što od Boga dolazi, kao da stoji nad oblacima, taj se nahodi kao da je odignut nad oblake, a ispod njih gleda gdje bjesne oluje, ali njega ne smetaju, niti imalo straše. Ovo je onaj slatki mir, veli apostol, koji natkriljuje sve svjetske naslade i ljepote: Jest onaj stalni mir koji se ne mijenja. Grešnik se svaki dan mijenja kao mjesec, koji danas raste, a sutra se smanjuje; danas se smije, a sutra plače; danas veseo i miran, sutra tužan i ljut; jednom riječju mijenja se prema stvarima povoljnim i nepovoljnim, koje ga stižu. No pravednik je kao sunce uvijek ravan, jednak u svojoj mirnoći, i to u svakoj stvari koja mu se dogodi, jer njegov mir je u tome, što se združio s Božjom voljom. Sv. Marija Magdalena Pazzi kad bi tko pred njom spomenuo *volja Božja*, tako bi se utješila i umirila, da bi od ljubavi izvan sebe izašla. Kolika je ludorija onih, koji se protive volji Božjoj! Što je Bog nakanio učiniti, to će se zasigurno i ispuniti: Zato nevoljnici će to sve tako i onako pretrpjeti, ali bez ploda, bez pravog mira i utjehe kao lijeni razbojnik u odnosu na onog koji se predao Božjoj volji.

A što drugo Bog i želi, osim našeg dobra? Hoće da nas gleda svete, da budemo zadovoljni na ovom svijetu, a blaženi na drugom. Znajmo da i one patnje, koje nam Bog šalje, jesu za naše dobro. Nevolje, kojom nas Bog kori na ovom svijetu, ne dolaze na našu propast, nego da se po njima popravimo i tako zadobijemo vječno blaženstvo. Bog nas toliko ljubi da On ne samo želi, nego se upravo brine da se mi spasimo.

A što bi nam ikad mogao uskratiti onaj Gospodin, koji nam je dao svog Sina? Stavimo se u ruke Boga, koji se uvijek brine za naše dobro, dok smo na ovom svijetu. Reče jednom Gospodin sv. Katarini Sienskoj - " ti uvijek misli na Me, a Ja ću na te". Ljubazni Bog misli na moje dobro, neću ni ja na drugo misliti, nego kako ću mu ugađati i njegovoj se svetoj volji u svemu podvrći. Ne smijemo moliti, govoraše opat Nilo, da Bog čini što mi hoćemo i kako hoćemo, nego da mi radimo ono što On hoće.

Tko tako radi živjeti će blaženo, i sveto umrijeti. Tko umire stavivši se prije u ruke Božje, taj iza sebe ostavlja dovoljan znak svog spasa. Ali tko se za života nije družio s božanskom voljom, neće ni na smrti i tako će se izgubiti. Gledajmo dakle, da uvijek opetujemo one riječi svetog pisma:*"Gospodine što hoćeš da činiš?"*

Reci mi što hoćeš da činim, i sve ću ispuniti:*"Evo službenice Gospodnje*: evo moja duša jest tvoja službenica, samo zapovijedaj i biti ćeš uslišan: *Tvoj sam, spasi me;* spasi me, Gospodine i onda radi od mene što hoćeš, sav tvoj sam i nisam više svoj. Kad nas što teška i nepoćudna snađe, odmah recimo: *"Bože moj, tako si Ti htio i tako neka bude."* Nadasve neka nam omili treća prošnja u Očenašu:*"Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji."* Sa srdačnim uzdisajem ovu prošnju često govorimo. Sretni smo ako uzaživimo i svoj život dovršimo ovako govoreći:*"Budi volja tvoja."*

Molitva: O, Isuse, moj slatki Otkupitelju, ti si svoj život završio u najtežim bolima, da mene nevoljna spasiš. Smiluj mi se dakle, i spasi me, i ne dopusti da te moja duša, tolikom mukom i tolikom ljubavlju otkupljena, zauvijek prezire. Drugo nemaš mi što učiniti; čim bi me zadužio, da te ljubim, nego si učinio. To si mi pokazao riječima, koje si, prije nego ćeš izdahnuti na Kalvariji izrekao:*"Svršeno je."* No kako sam ja poslije

odgovorio prema tolikoj ljubavi? Nikako, mogu reći, da do sada nisam ništa drugo radio, nego kako ću te vrijeđati i poticati da me zamrziš. Zahvaljujem ti, što si me s toliko strpljenja podnosio , te što mi sad daješ vremena da upoznam svoju nezahvalnost, da se popravim i počnem te ljubiti prije nego umrem. Da, ljubiti ću Te i puno ću te ljubiti, moj Spasitelju, moj Bože, moja ljubavi i moje sve; i sve ću učiniti po tvojoj volji; darujem ti svu moju volju, svu svoju slobodu i sve što imam. Od sada posvećujem ti i svoj život, dragovoljno primajući smrt onakvu, kakvu mi pošalješ, sa svim mukama i drugim nepogodnostima, koja će ju pratiti. Ovu moju žrtvu združujem s onom velikom žrtvom, koju si Ti, Isuse moj, prikazao za me na križu. Umrijeti ću vršeći tvoju volju. Ah, po zaslugama tvoje pregorke muke, udijeli mi milost, da do smrti ostanem potpuno u svemu pokaran tvojim božanskim odredbama i kad mi smrt dođe, da ju dragovoljno zagrlim, kao dar tvoje svete volje. Umrijeti ću, Isuse moj, da ti udovoljim: umrijeti ću govoreći:*"Budi volja tvoja"*. Marijo, Majko moja, isprosi mi da tako umrem.

Sadržaj